

Ekonomikas ministrija

LATVIJAS MAKROEKONOMISKAIS APSKATS

2022.gada oktobris

ISSN 2592-852X

© 2022 | Ekonomikas ministrija
Centrālā statistikas pārvalde

Pamatā skaitliskā informācija un dati, izņemot īpaši norādītos gadījumos, ir saņemti no Centrālās statistikas pārvaldes. Eiropas Savienības dati tiek ņemti no *Eurostat* datu bāzes. Latvijas Bankas un Finanšu un kapitāla tirgus komisijas dati ir izmantoti Latvijas maksājumu bilances, banku un monetāro rādītāju raksturojumā. Valsts kases dati ir izmantoti valsts finanšu rādītāju raksturojumā.

Pārpublicēšanas un citēšanas gadījumā atsauce ir obligāta

Ja Jums ir komentāri, jautājumi vai ierosinājumi, lūdzam tos adresēt:
Ekonomikas ministrijai
Brīvības ielā 55
Rīga, LV-1519

Tālrunis 371 67 013 109
E-pasts: macro@em.gov.lv
Interneta vietne: <https://em.gov.lv>

ISSN 2592-852X

2022 | 2

SATURS

EKONOMISKĀS ATTĪSTĪBAS TENDENCES	4
PASAULES EKONOMIKAS ATTĪSTĪBA	7
IEKŠZEMES KOPPRODUKTS UN KOPĒJAIS PIEPRASĪJUMS	8
IEKŠZEMES KOPPRODUKTS	8
PATĒRIŅŠ	9
INVESTĪCIJAS	10
EKSPORTS	12
IMPORTS	15
NOZARU IEGULDĪJUMS	16
APSTRĀDES RŪPNIECĪBA	18
LAUKSAIMNIECĪBA, MEŽSAIMNIECĪBA UN ZIVSAIMNIECĪBA	25
PĀRĒJĀ RŪPNIECĪBA	25
BŪVNICĪBA	26
TIRDZNIECĪBA, IZMITINĀŠANA UN ĒDINĀŠANA	27
TRANSPORTS UN UZGLABĀŠANA	28
KOMERCPAKALPOJUMI	29
SABIEDRISKIE PAKALPOJUMI	29
DARBA TIRGUS	30
NODARBINĀTĪBA UN BEZDARBS	30
DARBA SAMAKSA	33
EKONOMISKĀ STABILITĀTE UN KONKURĒTSPĒJA	35
CENAS	35
MAKSĀJUMU BILANCE	37
ĀRVALSTU TIEŠĀS INVESTĪCIJAS	38
MONETĀRIE RĀDĪTĀJI	39
KOPBUDŽETS UN VALSTS PARĀDS	40
BUDŽETA IEŅĒMUMI UN IZDEVUMI	40
PRODUKTIVITĀTE UN KONKURĒTSPĒJA	41
BRĪDINĀŠANAS MEHĀNISMS	43
LATVIJA STARPTAUTISKAJOS REITINGOS	44

2022 | 2

EKONOMISKĀS ATTĪSTĪBAS TENDENCES

Covid-19 pandēmija ir būtiski ietekmējusi ekonomikas attīstību globālā mērogā un tai skaitā Latvijā. IKP 2020.gadā Latvijā saruka par 2,2%. Pateicoties apjomīgajiem valdības un Eiropas Savienības fondu atbalsta pasākumiem, kā arī uzlabojoties epidemioloģiskajai situācijai, Latvijas ekonomika 2021.gadā sāka atveseļoties un IKP pieauga par 4,1 procentiem.

2022.gada 24.februārī Krievijai iebrūkot Ukrainā, ir pasliktinājies ģeopolitiskā situācija un ekonomiskās attīstības perspektīvas. Būtiski ir pieaugušas enerģijas un pārtikas cenas, pastiprinot inflācijas spiedienu laikā, kad dzīves dārdzība visā pasaulē jau strauji pieauga, atkopjoties no pandēmijas. Kara dēļ globālo ekonomiku ietekmē arī izejmateriālu piegāžu ķēžu traucējumi.

2022.gada 1.ceturksnī Latvijā vēl pilnā apmērā nebija jūtamas kara sekas. Ekonomika pieauga par 5,6%, salīdzinot ar 2021.gada 1.ceturksni. Kāpumu ietekmēja zemā bāze 2021.gada sākumā un pakāpeniska Covid-19 ierobežojumu atcelšana. Tomēr jau 2.ceturksnī IKP pieauguma tempi gada griezumā samazinājās līdz 2,9 procentiem.

Sagaidāms, ka š.g. turpmākajos ceturkšņos ekonomikas izaugsmes tempi būs krietni lēnāki nekā gada pirmajā pusē. Kara dēļ tiks kavēta izaugsme, palielināsies inflācijas spiediens. Ekonomikas ministrija prognozē, ka 2022.gadā ekonomikas izaugsme ģeopolitisko faktoru dēļ samazināsies par vismaz 3 procentpunktiem salīdzinājumā ar prognozēto pirms Krievijas iebrukuma Ukrainā. Tomēr izaugsme 2022.gadā paliks pozitīva un var sasniegt 2,6 % gada griezumā, bet 2023.gadā izaugsmes tempi būs krietni mērenāki.

Ekonomikas attīstības pamatrādītāji

	2017	2018	2019	2020	2021	2022p	2023p
Iekšzemes kopprodukts, faktiskajās cenās, mljrd. eiro	27,0	29,2	30,7	30,3	33,7	39,4	42,1
<i>izmaiņas pret iepriekšējo gadu, procentos</i>							
Iekšzemes kopprodukts	3,3	4,0	2,6	-2,2	4,1	2,6	0,6
Privātais patēriņš	2,9	3,0	0,2	-4,6	8,2	6,7	0,3
Valsts patēriņš	3,3	1,7	3,9	2,4	4,4	1,8	1,8
Kopējā pamatkapitāla veidošana	11,4	11,7	6,9	-2,6	2,9	0,2	-0,6
Eksports	6,4	4,4	2,1	-0,3	5,9	7,2	1,9
Imports	8,6	6,3	3,1	-0,3	15,3	9,0	1,6
Patēriņa cenas	2,9	2,5	2,8	0,2	3,3	16,9	7,6
<i>procentos</i>							
Nodarbināto skaita izmaiņas	0,2	1,6	0,1	-1,9	-3,2	1,7	-0,1
Nodarbinātības līmenis	62,9	64,5	65,0	64,2	62,5	63,7	63,7
Bezdarba līmenis	8,7	7,4	6,3	8,1	7,6	6,8	6,7
<i>procentos pret iekšzemes kopproduktu</i>							
Vispārējā valdības sektora bilance	-0,8	-0,8	-0,6	-4,3	-7,0	-7,0	-3,4
Vispārējās valdības parāds	38,9	37,0	36,5	43,2	43,6	42,0	43,0
Eksporta-importa saldo	-0,6	-0,7	-0,7	1,0	-3,4	-5,5	-4,5

p-prognoze

Atkopjoties no Covid-19 krīzes, būtisks devums ekonomikas izaugsmē ir mājāsaimniecību patēriņam. 2021.gadā privātais patēriņš pieauga par 8,2%, bet 2022.gada 1.pusgadā – par 12,4%. Pieaugumu veicināja gan vidējās darba algas pieaugums, gan bezdarba mazināšanās, gan Covid-19 izplatības ierobežojumu pakāpeniska atcelšana. Tomēr otrajā pusgadā iekšējais patēriņš straujās inflācijas dēļ sabremzēsies vai pat nedaudz kritīsies.

Valdības īstenotie atbalsta pasākumi Covid-19 negatīvās ietekmes mazināšanai, kas ir lielā mērā finansēti uz valsts budžeta deficīta palielināšanas rēķina, saglabāja pozitīvu valsts patēriņa pieaugumu gan 2020.gadā, gan arī 2021.gadā. Tas turpināja pieaugt arī 2022.gada 1.pusgadā – par 1,6% procentiem.

Investīciju pieaugums ir mērens. 2020.gadā tas Covid-19 krīzes ietekmē samazinājās par 2,6%, bet 2021.gadā pateicoties pieaugumam ieguldījumos mašīnās un iekārtās, kā arī intelektuālā īpašuma produktos pieauga – par 2,9 procentiem.

Neraugoties uz lielo nenoteiktību ģeopolitiskās spriedzes dēļ 2022.gada 1.pusgadā investīcijas gada griezumā pieauga par 1,4%. Straujo izmaksu pieauguma dēļ investīcijas ēkās un būvēs samazinājās par 11,4%. Tajā pašā laikā ieguldījumi mašīnās, iekārtās un transportlīdzekļos pieauga par 11,4% un intelektuālā īpašuma produktos – par 21,5%. Sagaidāms, ka turpmākajos ceturkšņos ģeopolitiskā spriedze un straujais izmaksu pieaugums kavēs ieguldījumus investīcijās, bet tās veicinās ievērojama ES līdzekļu ienākšana Latvijas ekonomikā.

Preču eksportam ir nozīmīga loma izaugsmes nodrošināšanā. Gan 2020.gadā, gan arī 2021.gadā preču eksports pieauga. 2021.gadā, salīdzinot ar 2019.gadu, tas bija palielinājies par 12,2%. 2021.gadā lielākā pozitīvā ietekme pieaugumā bija koksnes un tās izstrādājumu, minerālo produktu un dzelzs un tērauda preču eksportam. 2022.gada 1.pusgadā preču eksports turpināja pieaugt – par 7,7% gada griezumā.

Pēc ievērojama pakalpojumu eksporta krituma Covid-19 pandēmijai sākoties, tas strauji atgūstas. 2020.gadā pakalpojumu eksports samazinājās par 15,9%. Kritumu lielā mērā ietekmēja Covid-19 ierobežojumu skarto aviācijas un tūrisma pakalpojumu nozaru eksporta, kā arī tranzīta pakalpojumu eksporta kritums. 2021.gadā situācija stabilizējās un kopumā pakalpojumu eksports pieauga par 7,3%. Savukārt 2022.gada 1.pusgadā pakalpojumu eksports palielinājās par 22,9%, salīdzinot ar 2021.gada 1.pusgadu, ko visbūtiskāk ietekmēja transporta pakalpojumu, datorpakalpojumu eksporta pieaugums.

Atkopjoties no Covid-19 krīzes, strauji pieaug arī preču un pakalpojumu imports. 2021.gadā tas pieauga par 15,3%, bet 2022.gada 1.pusgadā – par 14,2 procentiem.

No 2011.gada līdz 2021.gadam Latvijā bija vērojams zems maksājuma bilances tekošā konta deficīts, kas liecina par Latvijas ekonomikas ārējo sabalansētību. 2022.gada 1.pusgadā tekošā kontā bija deficīts 8,6% no IKP. Turpmākajos gados, neskatoties uz ģeopolitisko nenoteiktību, sagaidāms, ka tekošais konts būs ar nelielu deficītu, neapdraudot Latvijas ekonomikas ārējo sabalansētību.

Nozaru griezumā attīstības tendences ir ļoti atšķirīgas. Lai arī kopumā 2021.gadā IKP nedaudz pārsniedza pirmskrīzes 2019.gada līmeni, vairākās nozarēs ekonomiskā aktivitāte bija krietni zem šī līmeņa. Tā, izmitināšana un ēdināšanas pakalpojumi bija par 36,8%, mākslas, izklaides atpūtas pakalpojumi par 32,5%, transports un uzglabāšana par 12,2%, lauksaimniecības un mežsaimniecības par 11,2% un būvniecība par 16,3% zemākā līmenī nekā pirms krīzes. Savukārt lielākie pieaugumi šajā periodā bija vērojami veselības aprūpes, valsts pārvaldes un finanšu pakalpojumu nozarēs, kā arī enerģētikas nozarē. Labs pieaugums bija arī apstrādes rūpniecībā.

Atceļot Covid-19 ierobežojumus, 2022.gada 1.pusgadā strauji pieauguma tempi bija vērojami nozarēs, kuras vismagāk skāra pandēmija. Gada griezumā 1.pusgadā

pieaugums izmitināšanas un ēdināšanas nozarē sasniedza 79,3%, mākslas izklaides un atpūtas nozarē – 31,2%. Straujš kāpums (+8,6%) bija arī komercpakalpojumu nozarē, kā arī IKT nozarē (par 12,4%). Vidējos tautsaimniecības pieauguma tempus pārsniedza arī lielākās ražojošās nozares – lauksaimniecībā un mežsaimniecībā gada griezumā pieaugums 1.pusgadā sasniedza 5%, savukārt apstrādes rūpniecībā – 6,9 procentus.

Dažās nozarēs 1.pusgadā bija vērojams kritums. ES noteikto sankciju rezultātā ir sarucis preču apgrozījums ar Krievijas un Baltkrievijas tirgiem, kā rezultātā vairumtirdzniecības nozare saruka par 1,3%. Straujais izmaksu pieaugums ir licis pārskatīt iecerētos būvniecības projektus vai pagarinājis to izpildes termiņus – būvniecības nozares apjomi 1.pusgadā bija par 12,4% mazāki nekā pirms gada. Kritums 1.pusgadā bija arī, ieguves rūpniecības un enerģētikas nozarē.

Covid-19 pandēmija ir izraisījusi būtiskas izmaiņas līdz šim īstenotajā fiskālā politikā. 2020.gadā ES tika aktivizēta *Stabilitātes un izaugsmes pakta (SIP) vispārējā izņēmuma klauzula*, ļaujot ES valstīm palielināt vispārējās valdības budžeta deficītu 2020.-2022.gadā tādā apmērā, cik ir nepieciešams pandēmijas izsauktā ekonomikas kaitējuma mazināšanai. Ņemot vērā Krievijas-Ukrainas karu un visām ar to saistītajām sekām, SIP vispārējā izņēmuma klauzula būs spēkā arī 2023.gadā. Covid-19 pandēmijas ietekmē budžeta deficīts Latvijā 2020.gadā pieauga līdz 4,3% no IKP jeb 1,3 mljrd. eiro, bet 2021.gadā – līdz 7,0% no IKP jeb 2,4 mljrd. eiro. Covid-19 krīze pamazām beidzas tāpēc atbalsta apjomi samazinās un Saeima 2022.gada budžetu apstiprināja ar deficītu 4,8% jeb 1,6 mljrd. eiro apmērā no IKP. Tomēr budžeta deficīts Ukrainas kara dēļ varētu būt augstāks.

Neskatoties uz budžeta deficīta pieaugumu pēdējos gados, vispārējās valdības parāda līmenis Latvijā ir viens no zemākajiem ES. Covid-19 uzliesmojums izraisīja nepieciešamību ievērojamā apmērā nodrošināt finansējumu Covid-19 izraisītās krīzes ietekmes mazināšanai. Valsts parāda apjoms 2021.gadā pieauga līdz 43,6% no IKP jeb 14,7 mljrd. eiro. Tā kā nominālā IKP pieaugums augstas inflācijas apstākļos ir straujš, sagaidāms, ka parāda apjoms turpmākajos gados stabilizēsies attiecībā pret IKP.

Covid-19 pandēmija un tai sekojošie ierobežojumi būtiski ietekmēja globālo pieprasījumu, kā rezultātā saruka cenas. Arī Latvijā 2020.gadā vairumā mēnešu bija vērojama deflācija un vidējā gada inflācija bija tikai 0,2%. 2021.gadā, pieaugot vakcinācijai un mazinoties Covid-19 ierobežojumiem, globālais pieprasījums strauji pieauga, savukārt piedāvājums (galvenokārt dēļ piegāžu ķēdēm) nespēja tik ātri pielāgoties, kas izraisīja cenu kāpumu izejmateriāliem, energoresursiem un pārtikai, īpaši 2021.gada otrajā pusē.

2022.gadā papildus ietekmi uz cenu pieaugumu ir izraisījis Krievijas iebrukums Ukrainā un tai sekojošās sankcijas, kas

rezultējas enerģijas un ražošanas izejmateriālu deficītā, kas savukārt kāpina cenu līmeni pasaulē. Latvijas inflācijas līmenis ir viens no augstākajiem ES – septembrī tas sasniedza 22,2%, bet gada vidējā inflācija bija 13,7%. Pieaugot enerģijas cenām un sākoties apkures sezonai, inflācija turpinās palielināties. Ekonomikas ministrija prognozē, ka kopumā 2022.gadā gada vidējā inflācija varētu sasniegt 16,9%. 2022.gada beigās un 2023.gada sākumā inflācijas tempiem vajadzētu sākt samazināties.

Darba tirgus pakāpeniski atgūstas no Covid-19 pandēmijas šoka, tomēr krīzes strukturālie efekti saglabājas.

Nodarbināto skaits un nodarbinātības līmenis joprojām ir būtiski zemāks nekā 2019.gadā. Nodarbināto skaits 2022.gada 2.ceturksnī bija par vairāk nekā 20 tūkst. (2,3%) mazāks nekā attiecīgi 2019.gada 2.ceturksnī. Krīze ir ietekmējusi iedzīvotāju ekonomisko aktivitāti, kas līdztekus demogrāfiskiem procesiem sašaurina darbaspēka piedāvājumu darba tirgū un paaugstina darbaspēka nepietiekamības riskus. Saglabājas augsts ilgstošo darba meklētāju īpatsvars, kas kopā ar reģionālām darba tirgus disproporcijām tuvākos gados var radīt strukturālā bezdarba riskus, kā arī saasināt darbaspēka pieejamības problēmu. 2022.gada 2.ceturksnī bija nodarbināti 885,2 tūkst. iedzīvotāji vecumā no 15-74 gadiem. Salīdzinot ar 2021.gada 2.ceturksni, nodarbināto skaits ir audzis par 2,7% jeb 23,6 tūkstošiem, kas ir bijis nozīmīgākais nodarbinātības pieaugums ceturkšņu griezumā kopš 2013.gada. Nodarbināto skaita pieaugumu joprojām lielā mērā nosaka zemās bāzes efekts – nodarbināto skaits Covid-19 krīzes laikā būtiski saruka un, atgriežoties ekonomiskajām aktivitātēm tautsaimniecībā, pakāpeniski palielinās arī darbaspēka pieprasījums.

Kopš 2020. gada vidus saglabājas tendence samazināties bezdarba rādītājiem. Bezdarba līmenis 2022.gada 2.ceturksnī bija 6,6%, kas ir par 1,3 procentpunktiem mazāks rādītājs nekā attiecīgi 2021.gada 2.ceturksnī. Kopumā 2022.gada 2.ceturksnī darba meklējumos bija 62,8 tūkst. iedzīvotāji vecumā no 15-74 gadiem, kas ir par 14,4% (10,6 tūkst.) mazāk nekā 2021.gada 2.ceturksnī.

Ņemot vērā ģeopolitiskās situācijas saasināšanos sagaidāms, ka situācija darba tirgū 2022.gada otrajā pusē būs nogaidoša. Latvijas ekonomikas noturība pret ārējiem šokiem iepriekšējos gados ir ievērojami nostiprinājusies, jo īpaši finanšu sektorā, tādejādi sankciju un eksporta tirgus sašaurināšanās tiešā ietekme uz Latvijas darba tirgu

sagaidāma ierobežota. Darba tirgu turpinās balstīt nozaru atgūšanās no Covid-19 pandēmijas krīzes, gan arī valsts infrastruktūras objektu būvniecība, kā arī cita veida valsts investīcijas un ekonomikas atveseļošanās atbalsta pasākumi.

Mēneša vidējā bruto darba samaksa turpina strauji palielināties. 2022.gada 2.ceturksnī, salīdzinot ar attiecīgo periodu 2021.gadā, tā palielinājās par 8,3% – pieaugot līdz 1 362 eiro mēnesī. Jāatzīmē, ka nozīmīgs algu pieaugums Latvijā ir bijis vērojams jau iepriekšējos gados – vidējais algu pieaugums pēdējo 5 gadu laikā ir bijis tuvu 7% gadā. Tomēr pretstatā iepriekšējos gados novērotā neto darba samaksa 2022.gada pirmajos divos ceturkšņos, ņemot vērā patēriņa cenu kāpumu, ir samazinājusies, kas liecina par algoto darbinieku pirktspējas krišanos. Sagaidāms, ka šāda tendence īstermiņā turpināsies, kamēr straujais inflācijas pieaugums nemazināsies.

Vienlaikus pozitīvu spiedienu uz darba algām turpinās uzturēt gan algu konverģences process tuvāk ES ekonomiski attīstīto valstu algu līmenim, gan ar vien pieaugoša kvalificēta darbaspēka nepietiekamība – darba tirgus sašaurināšanās, kas rada nepieciešamību uzņēmējiem aktīvāk domāt ne tikai kā piesaistīt jaunu speciālistus, bet arī kā noturēt esošos, t.sk. pārskatot darba atalgojuma likmes.

Ekonomikas tālākā attīstība vidēja termiņa periodā ir atkarīga no situācijas ārējā vidē un reformu gaitas. Lielākais Latvijas izaugsmes risks saistīts ar globālās ekonomikas attīstību, īpaši Covid-19 epidēmijas ekspansijas apturēšanu un ģeopolitisko situāciju. Tāpat svarīga ir ES kopējās ekonomikas telpas turpmākā attīstība. Latvijas ekonomiskās priekšrocības vidējā termiņā galvenokārt balstīsies uz panākto makroekonomisko stabilitāti, kā rezultātā ir uzlabojušies Latvijas kredītreitingi, kā arī uz plānoto ES atbalsta programmu efektivitāti un uzlabojumiem uzņēmējdarbības vidē.

Latvijas ekonomikas konkurētspējas priekšrocības pamatā balstās uz tehnoloģiskiem faktoriem, ražošanas efektivitātes uzlabošanu un inovācijām, mazākā mērā uz lētu darbaspēku un zemām resursu cenām. Vidēja termiņa periodā Latvijas izaugsmes tempi var sasniegt 4-5% pieaugumu gadā. Ieilgstot karam Ukrainā un Covid-19 pandēmijai, ekonomikas atveseļošanās tempi varētu būt lēnāki.

2022 | 2

PASAULES EKONOMIKAS ATTĪSTĪBA

Pasaules ekonomika maksā augstu cenu par Krievijas uzsākto agresijas karu pret Ukrainu. Covid-19 pandēmijas ietekmei joprojām saglabājoties, karš bremzē izaugsmi un rada papildu spiedienu uz cenām, galvenokārt pārtikas un enerģijas cenām. Prognozēts, ka 2022.gadā globālais IKP pieaugs par 3%¹. Savukārt 2023.gadā izaugsme palēnināsies līdz 2,2 procentiem.

Globālā iekšzemes kopprodukta pieaugums procentos

	2021	2022p	2023p
Pasaule	5,8	3,0	2,2
G20	6,2	2,8	2,2
Eirozona	5,2	3,1	0,3
ASV	5,7	1,5	0,5
Vācija	2,6	1,2	-0,7
Ķīna	8,1	3,2	4,7

Avots: OECD Economic Outlook, Interim Report September 2022; p – prognoze

Tiek prognozēts, ka izaugsme **Ķīnā** 2022.gadā samazināsies līdz 3,2%, ņemot vērā Covid-19 pandēmijas noteikto izolāciju un nekustamā īpašuma tirgus vājumu, taču politikas atbalsts varētu palīdzēt izaugsmei atjaunoties 2023.gadā. Sagaidāms, ka **Indijas** ekonomika 2022.gadā pieaugs par 6,9%. Savukārt 2023.gadā ekonomiskā izaugsme palēnināsies līdz 5,7%, kas joprojām ir strauja izaugsme, ņemot vērā vāju globālās ekonomikas attīstību.

ASV ierobežojošo monetāro politiku uzsāka īstenot ātrāk nekā citās lielās attīstīto valstu ekonomikas, tāpēc inflācija

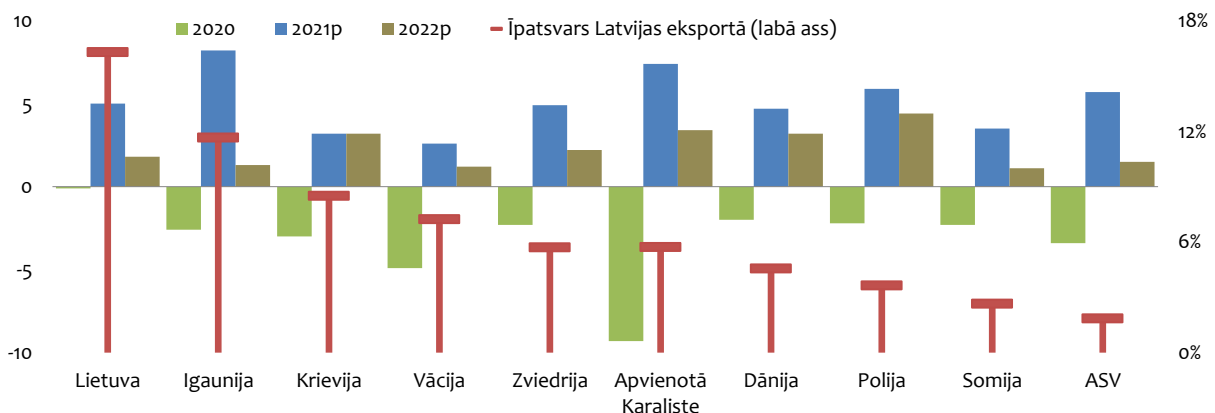
varētu būt sasniegusi savu augstāko punktu. Sagaidāms, ka 2022. un 2023.gadā IKP pieaugs par attiecīgi 1,5% un 0,5 procentiem.

Eiropā enerģijas cenas ir strauji pieaugušas. Krievijas pakāpeniskais gāzes plūsmu samazinājums uz Eiropu 2022.gadā ir licis Eiropas ekonomikām pirkt vairāk gāzes sašķidrinātās dabasgāzes (SDG) tirgos, tādējādi paaugstinot gāzes cenas. Eiropā inflāciju varētu būt grūtāk samazināt, nekā prognozēts saspringto darba tirgu un gaidu dēļ.

Sagaidāms, ka **Apvienotajā Karalistē** IKP 2022.gadā pieaugs par 3,4%. Savukārt 2023.gadā prognozēts, ka IKP saglabāsies 2022.gada līmenī.

Paredzams, ka 2022.gadā IKP **Vācijā** pieaugs par 1,2%, bet 2023.gadā samazināsies par 0,7%. Nenoteiktība, stingrāki finansēšanas nosacījumi, lielāks izmaksu spiediens, ko rada izejvielu cenas un algas, kā arī piedāvājuma puses ierobežojumi ietekmēs ieguldījumus. Prognozēts, ka **Zviedrijā** IKP 2022.gadā sasniegs 2,2%, savukārt 2023.gadā IKP temps mazliet palēnināsies līdz 1%. Privātais patēriņš saglabāsies vājš, jo mājāsaimniecības saskarsies ar dubultu izaicinājumu – paaugstinātu inflāciju un pieaugošajām procentu likmēm, īpaši mājokļa kredītiem. **Igaunijas** IKP 2022. un 2023.gadā pieaugs par attiecīgi 1,3% un 1,8%. Gada pirmajā pusē saglabājās spēcīgs privātais patēriņš, neskatoties uz straujo cenu pieaugumu. Tiek prognozēts, ka 2022. un 2023.gadā **Lietuvas** IKP pieaugs par 1,8% un 1,6%. Ekonomisko aktivitāti bremzēs vājāka eksporta dinamika (it īpaši uz Ukrainu, Krieviju, Baltkrieviju)

Lielāko Latvijas tirdzniecības partnervalstu ekonomiskā izaugsme IKP izmaiņas procentos pret iepriekšējo gadu – kreisā ass; īpatsvars procentos 2021.gadā – labā ass

Avots: CSP, OECD; p – prognoze

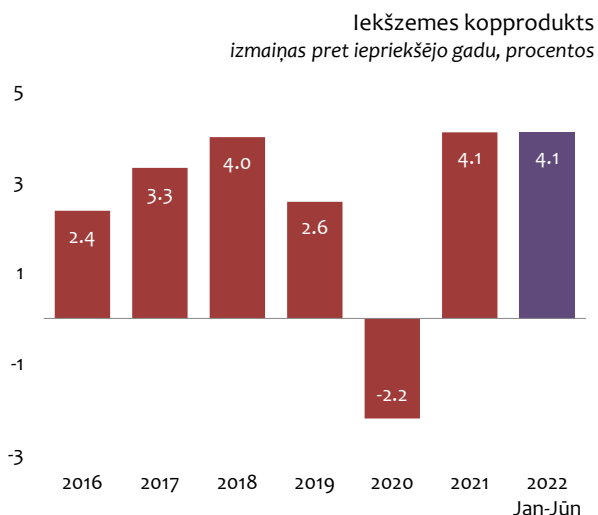
¹ Šajā nodaļā, ja nav norādīts cits avots, dati ņemti no izdevuma OECD Economic Outlook, Interim Report September 2022

2022 | 2

IEKŠZEMES KOPPRODUKTS UN KOPĒJAIS PIEPRASĪJUMS

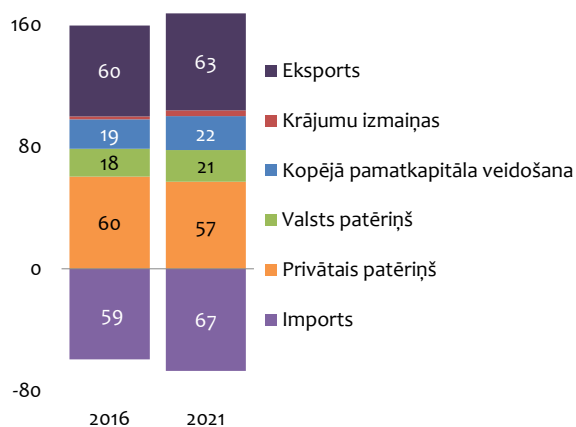
IEKŠZEMES KOPPRODUKTS

2022.gadā turpinās ekonomikas kāpums. 2022.gada 1.pusgadā IKP pieauga par 4,1%, kas bija nedaudz mērenāks kāpums kā iepriekšējā gada pirmajā pusgadā.

Ekonomikas attīstību 2022.gada pirmajā pusē ietekmēja zemā bāze 2021.gada sākumā un pakāpeniska Covid-19 ierobežojumu atcelšana. Izaugsme bija ļoti strauja 1.ceturksnī, bet 2.ceturksnī IKP pieauga mērenāk lielās ģeopolitiskās nenoteiktības, straujā energoresursu cenu kāpuma un izejmateriālu piegāžu ķēžu traucējumu Krievijas iebrukuma Ukrainā dēļ.

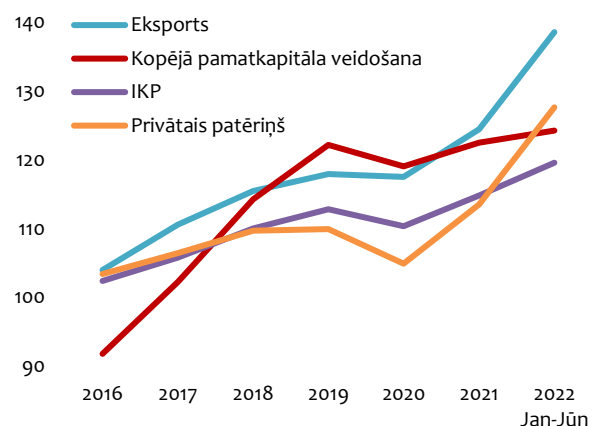
Iekšzemes kopprodukta izlietojuma komponentes procentos pret IKP

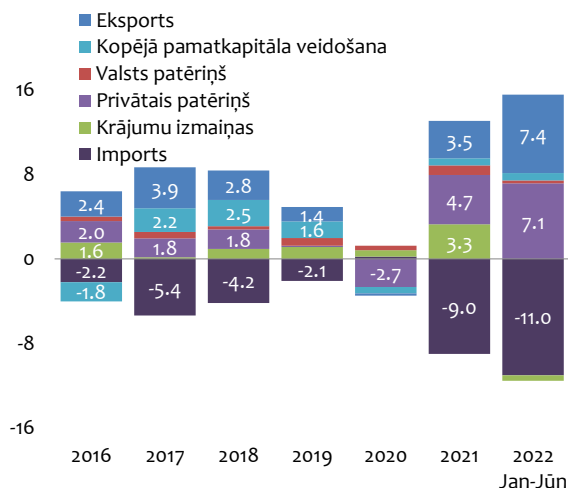
Lielākā ietekme bija eksporta un privātā patēriņa kāpumam. Straujāk pieauga pakalpojumu eksports,

savukārt preču eksports pieauga mērenāk augstā bāzes efekta dēļ. Lai arī ir vērojams būtisks patēriņa cenu kāpums, privātais patēriņš pieauga ļoti strauji. Pieaugumu veicināja gan vidējās darba algas pieaugums, gan bezdarba mazināšanās, gan pilnībā atceltie Covid-19 izplatības ierobežojumi. Neraugoties uz lielo nenoteiktību, bija vērojams arī neliels investīciju kāpums. Straujo izmaksu pieauguma dēļ samazinājās investīcijas ēkās un būvēs, savukārt pieauga ieguldījumi mašīnās, iekārtās un transportlīdzekļos un intelektuālā īpašuma produktos. Arī valdības patēriņš turpināja pieaugt, bet mērenāk kā iepriekšējos gados.

Iekšzemes kopprodukts un tā izlietojums 2015.gads = 100

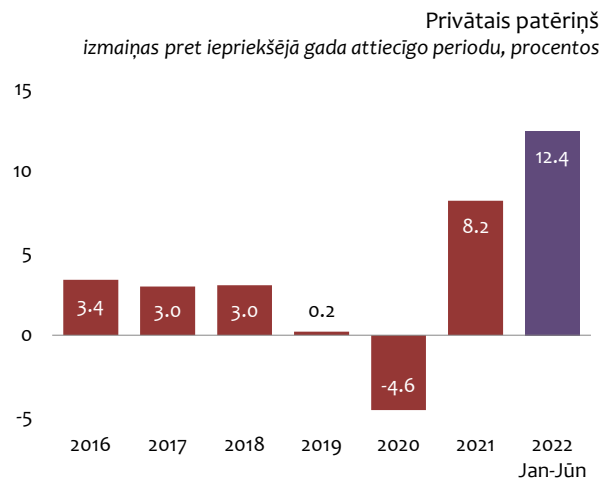

Iekšzemes kopprodukta izlietojuma ieguldījums izmaiņās procentpunktos

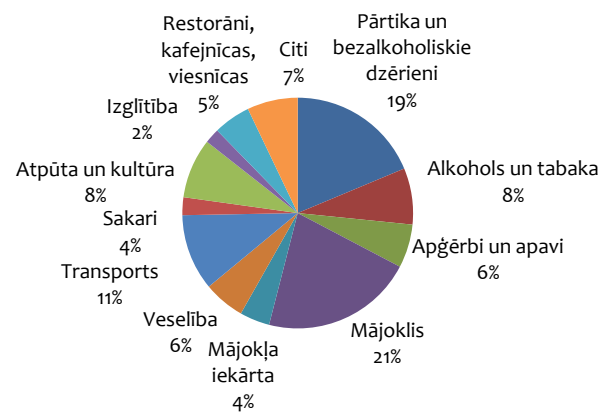
PATĒRIŅŠ

Privātais patēriņš pieaug ļoti strauji. No 2015. līdz 2019.gadam privātais patēriņš vidēji gadā palielinājās par 2,3%. Tomēr 2020.gadā Covid-19 ierobežojumu dēļ privātais patēriņš strauji saruka. Ekonomikai atlabstot, 2021.gadā un 2022.gada 1.pusgadā bija vērojams straujš privātā patēriņa kāpums, ko veicināja gan Covid-19 ierobežojumu mazināšana, gan vidējās darba algas pieaugums un valdības atbalsta pasākumi.

Mājsaimniecību patēriņa struktūrā lielāko daļu veido izdevumi mājoklim. 2021.gadā, salīdzinot ar iepriekšējo gadu, izdevumi pieauga visās patēriņa grupās, izņemot alkoholu un tabaku. Saistībā ar Covid-19 izplatību bija vērojams būtisks izdevumu kāpums veselībai. Savukārt, pakāpeniski mazinot Covid-19 ierobežojumus, izdevumi straujāk pieauga tādās patēriņa grupās kā – apģērbs un apavi, restorāni un viesnīcas, transports, mājokļa iekārta un atpūta un kultūra.

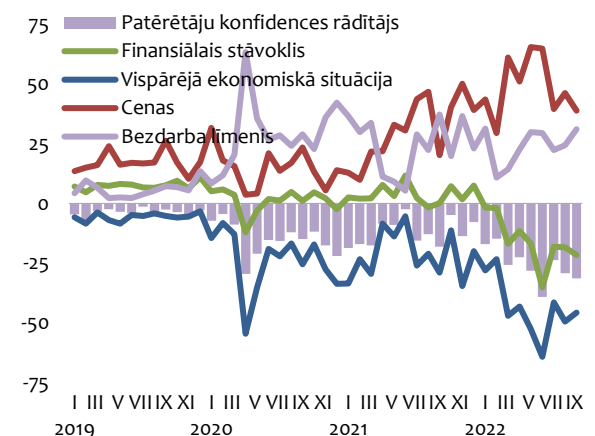
Mājsaimniecību patēriņa struktūra 2021.gadā, procentos

2022.gadā patērētāju noskaņojums ir palicis būtiski pesimistiskāks. Pēc Krievijas iebrukuma Ukrainā patērētāju konfidences rādītājs piedzīvoja izteiktu lejupslīdi, kuru pastiprināja pieaugošā inflācija.

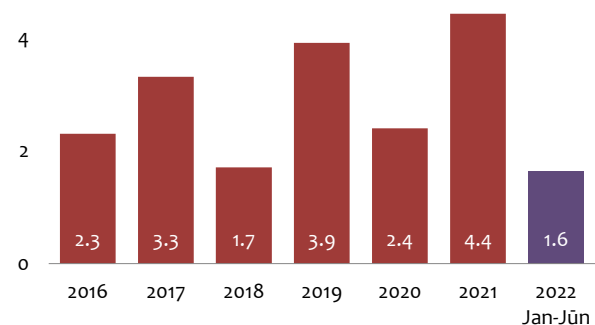
Augšminēto faktoru dēļ 2022.gada 1.pusgadā bija vērojama visu konfidences rādītāja galveno posteņu pasliktināšanās. Pesimistiskākais nākotnes izredžu vērtējums tika sasniegts 2022.gada jūnijā. Gan finansiālā stāvokļa, gan vispārējās ekonomiskās situācijas vērtējums noslīdēja līdz zemākajam līmenim kopš finanšu krīzes 2009.gadā, savukārt inflācijas gaidu līmenis sasniedza pirmskrīzes 2007.gada līmeni. Patērētāji negaidīja lielus satricinājumus darba tirgū, bezdarba gaidām saglabājoties iepriekšējā gada līmenī. Patērētāju noskaņojums 3.ceturksnī ir sācis uzlaboties, lai arī nākotnes izredzes tiek vērtētas diezgan piesardzīgi.

Patērētāju konfidences rādītājs patērētāju novērtējums turpmākajiem 12 mēnešiem, atbilstu saldo, sezonāli izlīdzināti dati

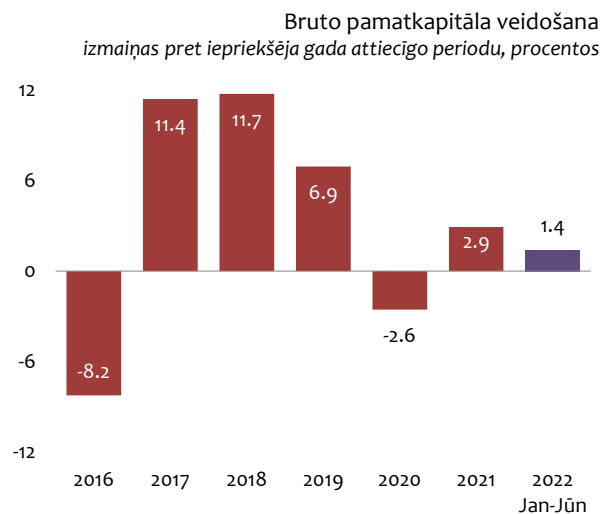
Valsts patēriņš turpina augt. Palielinoties budžeta ieņēmumiem, kopš 2014.gada valsts patēriņš aug straujāk. No 2015. līdz 2021.gadam valsts patēriņš vidēji gadā pieauga par 3%. Arī 2022.gada 1.pusgadā valsts patēriņš turpināja pieaugt, bet mērenāk kā iepriekšējos gados.

Valsts patēriņš izmaiņas pret iepriekšējā gada attiecīgo periodu, procentos

INVESTĪCIJAS

Covid-19 pandēmijas ietekmē investīciju dinamika vājinājās. Pēdējos trīs gados pirms Covid-19 pandēmijas (2017.-2019.) investīciju apjomi pieauga vidēji par 10% gadā. Lielu investīciju apjomu veidoja ES finansētās publiskās investīcijas. ES struktūrfondu apguvei tuvojoties noslēguma fāzei, investēšanas aktivitātes mazinājās.

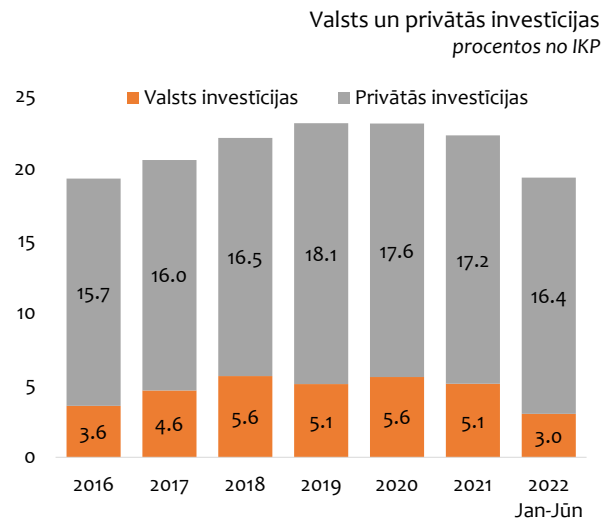
2020.gadā investīcijas Latvijas ekonomikā samazinājās par 2,6%, bet jau 2021.gadā tās par 2,9% pārsniedza iepriekšējā gada līmeni. Arī 2022.gada sākumā investīciju pieaugums ir mērens. Šī gada pirmajā pusgadā, salīdzinot ar iepriekšējā gada atbilstošo periodu, izdevumu kopējā pamatkapitāla veidošanā pieauga par 1,4 procentiem.

Privātās investīcijas pieaug, bet to līmenis ir zems. Periodā no 2017. līdz 2019.gadam (pirms Covid-19 krīzes) privātās investīcijas ik gadu vidēji pieauga par 8,4% un veidoja gandrīz 17% no IKP. Covid-19 krīzes ietekmē 2020.gadā privāto investīciju apjoms samazinājās par 5,3%. Pandēmijas izplatīšanas ierobežojumu atcelšana pozitīvi ietekmēja privāto investīciju dinamiku, tomēr tā ir gandrīz uz pusi mērenāka nekā pirms Covid-19 krīzes. 2021.gadā, salīdzinot ar iepriekšējo gadu, tās pieauga par 4,7% un 2022.gada 1.pusgadā bija par 4,2% lielākā apjomā nekā pirms gada.

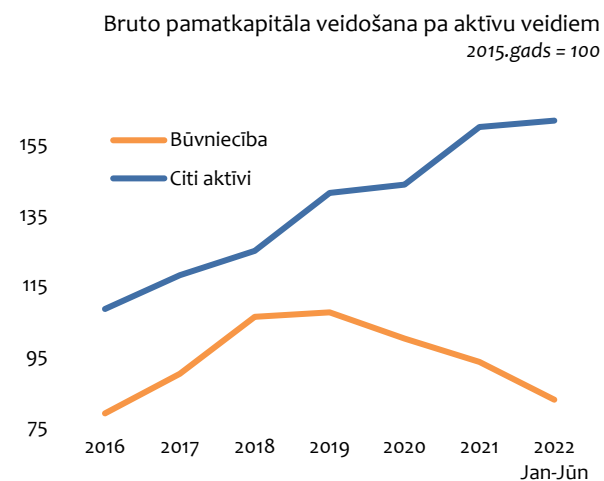
Ilgtermiņa skatījumā privātās investīcijas joprojām ir zemā līmenī, ko lielā mērā ietekmē vājā kredīvēšana, zems pieprasījums un liela nenoteiktība. Šo faktoru negatīvo ietekmi uz investīcijām būtiski pastiprināja Covid-19 krīze.

Valsts investīcijas Latvijā ir salīdzinoši augstā līmenī. Tās veido gandrīz 1/5 daļu no kopējām investīcijām Latvijas tautsaimniecībā un to dinamika lielā mērā ir saistīta ar ES struktūrfondu apgušanas cikliskumu. Periodā no 2017. līdz 2019.gadam valsts investīcijas vidēji gadā pieauga par 16%. ES finansējumam sasniedzot maksimumu, valsts investīciju apjomi 2019.gadā būtiski saruka. Neskatoties uz Covid-19 krīzi valsts investīcijas 2020.gadā palielinājās par 7,2%.

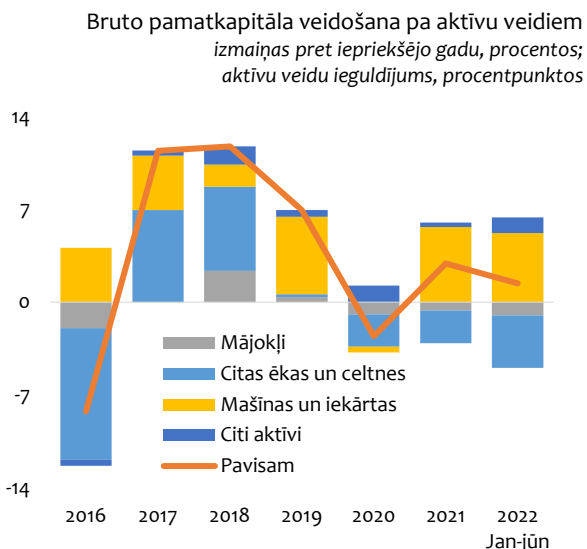
Savukārt 2021.gadā un 2022.gada pirmajā pusgadā tās saruka un bija, attiecīgi, par 2,8% un 11% mazākā apjomā nekā pirms gada.

Investīcijas būvniecības aktīvos kopš 2020.gada samazinās. Ieguldījumi ēkās un būvēs pēdējos trīs gados pirms Covid-19 krīzes veidoja gandrīz 45% no izdevumiem kopējā pamatkapitāla veidošanai. Krīzes ietekmē 2020.gadā ieguldījumi būvniecības aktīvos (salīdzināmās cenās) samazinājās par 6,9%, bet 2021.gadā tie bija par 6,5% mazākā apjomā nekā pirms gada. Arī 2022.gadā investīcijas šajos aktīvos turpina sarukt. Šī gada 1.pusgadā investīcijas inženierbūvēs un ēkās samazinājās par 11,5% un mājokļos – par 10,8%, ko lielā mērā ietekmēja būvniecības izmaksu sadārdzināšanās.

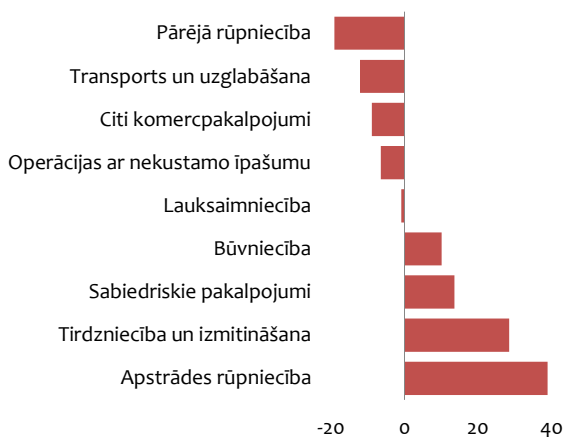

Investīcijas mašīnās un tehnoloģiskajās iekārtās (bez transportlīdzekļiem) 2017.-2019. gados nepārsniedza 40% no kopējām investīcijām un to dinamika bija lēnāka nekā citos aktīvos. 2020.gadā investīcijas mašīnās un iekārtās kopumā saglabājās iepriekšējā gada līmenī.

Savukārt 2021.gadā mašīnās un iekārtās bija investēts par 12,9% vairāk nekā pirms gada. Arī 2022.gada 1.pusgadā ieguldījumi mašīnās un iekārtās turpināja pieaugt, par 11,4% pārsniedzot iepriekšējā gada līmeni. Investīciju kāpumu lielā mērā noteica ieguldījumi transportlīdzekļos, kā arī informācijas un komunikācijas tehnoloģiju iekārtās, kas ir nepieciešams aprīkojums attālināta darba nodrošināšanai.

Kapitālieguldījumu dinamika
2022.gada janvāri-jūnijā salīdzinot ar iepriekšējā gada attiecīgo periodu, procentos*

* – aprēķināts, izmantojot ceturkšņu datus, faktiskajās cenās

Investīcijas intelektuālā īpašuma produktos ik gadu palielinās. Pēdējos divos gados (2020-2021) tās bija vidēji 2,2% no IKP līmenī, kas ir augstāks nekā pirms Covid-19 pandēmijas gados. Pozitīvā investīciju dinamika saglabājas arī 2022.gadā. Šī gada 1.pusgadā ieguldījumi intelektuālā īpašuma produktos palielinājās par 21,5% un sasniedza 2,3% no IKP.

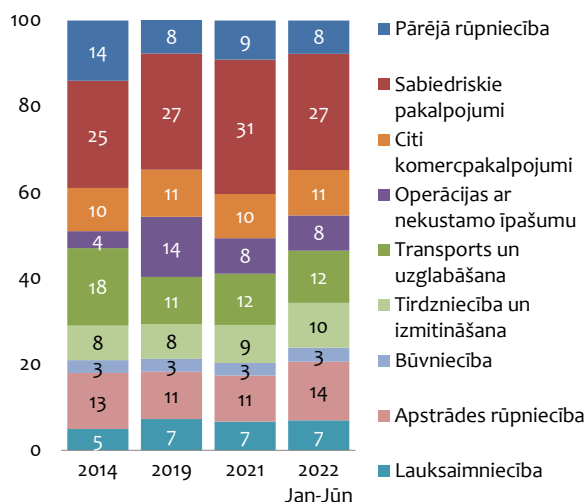
Kapitālieguldījumi materiālajos pamatlīdzekļos preču ražošanas nozarēs 2022.gada 1.pusgadā, salīdzinot ar iepriekšējo gada atbilstošo periodu, bija gandrīz par 7,5%

lielākā apjomā. Pakalpojumu nozarēs kapitālieguldījumi palielinājās nedaudz mērenāk – par 3,4 procentiem.

Lielākais devums bija ieguldījumu palielinājumam apstrādes rūpniecības nozarē (par 39%), tirdzniecības nozarē (par 28,8%), kā arī sabiedrisko pakalpojumu nozarēs (par 13,6%). Kapitālieguldījumu materiālajos aktīvos lielākais samazinājums bija enerģētikas nozarē, transporta un uzglabāšanas, kā arī izglītības nozarē, kas bija par 24,2%, 12,1% un 28,2% mazākā apjomā nekā gadu iepriekš.

Rūpniecības uzņēmumu vadītāju aptaujas rezultāti liecina, ka nozīmīgākais investīcijas veicinošais faktors ir pieprasījuma pieaugums. Savukārt Eiropas investīciju bankas (EIB) aptaujas rezultāti liecina, ka ilgtermiņā lielākie šķēršļi investīcijām ir neskaidrība par nākotni un kvalificētā darba spēka trūkums. Liela nozīme ir arī finanšu pieejamībai investīciju stimulēšanā.

Kapitālieguldījumu struktūra
pa nozarēm, procentos*

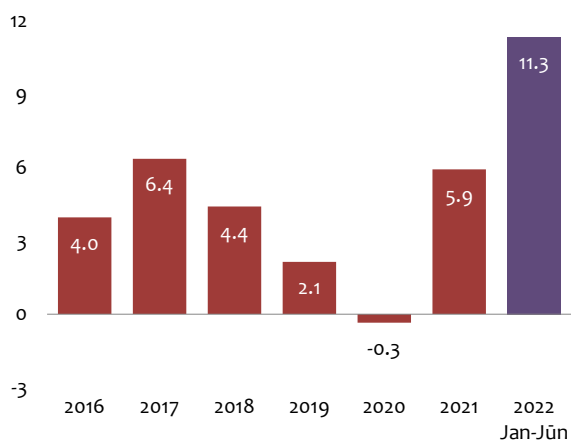
* Bruto kapitālieguldījumi materiālajos aktīvos. Aprēķināts, izmantojot ceturkšņu datus.

Investīciju dinamika turpmāk lielā mērā ietekmēs nenoteiktība par ģeopolitiskām norisēm, inflācija un tās apkarošanās pasākumi, kā arī Covid-19 izplatības riski. Liela nozīme būs kredītportfeļa palielināšanai, kas ilgstoši ir zemā līmenī. Tomēr procentu likmes un inflācijas kāpums var kļūt par būtisku šķēršli. Investēšanas pozitīvu dinamiku ietekmēs ES finansējums, kas ir nozīmīgs investīciju līmeņa kāpināšanas stimuls. Investīciju aktivitātes stimuls *Rail Baltica* projekta īstenošanās uzsākšana. Liels devums investīciju aktivitāšu palielināšanai būs projektiem, kuru finansējums ir paredzēts *Atjaunošanas un noturības mehānisma* ietvaros. Jāatzīmē, ka investīcijas būvniecības aktīvos būtiski ierobežos būvmateriālu sadārdzināšanās un to trūkums. Savukārt karš Ukrainā palielina nenoteiktību par ģeopolitiskām norisēm un var likt privātiem investoriem un kredītdevējiem ieņemt piesardzīgu pozīciju par investīciju plāniem un investīciju projektu finansējumu.

EKSPORTS

Eksports ir viens no galvenajiem tautsaimniecības attīstības dzinuljiem. Eksporta izaugsme ir cieši saistīta ar ārējo pieprasījumu un galveno partnervalstu ekonomiskās attīstības tempiem.

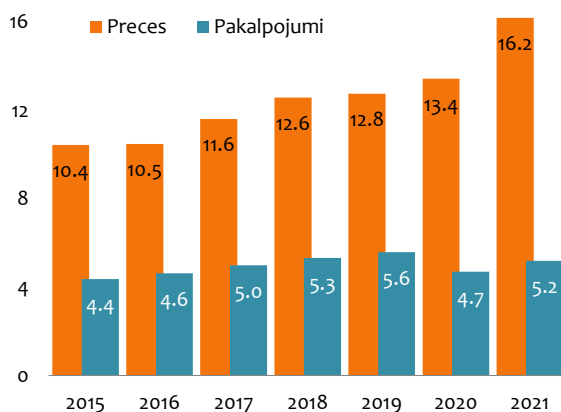
Preču un pakalpojumu eksports
izmaiņas pret iepriekšējo gadu, procentos

2020.gadā preču un pakalpojumu eksporta apjomi samazinājās, galvenokārt Covid-19 pandēmijas dēļ. 2021.gadā pateicoties straujam ārējam pieprasījumam, gan arī daļēji bāzes efekta dēļ, eksporta pieaugums atsāka augt.

2022.gada 1.pusgadā, augot ārējam pieprasījumam, eksporta apjomi turpināja strauji augt. Eksporta izaugsme bija līdzīga gan 1., gan arī 2.ceturksnī.

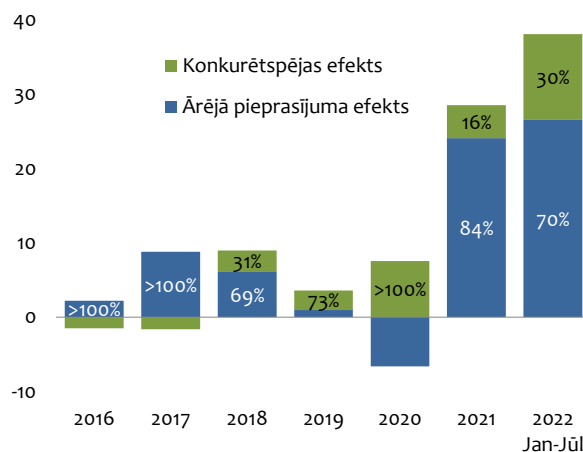
Preču un pakalpojumu eksports
faktiskajās cenās, mljrd. eiro

2015.-2018.gadā eksporta pieaugumu pamatā noteica ārējais pieprasījums, savukārt cenu konkurētspējas loma eksporta pieaugumā bija mazāka vai pat negatīva.

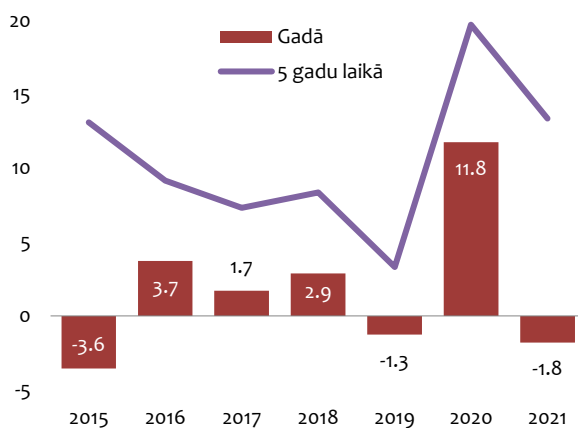
2019.gadā eksporta izaugsmi veicināja konkurētspējas efekts, kas saistīts ar veiksmīgu jaunu tirgu apgūšanu. 2020.gadā, Covid-19 izplatības ietekmē, strauji saruka ārējais pieprasījums, ko gandrīz pilnībā kompensēja konkurētspējas pieaugums atsevišķās nozarēs. Gan 2021.gadā, gan arī 2022.gada janvārī-jūlijā eksporta izaugsmi veicināja gan straujš ārējā pieprasījuma pieaugums, gan arī konkurētspēja.

Eksporta patstāvīgās tirgus daļas analīze
Latvijas preču eksporta uz ES valstīm izmaiņu struktūra, procentos

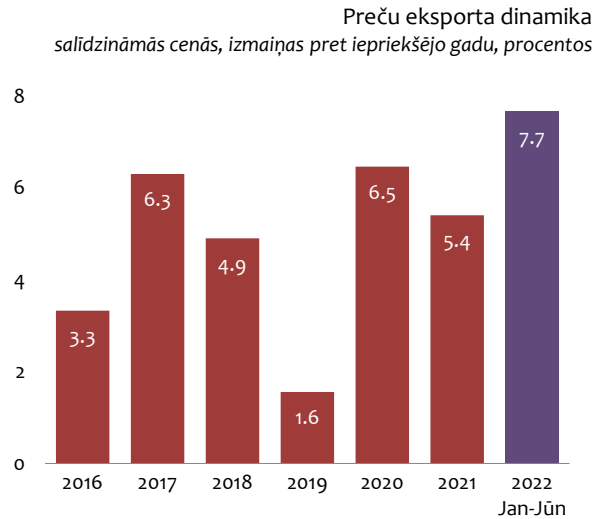
Kopš 2017. gada Latvijas eksporta daļai pasaules tirgū ir tendence pieaug, izņemto 2019. un 2021. gadu, kad Latvijas eksporta izaugsmes tempi bija zemāki nekā vidēji pasaulē. Savukārt 2020.gadā Covid-19 pandēmijas krīzēs ietekmē Latvijas eksporta daļa pasaules tirgos par 11,8% pārsniedza iepriekšējā gada līmeni. Tas liecina, ka Latvija saglabā konkurētspēju, neraugoties uz strauju darbaspēka izmaksu pieaugumu.

Eksporta tirgus daļa pasaules eksportā
izmaiņas procentos

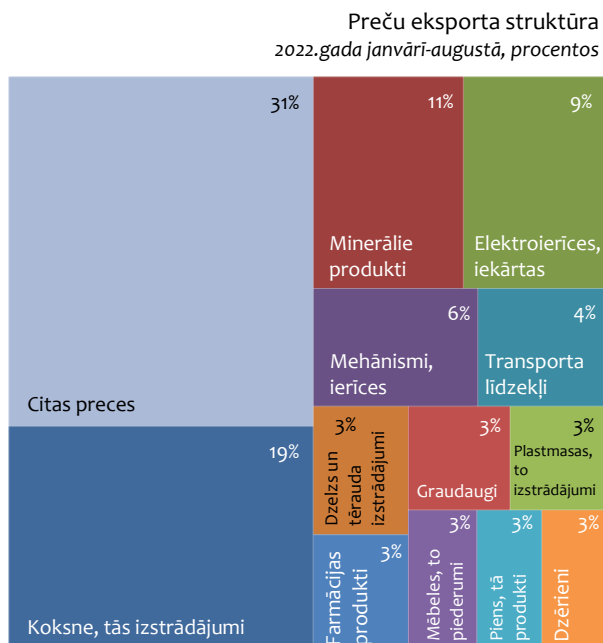

Preču eksports

Preču eksporta īpatsvars pēdējos gados veido aptuveni $\frac{3}{4}$ no kopējā Latvijas eksporta. Pēdējos gados, preču eksportam augot straujāk, tā daļa kopējā eksportā pieaug. 2022.gada 1.pusē preču eksports veidoja 76% no kopējās eksporta vērtības.

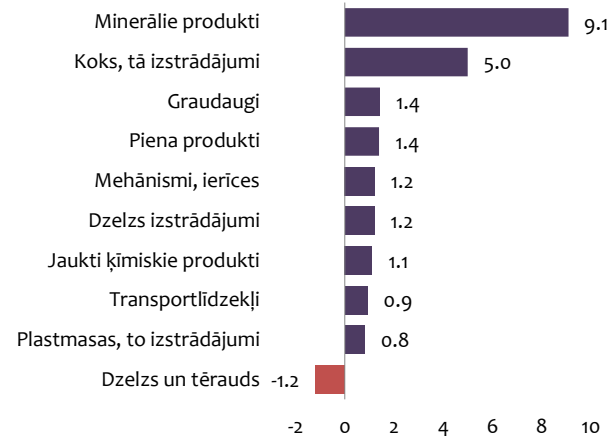
2020.-2021.gadā preču eksporta izaugsme bija salīdzinoši strauja. 2021.gadā salīdzināmās cenās tas pieauga par 5,4%, pie tam būtiski palielinoties eksporta cenām, pieaugums faktiskajās cenās bija daudz straujāks – par 23,7 procentiem.

2021.gadā preču eksporta izaugsmi būtiski sekmēja koksnes un tās izstrādājumu, minerālo produktu, kā arī dzelzs un tērauda eksporta vērtības pieaugums. 2022.gada

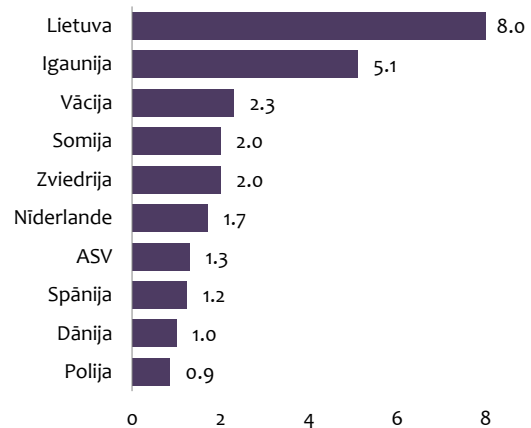
astoņos mēnešos preču eksports faktiskajās cenās pieauga par 31,2%. Būtiski pieauga minerālo produktu un koksnes un tās izstrādājumu eksporta vērtība.

Preču grupas ar lielāko ietekmi Latvijas eksporta izmaiņās ieguldījums izmaiņās 2022.gada janvāri-augustā, procentpunktos

2022.gada astoņos mēnešos preču eksports pieauga uz visām galvenajām partnervalstīm. Lēnāk tas pieauga uz NVS valstīm, bet straujāk uz ES, kā arī pārējām valstīm.

Valstis ar lielāko ietekmi Latvijas preču eksporta izmaiņās ieguldījums izmaiņās 2022.gada janvāri-augustā, procentpunktos

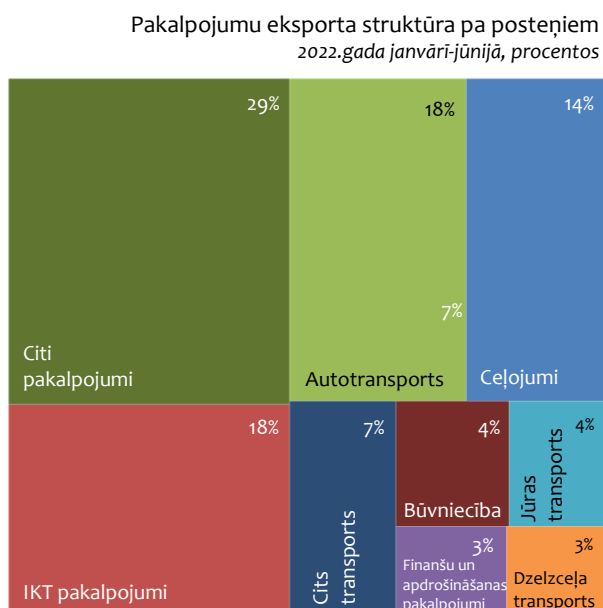
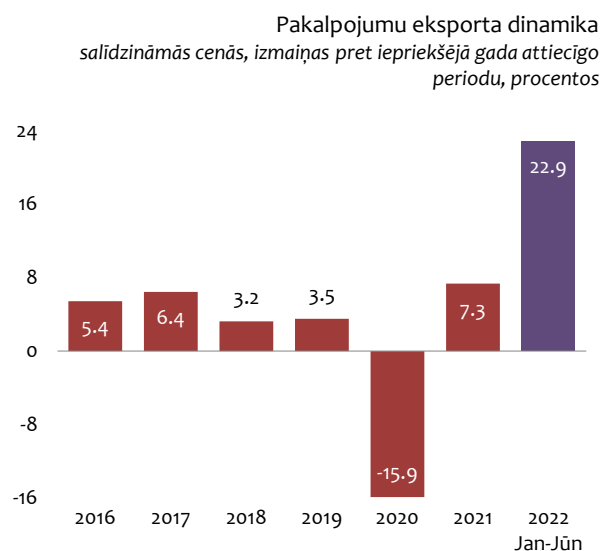
Svarīgākās Latvijas preču eksporta partnervalstis 2022.gada astoņos mēnešos bija Lietuva, Igaunija, Vācija, Apvienotā Karaliste, Zviedrija, Krievija, Dānija un Polija. Uz šīm valstīm Latvija eksportēja 64% no visām precēm.

2022.gada janvāri-augustā galvenās eksporta preces uz ES valstīm bija koksne un tās izstrādājumi, minerālie produkti un elektroierīces un iekārtas. Eksportā uz NVS valstīm lielu daļu sastādīja alkoholiskie dzērieni, mehānismi un farmācijas produkti. Savukārt uz pārējām valstīm lielākās eksporta grupas bija koksne un tā izstrādājumi, graudaugi, kā arī elektroierīces un iekārtas.

Pakalpojumu eksports

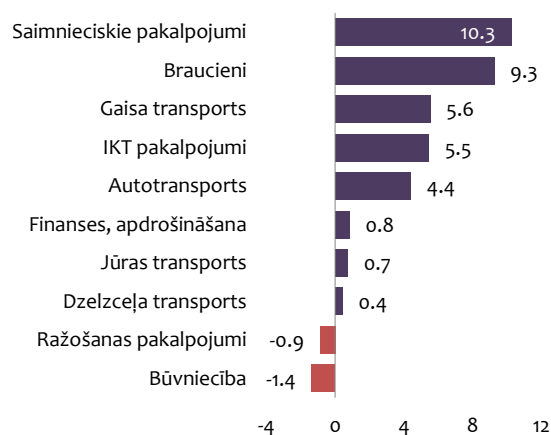
Līdz pandēmijai vidēji ik gadu Latvijas pakalpojumu eksports auga straujāk nekā preču eksports. Lielu ieguldījumu eksporta izaugsmē veidoja vairāki pakalpojumu posteņi – transporta pakalpojumi, ceļojumu, IKT un tirdzniecības starpniecības pakalpojumi. Savukārt pakalpojumu eksportā kopš 2016.gada samazinājās finanšu pakalpojumu eksporta īpatsvars.

Covid-19 izplatības ietekmē, sākot no 2020.gada 2.ceturkšņa līdz pat 2021.gada 1.ceturksnim pakalpojumu eksports būtiski samazinājās. Attiecīgi, nākamajos trīs ceturkšņos pakalpojumu eksports, daļēji pateicoties arī bāzes efektam, būtiski pieauga. **Kopumā 2021.gadā pakalpojumu eksports faktiskajās cenās bija par 10,4%, bet 2022.gada pirmajā pusē – par 35% lielāks nekā pirms gada, savukārt, ņemot vērā cenu izmaiņas, salīdzināmās cenās pakalpojumu eksports pieauga mērenāk.**

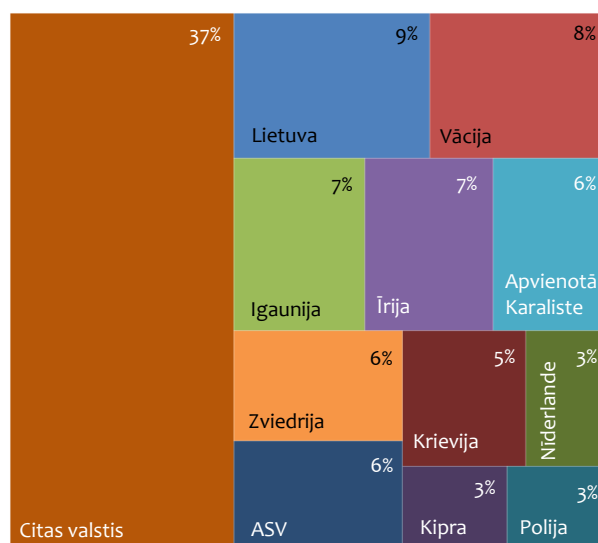
2022.gada pirmajā pusē lielākais ieguldījums pakalpojumu eksporta pieaugumā bija transporta un saimnieciskās darbības pakalpojumu eksportam. Tomēr, jāatzīmē ka transporta pakalpojumu eksports bija nedaudz mazāks nekā 2019.gada pirmajā pusē. Pieauga arī ceļojumu un IKT pakalpojumu eksports. Savukārt samazinājums bija vērojams būvniecības pakalpojumu eksportam.

Pakalpojumu posteņu eksporta attīstība ieguldījums izmaiņās 2022.gada janvāri-jūnijā, procentpunktos

Pakalpojumu eksportā pa valstu grupām arvien lielāku īpatsvaru veido eksports uz ES valstīm. Vērā ņemamu daļu sastāda pakalpojumu eksports uz NVS valstīm, kas pārsvarā saistīts ar tranzītpakalpojumiem. Jāatzīmē, ka pakalpojumu eksporta īpatsvaram uz NVS valstīm pēdējo gadu laikā ir samazinoša tendence.

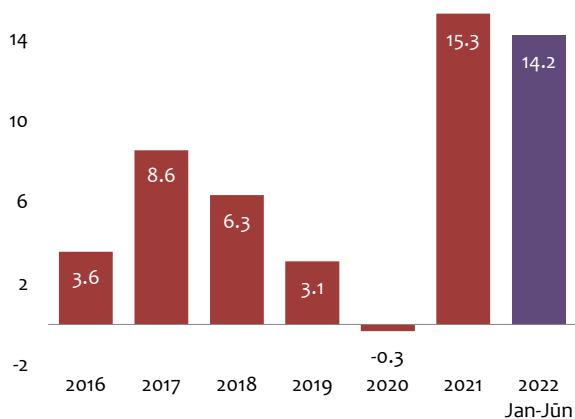
Pakalpojumu eksporta struktūra pa valstīm 2022.gada janvāri-jūnijā, procentos

IMPORTS

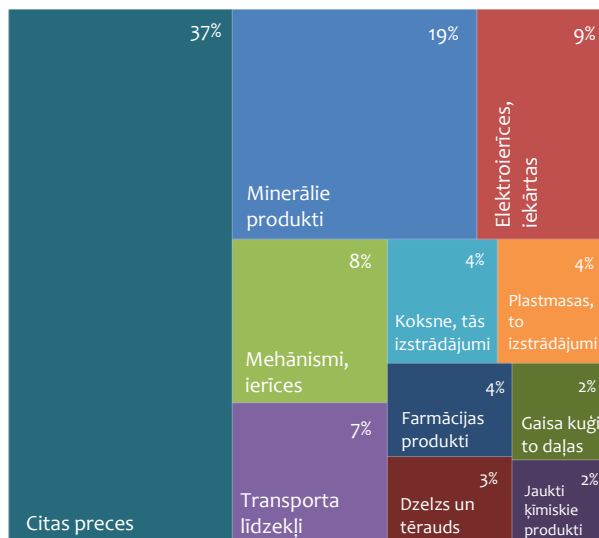
Preču un pakalpojumu importa apjomi pēdējos gados attīstās līdzīgi eksportam. Kopš 2017.gada tradicionāli straujāk pieaug pakalpojumu, bet mērenāk preču imports. 2020.gadā Covid-19 ietekmē būtiski samazinājās pakalpojumu imports, turpretī preču imports nedaudz pieauga. 2021.gadā, ievērojami pieauga gan preču, gan pakalpojumu imports. **Arī 2022.gada 1.pusgadā turpinājās importa izaugsme, straujāk augot pakalpojumu, nedaudz mērenāk – preču importam.**

Preču un pakalpojumu imports
salīdzināmās cenās, izmaiņas pret iepriekšējo gadu, procentos

2022.gada janvārī-augustā preču importa vērtība, cenu pieauguma dēļ, faktiskajās cenās pieauga straujāk nekā salīdzināmās cenās – par 35,9%. Lielu daļu preču importa pieaugumā veidoja minerālo produktu importa vērtības palielinājums. Pieauga arī elektroierīču un iekārtu, sauszemes transportlīdzekļu un dažādu ķīmisko produktu imports.

Latvijas preču importa struktūra
2022.gada janvārī-augustā, procentos

Galvenās Latvijas preču importa partnervalstis ir Lietuva, Igaunija, Vācija, Polija, Krievija, Ķīna, Nīderlande un Somija. Importa vērtība no šīm valstīm 2022.gada janvārī-augustā veidoja 2/3 daļas no Latvijas preču importa.

2022.gada janvārī-augustā galvenās importa preču grupas no ES valstīm bija minerālie produkti, mehānismi, transportlīdzekļi un elektroierīces. Importā no NVS valstīm lielu daļu sastādīja minerālie produkti, koksne un tās izstrādājumi un dzelzs un tērauds. Jāatzīmē, ka 90% importā no NVS valstīm sastāda imports no Krievijas un Baltkrievijas.

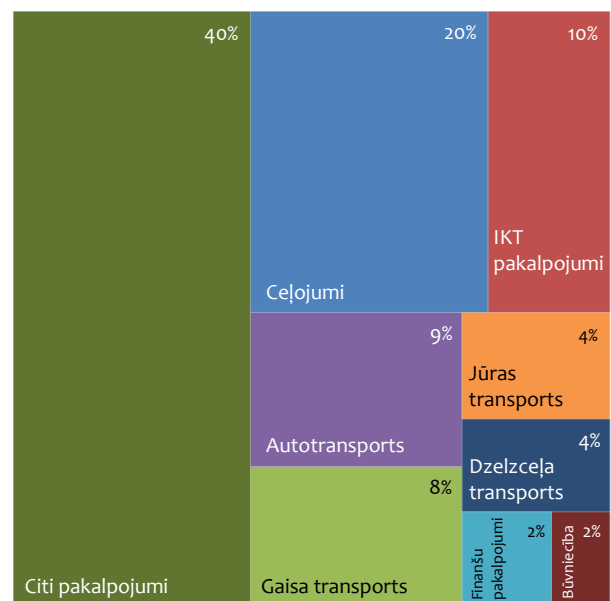
Importa struktūrā pēc preču gala pielietojuma kopš 2019.gada nedaudz ir samazinājusies kapitālpreču un patēriņa preču, attiecīgi – augusi starppatēriņa preču daļa.

Latvijas pakalpojumu imports 2017.-2019.gadā attīstījās dinamiski, līdzīgi kā pakalpojumu eksports. Šajā laika posmā pakalpojumu imports pieauga par 8,5% vidēji ik gadu (faktiskajās cenās).

2020.gadā, Covid-19 izplatības ietekmē, pakalpojumu imports faktiskajās cenās samazinājās par 9,2%. Liela ietekme pakalpojumu importa samazinājumā 2020.gadā bija ceļojumu un transporta pakalpojumu importa samazinājumam, jo īpaši gaisa transportam.

2021.gadā, daļēji bāzes efekta dēļ, pakalpojumu imports pieauga par 24,9%. **Straujš pakalpojumu importa pieaugums turpinājās arī 2022.gada pirmajā pusē – par 37,5%.** To būtiski veicināja ceļojumu, transporta un saimnieciskās darbības pakalpojumu importa vērtības kāpums. Pieauga arī IKT pakalpojumu imports. Savukārt nedaudz samazinājās finanšu pakalpojumu imports.

Pakalpojumu importa struktūra pa posteņiem
2022.gada janvārī-jūnijā, procentos

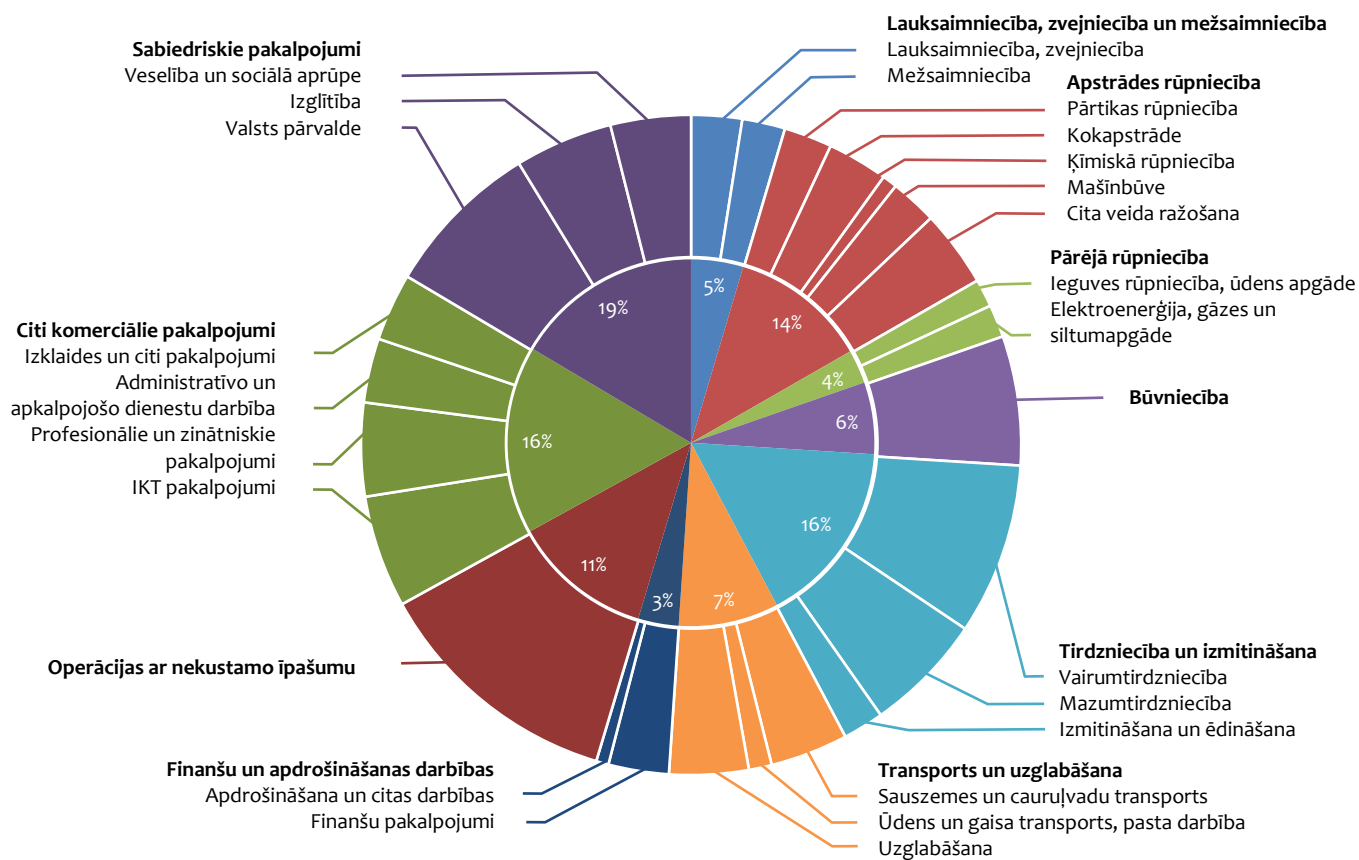
2022 | 2

NOZARU IEGULDĪJUMS

2009.-2010.gadā, samazinoties darbaspēka izmaksām, uzlabojās Latvijas ražotāju konkurētspēja, kas bija pamats eksporta pieaugumam un līdz ar to arī tirgojamo nozaru attīstībai. Mainījās tautsaimniecības struktūra. 2010.gadā šo nozaru īpatsvars sasniedza 33,1% no kopējās pievienotās vērtības. 2021.gadā šo nozaru īpatsvars bija 28,7%. Analizējot ekonomikas struktūru citā griezumā, redzams, ka 2010.gadā ražojošās nozares (lauksaimniecības, mežsaimniecības un zivsaimniecības, rūpniecības, kā arī būvniecības nozares) sastādīja 27,6%, bet 2021.gadā – 27,3% no kopējās pievienotās vērtības. 2021.gadā, salīdzinot ar 2010.gadu, īpatsvars ir pieaudzis būvniecībā, komercpakalpojumu un sabiedrisko pakalpojumu nozarēs, bet samazinājies pārējā rūpniecībā, transportā, tirdzniecībā un izmitināšanā.

2015.-2019.gados izaugsme bija visās nozarēs, izņemot elektroenerģijas, gāzes apgādes, siltumapgādes un gaisa kondicionēšanas nozari un finanšu darbības. Tirdzniecības un apstrādes rūpniecības apjomu kāpumam bija lielākā ietekme izaugsme. 2020.gadā Covid-19 krīze negatīvi ietekmēja praktiski visas nozares un lielākā ietekme bija apjomu kritumam transporta, izmitināšanas un ēdināšanas, mākslas, izklaides un atpūtas un būvniecības nozarēs. Ekonomikai atlabstot, 2021.gadā izaugsme bija apstrādes un pārējā rūpniecībā, tirdzniecībā, transportā, finanšu darbībās, informācijas un komunikācijas, kā arī sabiedriskajos pakalpojumos. 2022.gada 1.pusgadā izaugsme bija vērojama visās nozarēs, izņemot būvniecību, pārējo rūpniecību un tirdzniecību. Lielākā ietekme bija apjomu kāpumam apstrādes rūpniecībā.

Pievienotās vērtības struktūra
2021.gadā*, procentos

* Ekonomikas ministrijas aprēķini

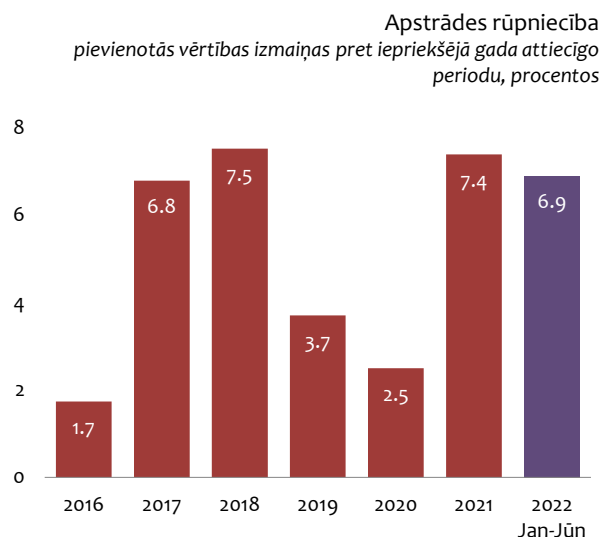
Nozaru attīstības tendences
izmaiņas pret iepriekšējo gadu, procentos

	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022 Jan-Jūn
Iekšzemes kopprodukts	2,4	3,3	4,0	2,6	-2,2	4,1	4,1
Lauksaimniecība, mežsaimniecība un zivsaimniecība	-4,3	1,9	-3,6	24,7	0,7	-11,7	5,0
Ieguves rūpniecība un karjeru izstrāde	-2,8	9,1	9,1	-5,2	8,3	5,0	2,1
Apstrādes rūpniecība	1,7	6,8	7,5	3,7	2,5	7,4	6,9
Pārtikas rūpniecība	1,8	5,2	-2,9	-0,7	-1,7	1,3	2,6
Vieglā rūpniecība	2,1	7,6	-0,8	-2,6	-9,5	11,8	6,8
Kokapstrāde	8,0	2,1	4,5	0,0	4,5	3,7	3,4
Papīra ražošana un poligrāfija	3,6	4,5	-3,7	5,7	4,7	14,0	10,2
Ķīmiskā rūpniecība	10,7	11,4	7,0	3,9	-1,8	14,8	14,9
Nemetālisko minerālu ražošana	11,6	11,1	1,3	-2,1	-1,4	4,4	12,1
Metālapstrāde	5,4	12,0	3,6	13,5	-5,6	5,8	28,6
Elektrisko un optisko iekārtu ražošana	12,6	15,8	12,1	11,3	12,1	5,7	-7,1
Mašīnu un iekārtu ražošana	8,5	21,5	7,0	-1,9	-2,7	24,1	-3,2
Transportlīdzekļu ražošana	-2,9	22,8	7,3	-7,7	-15,3	17,7	23,0
Pārējās rūpniecības nozares	0,8	4,3	-1,8	2,8	-14,2	11,8	4,4
Elektroenerģija, gāzes apgāde, siltumapgāde un gaisa kondicionēšana	17,5	-1,9	-38,8	2,6	27,7	3,1	-16,1
Būvniecība	-9,6	14,7	12,4	1,3	-7,2	-9,8	-12,4
Ēku būvniecība	-11,1	22,4	25,6	7,8	0,9	-10,5	-8,5
Inženierbūves	-25,7	30,0	11,6	1,0	-1,5	-5,0	-16,5
Tirdzniecība	4,5	2,6	3,9	6,2	1,4	8,0	-1,3
Mazumtirdzniecība	2,3	4,3	3,8	2,3	1,5	2,5	7,2
Transports un uzglabāšana	1,7	6,6	3,8	3,5	-20,2	9,9	2,3
Kravu pārvadājumi dzelzceļā	-14,1	-8,4	12,5	-15,8	-42,3	-9,5	17,8
Ostās pārkrautās kravas	-9,3	-2,0	6,9	-5,7	-27,9	-7,2	15,3
Kravu pārvadājumi ar autotransportu	1,3	7,0	12,8	-3,8	2,6	7,8	-1,1
Izmitināšana un ēdināšanas pakalpojumi	4,4	9,3	7,6	-3,9	-33,7	-4,6	79,3
Informācijas un komunikācijas pakalpojumi	5,0	8,7	9,6	4,4	1,1	7,2	12,4
Finanšu un apdrošināšanas darbības	-0,2	-17,7	-2,4	-12,1	-0,5	18,8	1,9
Operācijas ar nekustamo īpašumu	1,6	-1,6	2,3	-3,6	-1,1	-1,7	0,7
Citi komercpakalpojumi	3,9	4,6	2,7	0,4	0,8	1,4	15,8
Valsts pārvalde un aizsardzība; obligātā sociālā apdrošināšana	1,4	3,7	2,7	3,4	2,8	2,8	1,4
Izglītība	1,2	4,4	3,1	2,8	2,7	3,1	3,7
Veselība un sociālā aprūpe	1,2	4,4	9,3	9,6	4,3	25,2	6,2
Māksla, izklaide un atpūta	5,0	5,1	6,1	2,8	-30,2	-3,3	31,2

APSTRĀDES RŪPNIECĪBA

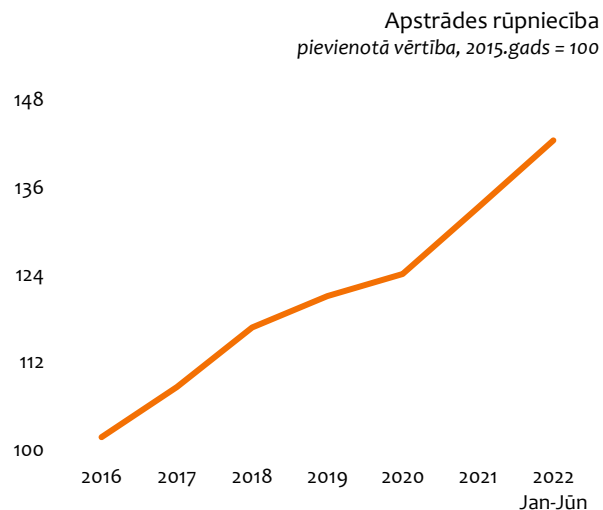
Apstrādes rūpniecības attīstību veicina Latvijas ražotāju konkurētspējas uzlabošanās, kā arī pieprasījuma dinamika lielākajos eksporta tirgos. Īpaši strauji ražošanas apjomi pieauga 2017. un 2018.gadā, mērenāk – 2019.gadā.

Covid-19 krīzes ietekmē 2020.gadā apstrādes rūpniecības izaugsme piebremzējās – tomēr ražošanas apjomi bija par 2,5% lielāki nekā pirms gada.

2021.gadā apstrādes rūpniecībā atsākās straujāka izaugsme. Līdzīgi tempi saglabājas arī 2022.gadā. Gada astoņos mēnešos nozares izaugsmi ietekmēja metālu, nemetālisko minerālu, gatavo metālizstrādājumu un dzērienu ražošanas apjomu pieaugumi.

2022.gadā strauji aug arī apstrādes rūpniecības apgrozījums faktiskajās cenās. Gada astoņos mēnešos līdzīgi auga gan vietējā tirgū gan arī caur eksportu realizētās produkcijas apjomi.

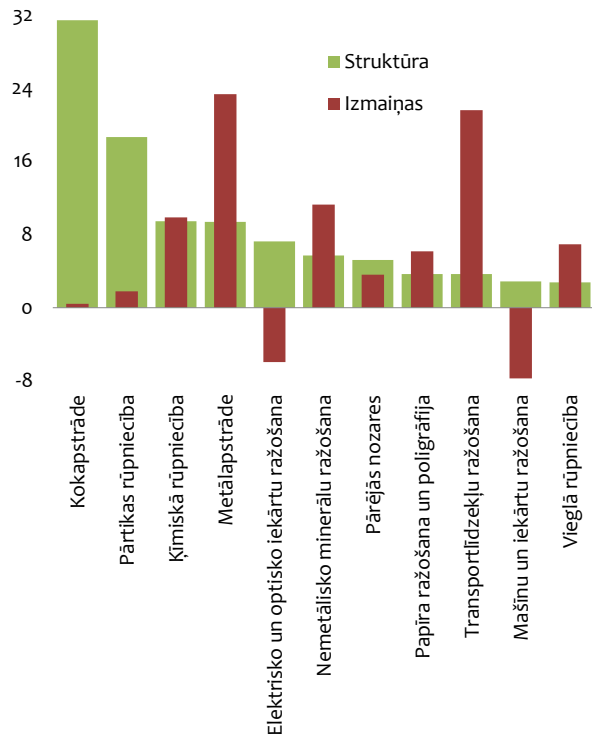

2018. un 2019.gadā aizņemto darbavieta skaits apstrādes rūpniecībā būtiski nemainījās. 2020.gadā darbavieta skaits apstrādes rūpniecībā samazinājās par 6,8 tūkst., savukārt 2021.gadā tas pieauga par 5 tūkst., bet 2022.gada pirmajā pusē nedaudz samazinājās – par 0,6 tūkst. Gada laikā aizņemto darbavieta skaita pieaugums bija vērojams elektrisko un optisko iekārtu ražošanas un metālapstrādes apakšnozarēs, bet tas samazinājās pārtikas un vieglajā rūpniecībā, kā arī kokapstrādē.

Apstrādes rūpniecības struktūra un nozaru attīstības tendences procentos

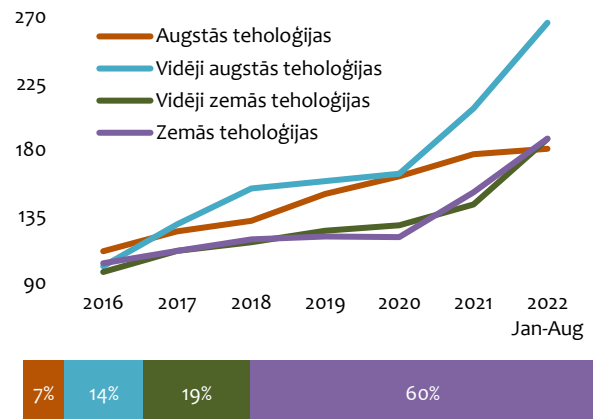
	Struktūra 2021.gadā			Ražošanas apjomu izmaiņas			
	Izlaide	Aizņemtās darbavietas	Eksporta īpatsvars realizācijā	2019	2020	2021	2022 Jan-Aug
Apstrādes rūpniecība	100	100	67,5	2,1	-0,9	7,5	4,7
Pārtikas ražošana	18,6	19,0	40,4	-0,7	-1,7	1,3	1,8
Vieglā rūpniecība	2,9	8,1	82,6	-2,6	-9,5	11,8	6,9
Kokapstrāde	31,1	20,4	71,3	0,0	4,5	3,7	0,4
Papīra ražošana, poligrāfija	3,7	4,5	67,2	5,7	4,7	14,0	6,2
Ķīmija un farmācija	9,4	7,6	75,7	3,9	-1,8	14,8	9,9
Nemetāliskie minerāli	5,0	5,2	51,1	-2,1	-1,4	4,4	11,3
Metālapstrāde	9,1	10,8	65,4	13,5	-5,6	5,8	23,3
Elektroniskās iekārtas	8,5	5,3	88,6	11,3	12,1	5,7	-5,9
Mašīnu un iekārtu ražošana	2,9	3,3	91,9	-1,9	-2,7	24,1	-7,7
Transportlīdzekļu ražošana	3,4	3,5	92,7	-7,7	-15,3	17,7	21,6
Pārējās nozares	5,4	12,3	73,1	2,8	-14,2	11,8	3,6

Apstrādes rūpniecības izaugsme
struktūra un ražošanas apjomu izmaiņas 2022.gada janvārī-augustā,
procentos

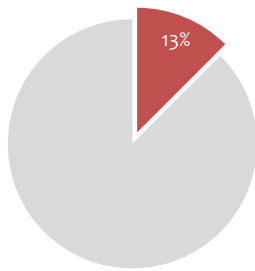
Stabils pieprasījums lielākajā Latvijas preču noieta tirgū ES saglabā apstrādes rūpniecības izaugsmes iespējas. Tiesa tālāku nozares attīstību negatīvi ietekmēs Krievijas un Baltkrievijas kara darbība Ukrainā. Tās rezultātā tiks traucētas gan līdzšinējās izejvielu piegāžu ķēdes, gan uzņēmumus ietekmēs pasaulē vērojamais cenu kāpums precēm, tai skaitā energoresursiem. Uzņēmumiem, kuri bija saistīti ar šo valstu tirgiem, ir jāmeklē jaunas piegāžu iespējas un jauni preču noieta tirgi.

Apstrādes rūpniecības ražošanas apjomu indekss un
struktūra pa tehnoloģiju līmeņiem
2015.gads = 100, struktūra 2021.gadā, procentos

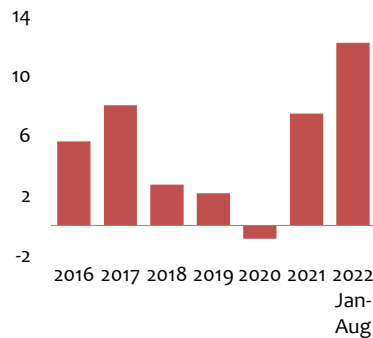

Apstrādes rūpniecības galvenie rādītāji¹

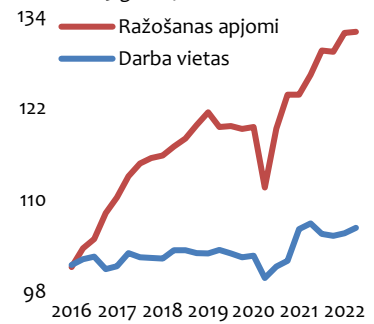
Nozares īpatsvars IKP
2021.gadā

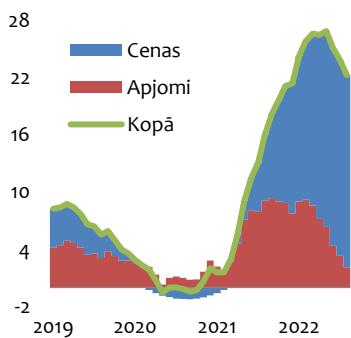
Ražošanas apjomu izmaiņas
procentos

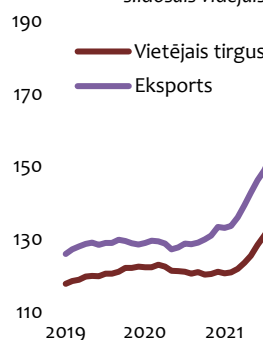
Produkcijas apjomi un aizņemtās
darbavietas
2015.gada 4.ceturksnis = 100

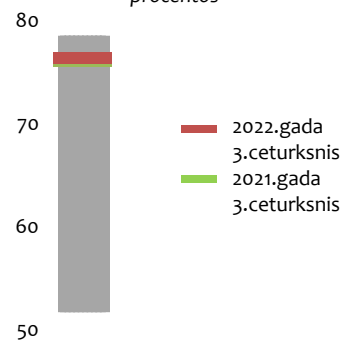
Produkcijas realizācijas izmaiņas
12 mēnešu slidošais vidējais

Produkcijas realizācija
2018.gada decembris = 100, 12 mēnešu
slidošais vidējais

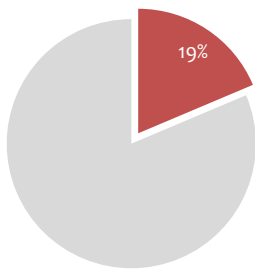
Ražošanas jaudu noslodze
Vēsturiski augstākais un zemākais līmenis,
procentos

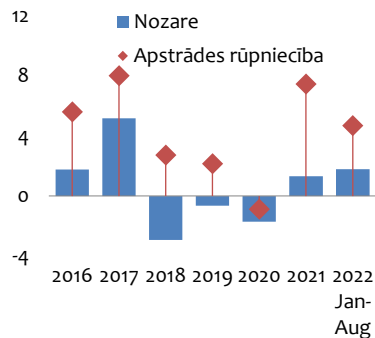
¹ dati par produkcijas realizāciju līdz 2022.gada augustam

Pārtikas produktu un dzērienu ražošana

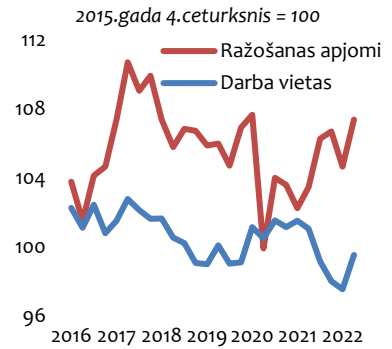
Nozares īpatsvars apstrādes rūpniecībā
2022.gada janvāri-augustā

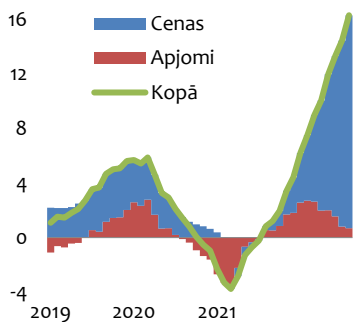
Ražošanas apjomu izmaiņas
procentos

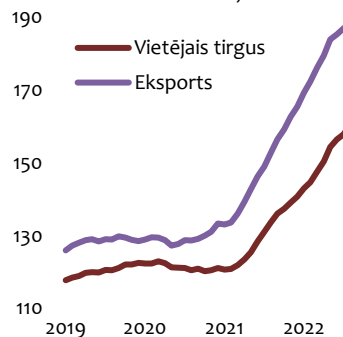
Produkcijas apjomi un aizņemtās
darbavietas

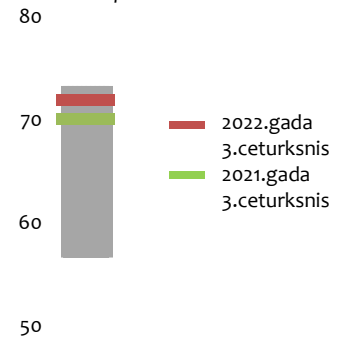
Produkcijas realizācijas izmaiņas
12 mēnešu slidošais vidējais

Produkcijas realizācija
2015.gada decembris = 100, 12 mēnešu
slidošais vidējais

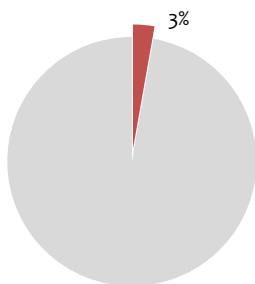

Ražošanas jaudu noslodze
Vēsturiski augstākais un zemākais līmenis,
procentos

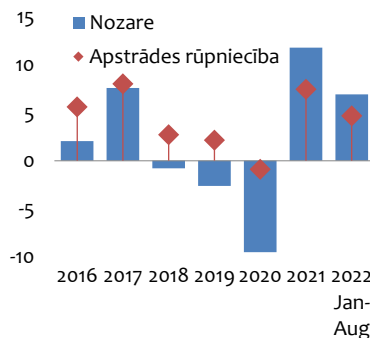

Viegļā rūpniecība

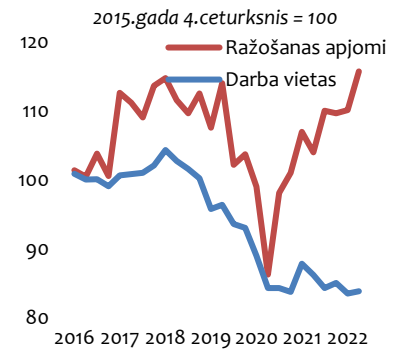
Nozares īpatsvars apstrādes rūpniecībā
2022.gada janvāri-augustā

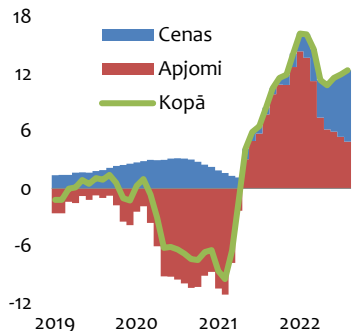
Ražošanas apjomu izmaiņas
procentos

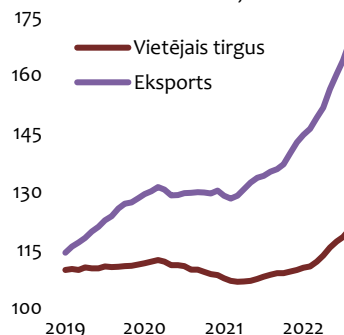
Produkcijas apjomi un aizņemtās
darbavietas

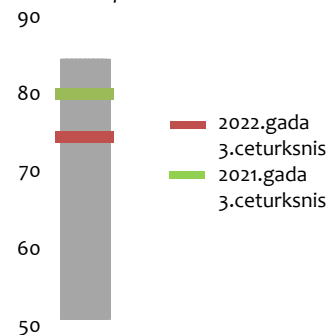
Produkcijas realizācijas izmaiņas
12 mēnešu slidošais vidējais

Produkcijas realizācija
2015.gada decembris = 100, 12 mēnešu
slidošais vidējais

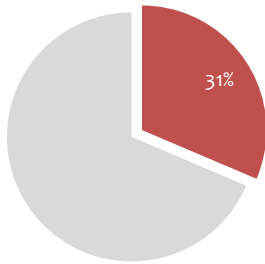

Ražošanas jaudu noslodze
Vēsturiski augstākais un zemākais līmenis,
procentos

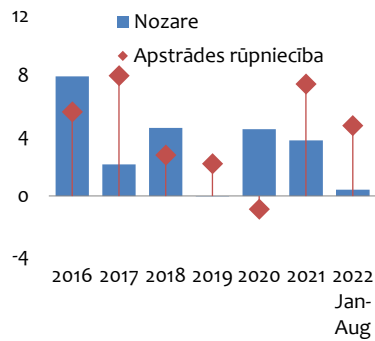

Kokapstrāde

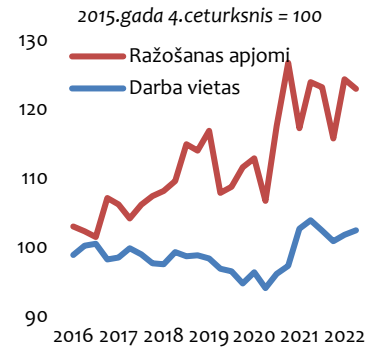
Nozares īpatsvars apstrādes rūpniecībā
2022.gada janvāri-augustā

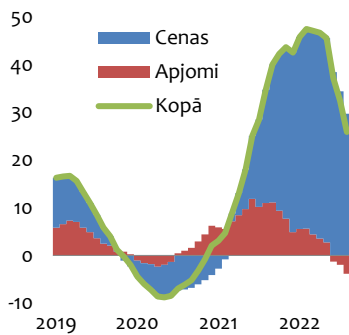
Ražošanas apjomu izmaiņas
procentos

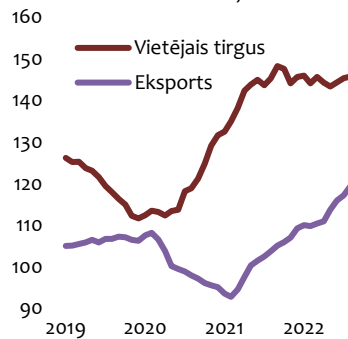
Produkcijas apjomi un aizņemtās
darbavietas

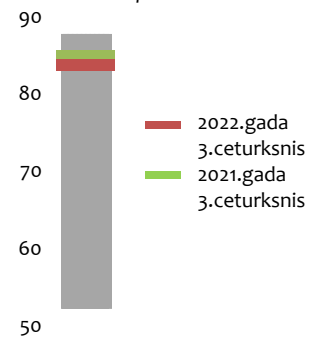
Produkcijas realizācijas izmaiņas
12 mēnešu slidošais vidējais

Produkcijas realizācija
2015.gada decembris = 100, 12 mēnešu
slidošais vidējais

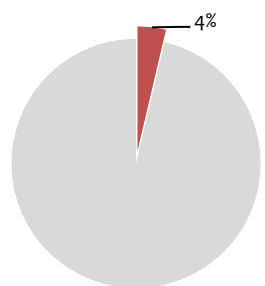

Ražošanas jaudu noslodze
Vēsturiski augstākais un zemākais līmenis,
procentos

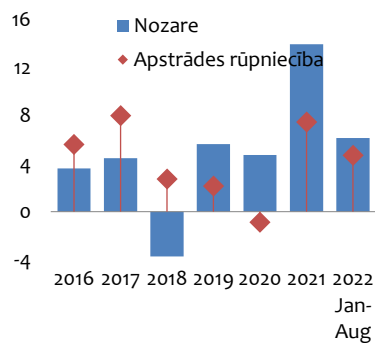

Papīra ražošana un poligrāfija

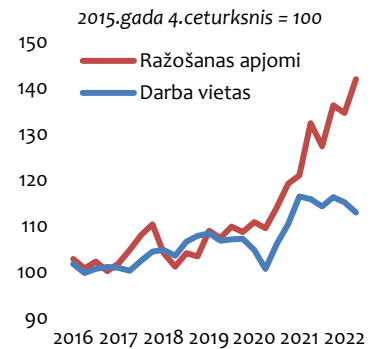
Nozares īpatsvars apstrādes rūpniecībā
2022.gada janvāri-augustā

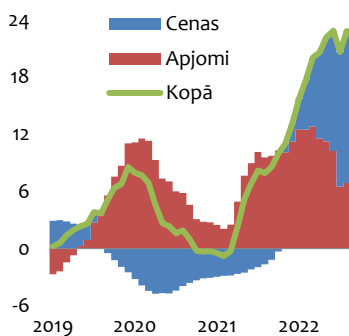
Ražošanas apjomu izmaiņas
procentos

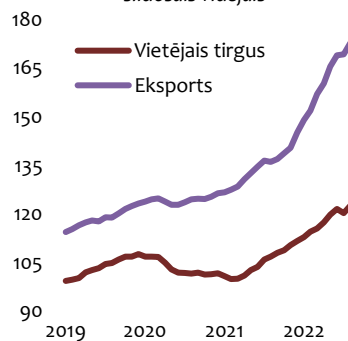
Produkcijas apjomi un aizņemtās
darbavietas

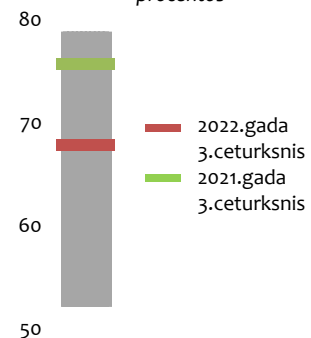
Produkcijas realizācijas izmaiņas
12 mēnešu slidošais vidējais

Produkcijas realizācija
2015.gada decembris = 100, 12 mēnešu
slidošais vidējais

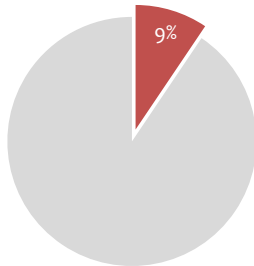

Ražošanas jaudu noslodze
Vēsturiski augstākais un zemākais līmenis,
procentos

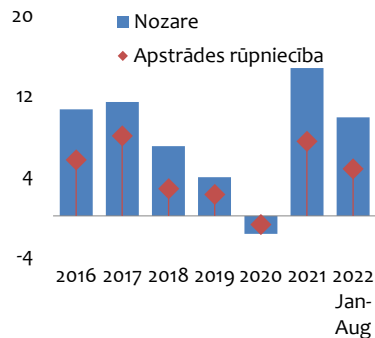

Ķīmiskā rūpniecība

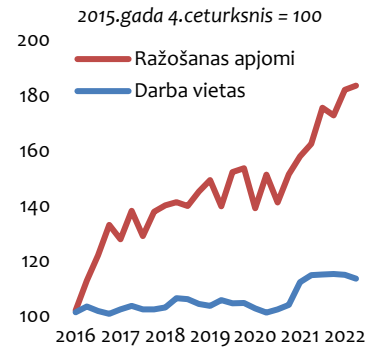
Nozares īpatsvars apstrādes rūpniecībā
2022.gada janvāri-augustā

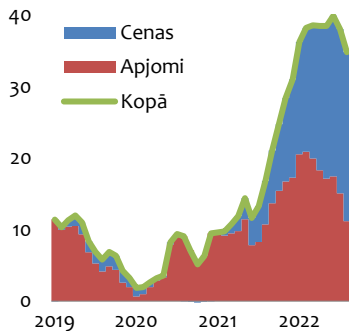
Ražošanas apjomu izmaiņas procentos

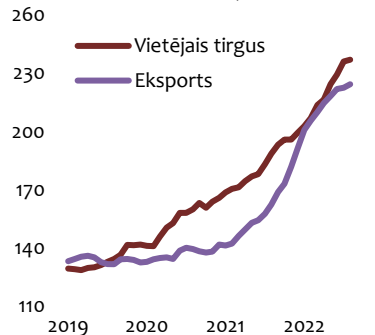
Produkcijas apjomi un aizņemtās darbavietas

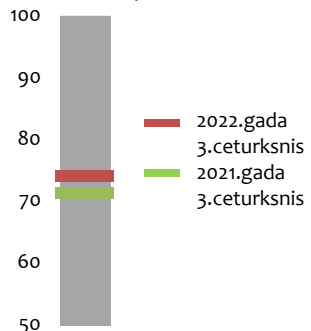
Produkcijas realizācijas izmaiņas 12 mēnešu slidošais vidējais

Produkcijas realizācija 2015.gada decembris = 100, 12 mēnešu slidošais vidējais

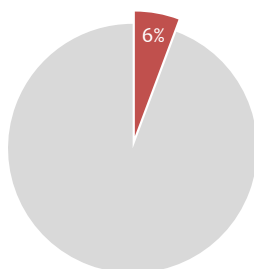

Ražošanas jaudu noslodze Vēsturiski augstākais un zemākais līmenis, procentos

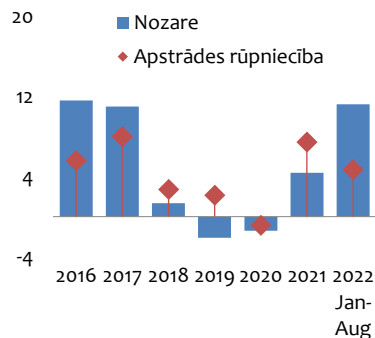

Nemetālisko minerālu izstrādājumu ražošana

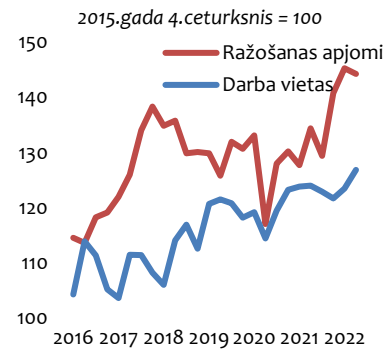
Nozares īpatsvars apstrādes rūpniecībā
2022.gada janvāri-augustā

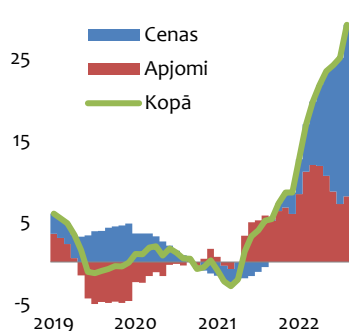
Ražošanas apjomu izmaiņas procentos

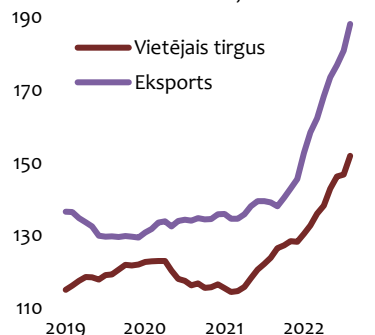
Produkcijas apjomi un aizņemtās darbavietas

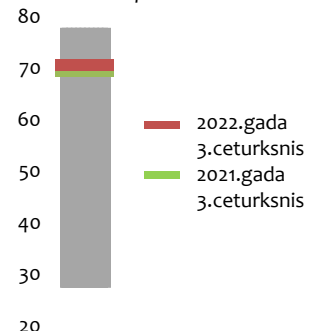
Produkcijas realizācijas izmaiņas 12 mēnešu slidošais vidējais

Produkcijas realizācija 2015.gada decembris = 100, 12 mēnešu slidošais vidējais

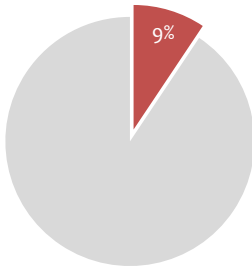

Ražošanas jaudu noslodze Vēsturiski augstākais un zemākais līmenis, procentos

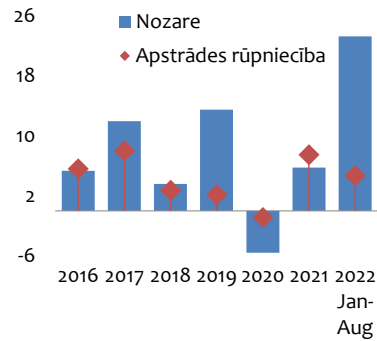

Metālu un metāla izstrādājumu ražošana

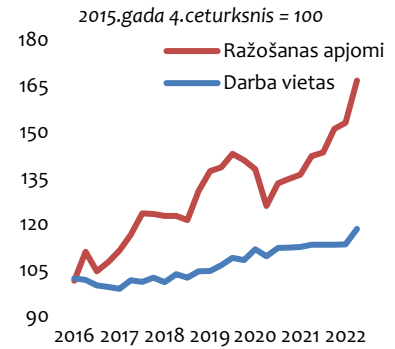
Nozares īpatsvars apstrādes rūpniecībā
2022.gada janvāri-augustā

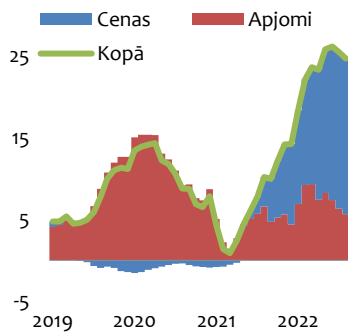
Ražošanas apjomu izmaiņas
procentos

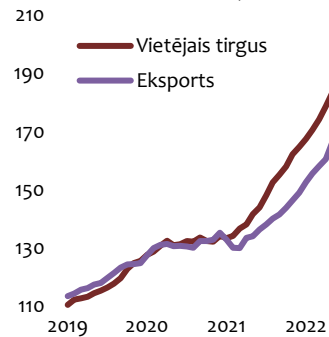
Produkcijas apjomi un aizņemtās
darbavietas

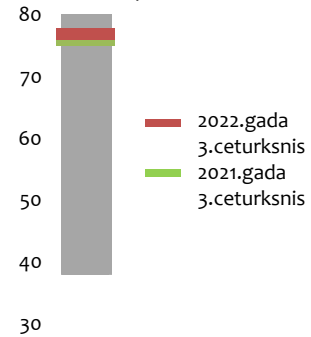
Produkcijas realizācijas izmaiņas
12 mēnešu slidošais vidējais

Produkcijas realizācija
2015.gada decembris = 100, 12 mēnešu
slidošais vidējais

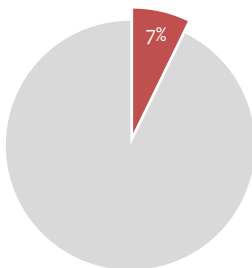

Ražošanas jaudu noslodze
Vēsturiski augstākais un zemākais līmenis,
procentos

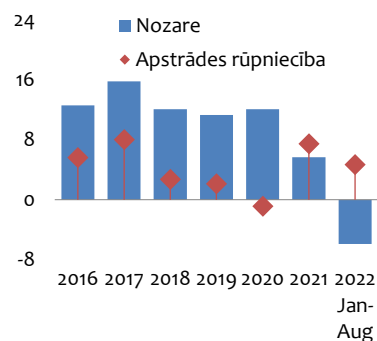

Elektrisko un optisko iekārtu ražošana

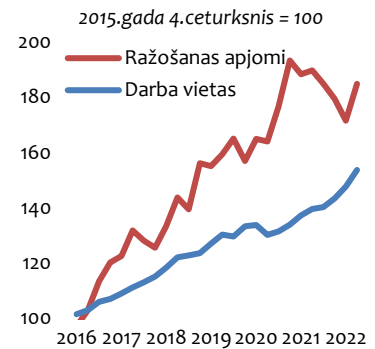
Nozares īpatsvars apstrādes rūpniecībā
2022.gada janvāri-augustā

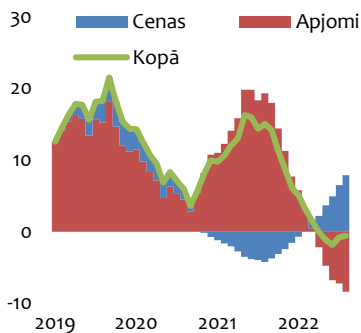
Ražošanas apjomu izmaiņas
procentos

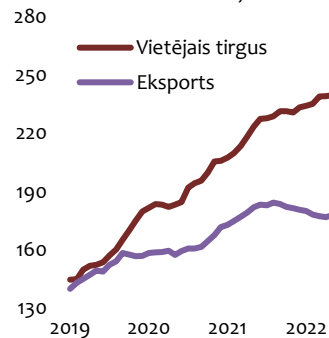
Produkcijas apjomi un aizņemtās
darbavietas

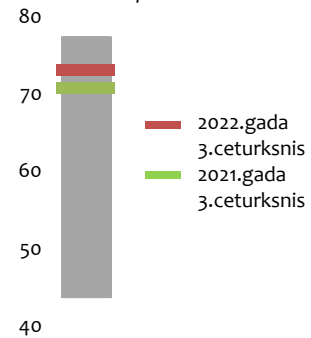
Produkcijas realizācijas izmaiņas
12 mēnešu slidošais vidējais

Produkcijas realizācija
2015.gada decembris = 100, 12 mēnešu
slidošais vidējais

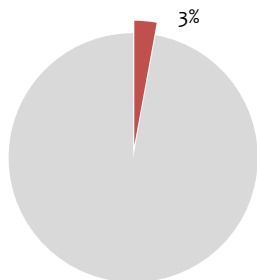

Ražošanas jaudu noslodze
Vēsturiski augstākais un zemākais līmenis,
procentos

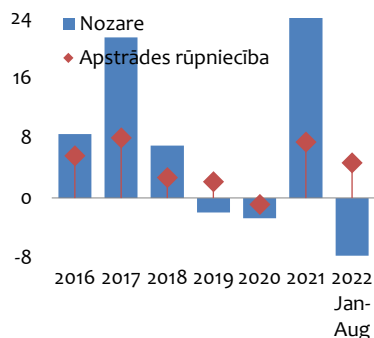

Mašīnu un iekārtu ražošana

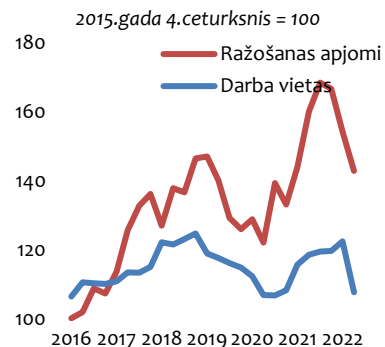
Nozares īpatsvars apstrādes rūpniecībā
2022.gada janvāri-augustā

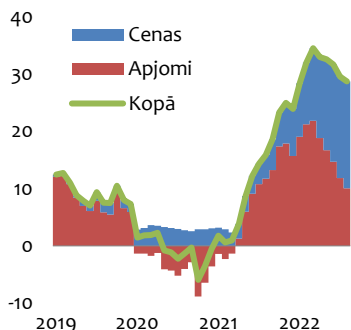
Ražošanas apjomu izmaiņas procentos

Produkcijas apjomi un aizņemtās darbavietas

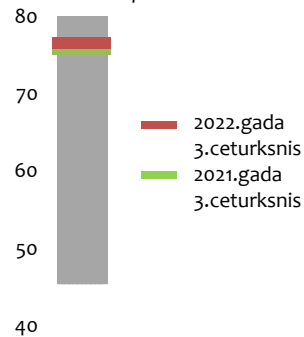
Produkcijas realizācijas izmaiņas 12 mēnešu slidošais vidējais

Produkcijas realizācija 2015.gada decembris = 100, 12 mēnešu slidošais vidējais

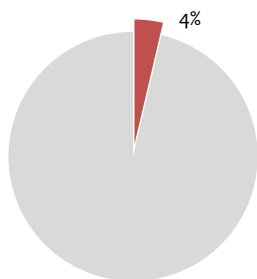

Ražošanas jaudu noslodze Vēsturiski augstākais un zemākais līmenis, procentos

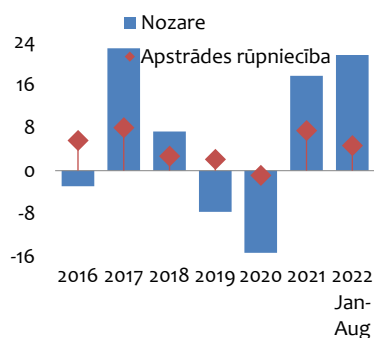

Transportlīdzekļu ražošana

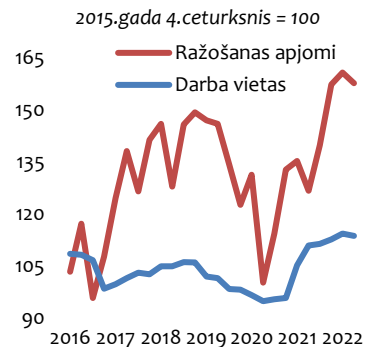
Nozares īpatsvars apstrādes rūpniecībā
2022.gada janvāri-augustā

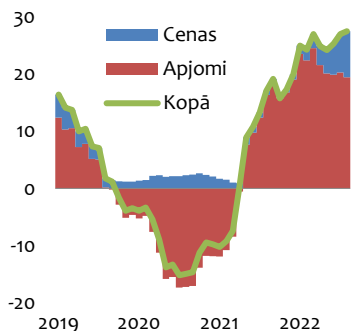
Ražošanas apjomu izmaiņas procentos

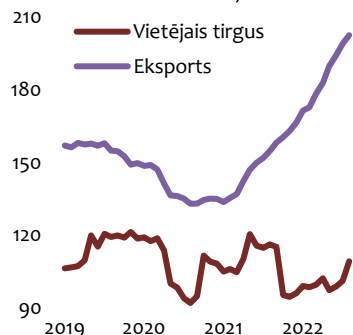
Produkcijas apjomi un aizņemtās darbavietas

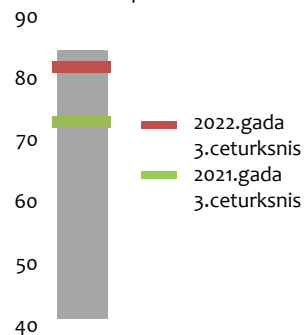
Produkcijas realizācijas izmaiņas 12 mēnešu slidošais vidējais

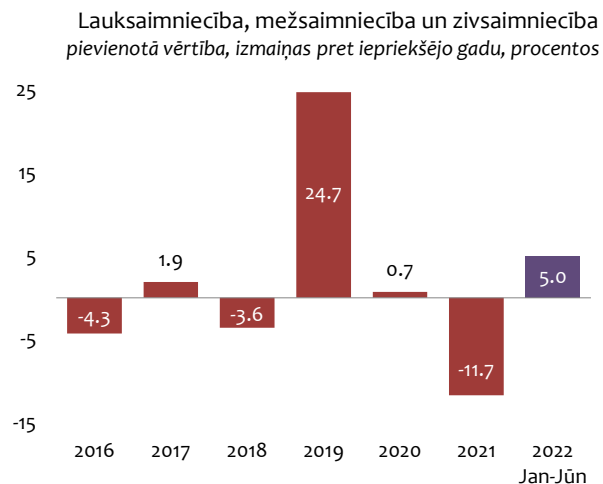
Produkcijas realizācija 2015.gada decembris = 100, 12 mēnešu slidošais vidējais

Ražošanas jaudu noslodze Vēsturiski augstākais un zemākais līmenis, procentos

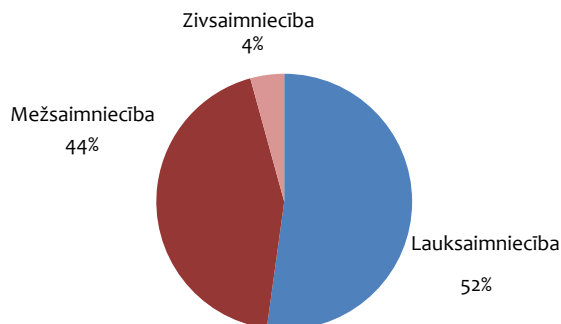

LAUKSAIMNIECĪBA, MEŽSAIMNIECĪBA UN ZIVSAIMNIECĪBA

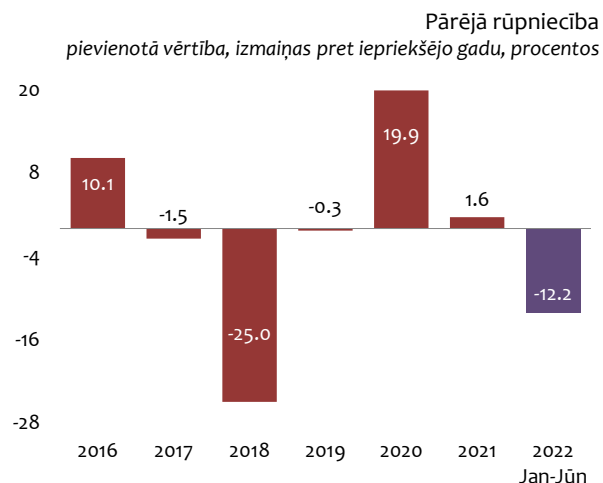
mežsaimniecībā un mežsaimniecībā, bet lopkopībā un zivsaimniecībā produkcijas apjomi pieauga mēreni. Nozarē pēdējos gados līdz pandēmijai lēnām pieauga gan nodarbināto, gan arī aizņemto darbavietu skaits, bet 2020.gadā Covid-19 ietekmē darbavietu skaits saruka lauksaimniecībā un mežsaimniecībā, bet pieauga zivsaimniecībā. 2021.gadā un 2022.gada 1.pusgadā aizņemtās darbavietas saruka visās apakšnozarēs.

Lauksaimniecības, mežsaimniecības un zivsaimniecības nozares struktūra 2021.gadā, procentos

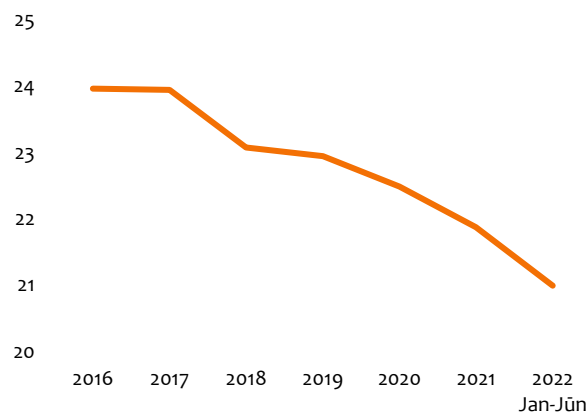
Lauksaimniecības, mežsaimniecības un zivsaimniecības nozares struktūrā dominē lauksaimniecība un mežsaimniecība. Nozares darbība ir cieši saistīta ar laika apstākļiem, tādēļ nozarē kopumā vērojama svārstīga izaugsme. Pēc straujā krituma 2021.gadā, 2022.gada 1.pusgadā produkcijas apjomi pieauga visās apakšnozarēs. Straujāks kāpums bija vērojams augkopībā,

PĀRĒJĀ RŪPNIECĪBA

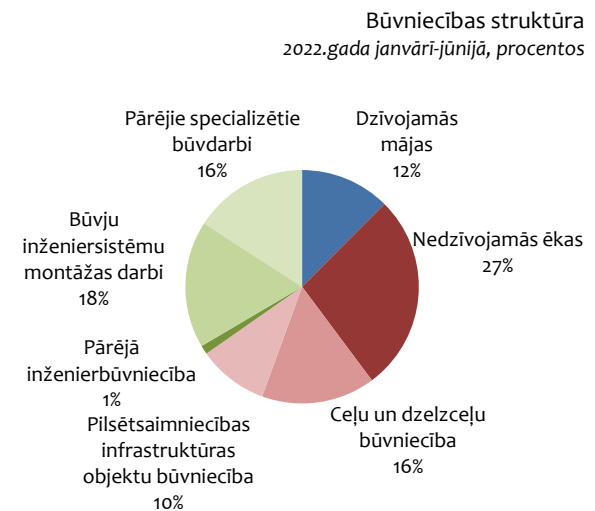
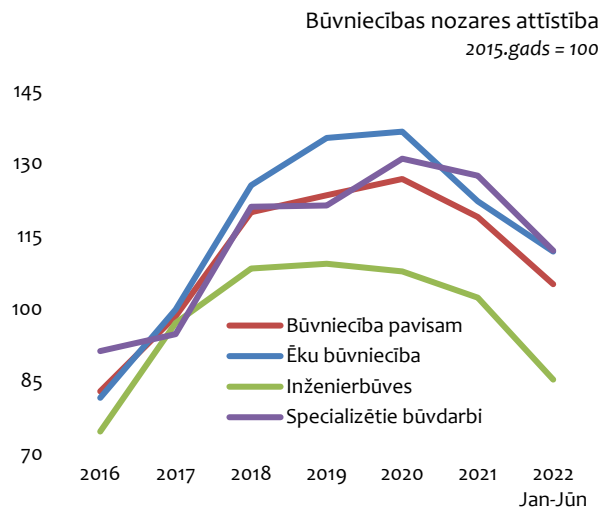
stacijās saražotās elektroenerģijas apjomi un samazinātās gāzes piegādes patērētājiem. Tas saistīts ar dabasgāzes piegāžu pārtraukšanu no Krievijas tās iebrukuma Ukrainā dēļ un arī patēriņa kritumu, saglabājoties augstām dabasgāzes cenām. Savukārt labvēlīgie laika apstākļi gada sākumā veicināja ieguves rūpniecības un karjeru izstrādes nozares apjomu kāpumu. Aizņemto darbavietu skaits pēdējos gados pieaug ieguves rūpniecībā, bet pārējās rūpniecības nozarēs tas strauji samazinās.

Aizņemtās darbavietas pārējā rūpniecībā tūkstošos

Pārējās rūpniecības (ieguves rūpniecība un karjeru izstrāde, elektroenerģijas, gāzes apgāde, siltumapgāde un kondicionēšana, ūdens apgāde un atkritumu apsaimniekošana) nozaru struktūrā dominē elektroenerģijas un gāzes apgāde. 2022.gada 1.pusgadā pārējās rūpniecības nozaru apjomiem bija vērojams straujš kritums. Lielākā ietekme bija apjomu kritumam elektroenerģijas, gāzes apgādes, siltumapgādes un kondicionēšanas nozarē, ko noteica zemie koģenerācijas

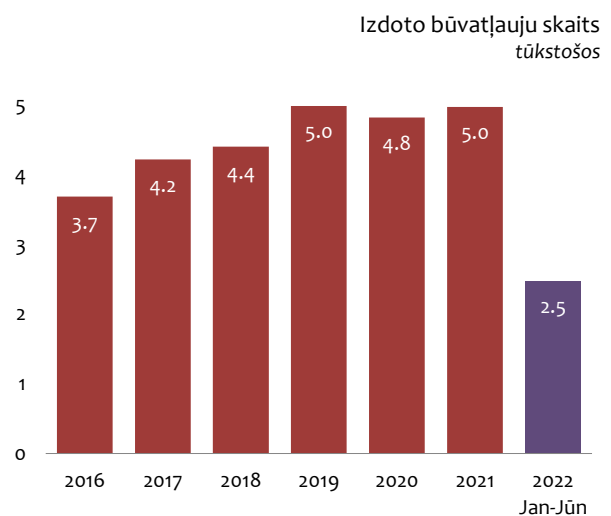
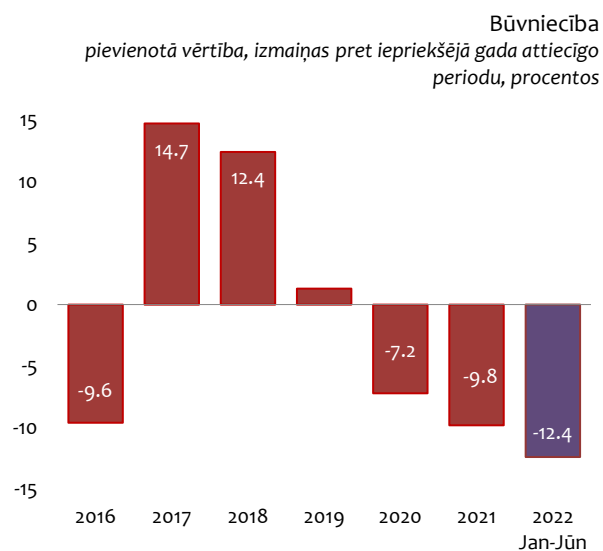
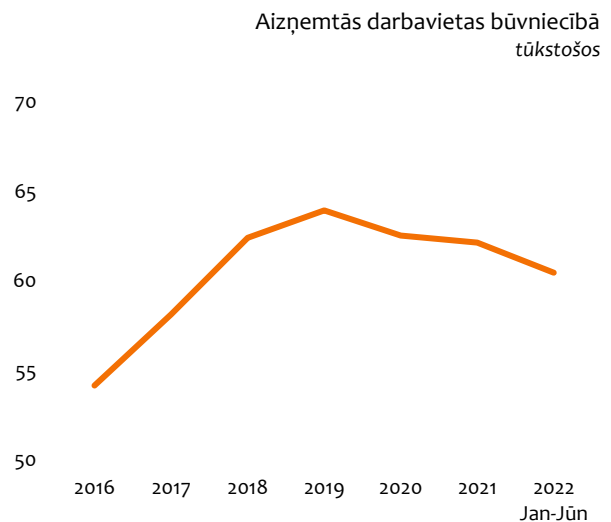
BŪVNIECTĪBA

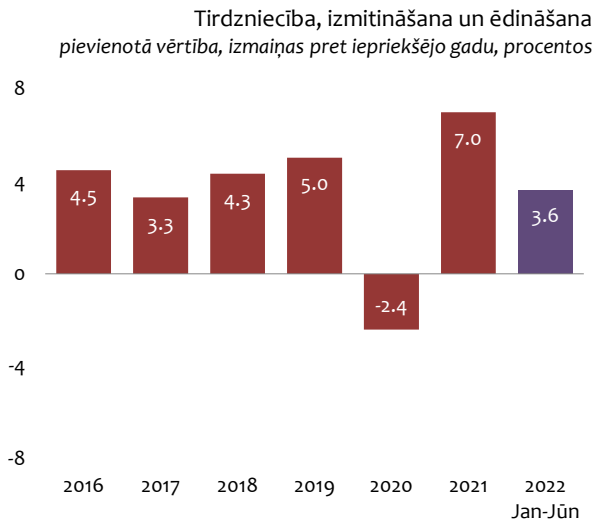
Būvniecības produkcijas apjomi 2022.gada 1.pusgadā turpināja sarukt. Tie bija par 11,7% mazāki salīdzinājumā ar 2021.gada 1.pusgadu. Straujais cenu kāpums izraisa kritumu būvniecībā jau ceturto ceturksni pēc kārtas.

Lejupslīde vērojama visās būvniecības pamatkategorijās. Ēku būvniecība ir skarta mazākā mērā, samazinājuma temps 2022.gada 1.pusgadā bija 8,5%, salīdzinot ar 2021.gada attiecīgo periodu. To galvenokārt noteica nedzīvojamo ēku būvniecības sarukums. Pārējās būvniecības pamatkategorijas: inženierbūvniecība un specializētie būvdarbi, samazinājās straujāk. To samazinājuma temps 2022.gada 1.pusgadā bija attiecīgi 16,5% un 12,2%.

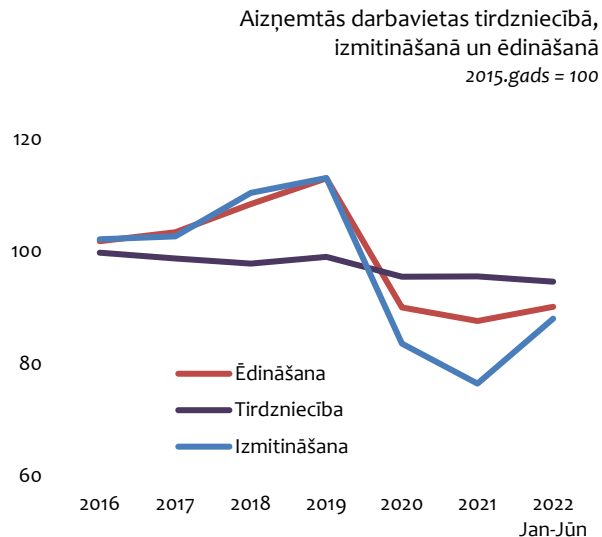
Izsniegto būvatļauju skaits 2022.gada 1.pusgadā bija 2473, paliekot iepriekšējā gada attiecīgā perioda līmenī. Turpretim paredzamā platība šajā periodā bija par 9% mazāka.

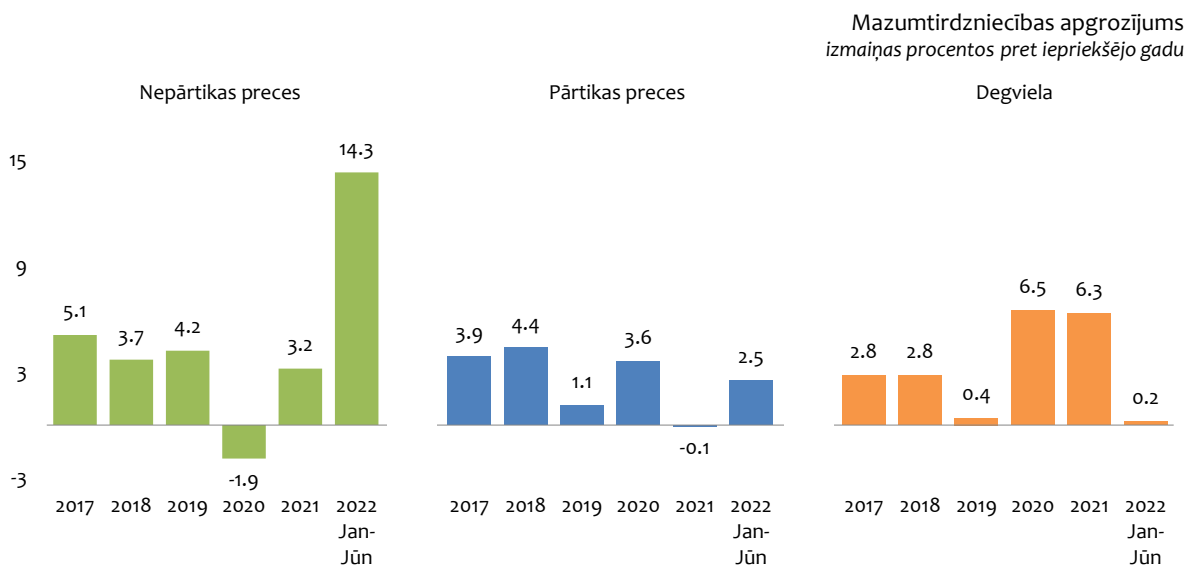
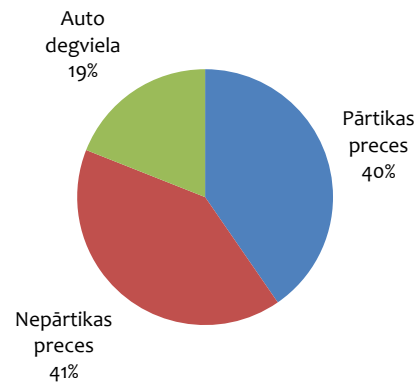
TIRDZNICĪBA, IZMITINĀŠANA UN ĒDINĀŠANA

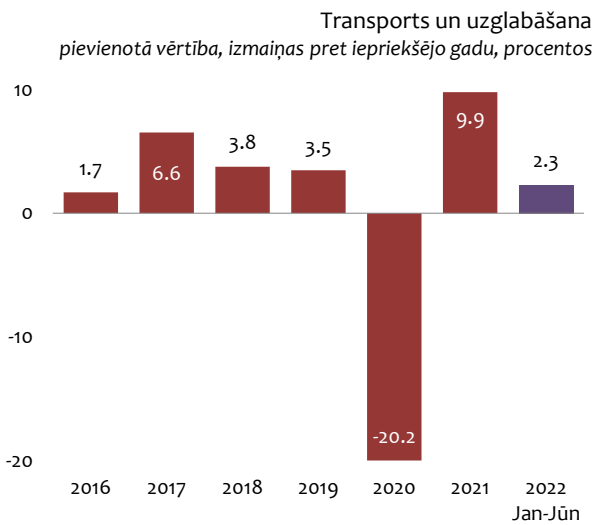
Tirdzniecības, izmitināšanas un ēdināšanas nozarē sniegto pakalpojumu apjomi kopumā pieaug. 2022.gada 1.pusgadā tirdzniecības nozari negatīvi ietekmēja preču apgrozījuma samazinājums ar Krievijas un Baltkrievijas tirgiem ES noteikto sankciju dēļ, kā rezultātā 2.ceturksnī strauji saruka vairumtirdzniecības apjomi. Kopumā tirdzniecības apjomi samazinājās par 1,3%. Savukārt mazumtirdzniecības apgrozījums 2022.gada 1.pusgadā Covid-19 ierobežojumu atcelšanas ietekmē pieauga ļoti strauji - par 7,2%. Visstraujāk pieauga nepārtikas mazumtirdzniecības apgrozījums. Pārtikai tas pieauga mērenāk, bet degvielai palika nemainīgs. Izmitināšanas un ēdināšanas pakalpojumu nozaru izaugsme 2022.gada 1.pusgadā bija ļoti strauja (par 79,3%), bet jāņem vērā, ka šīs nozares atkopjas no ļoti dziļas lejupslīdes un joprojām nedaudz atpaliek no pirmskrīzes līmeņa. Vienlaikus arī darbavieta skaits strauji pieauga izmitināšanas un ēdināšanas nozarē, bet tirdzniecībā nedaudz samazinājās. Lielākais aizņemto darbavieta īpatsvars ir tirdzniecībā.

Mazumtirdzniecības apgrozījuma struktūra
2021.gadā, procentos

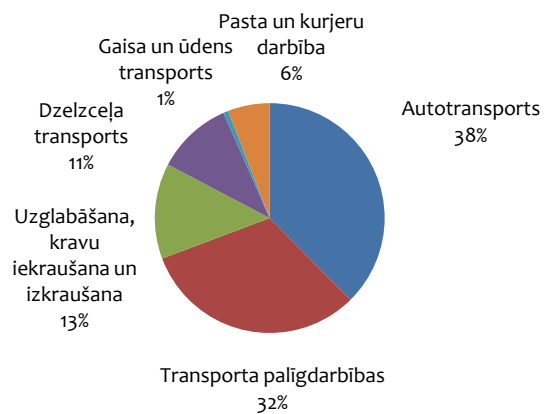
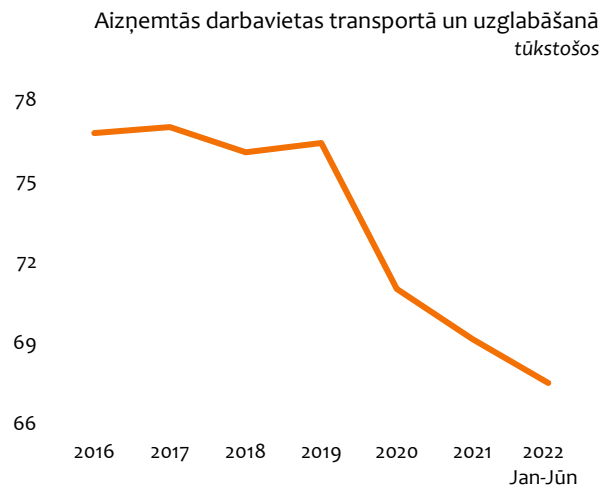

TRANSPORTS UN UZGLABĀŠANA

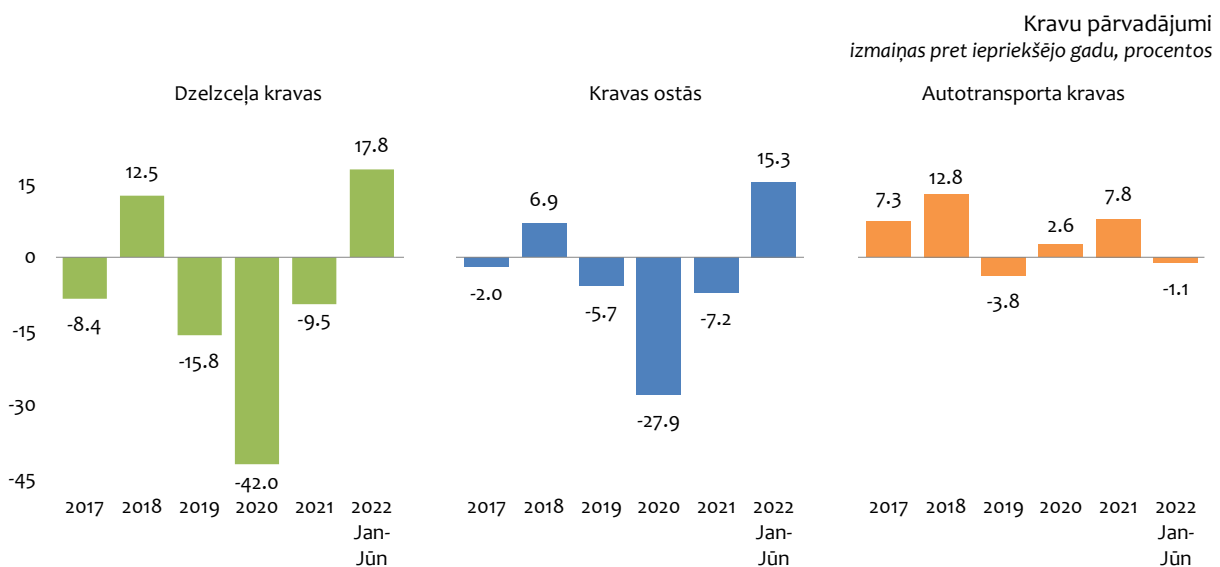

Transporta un uzglabāšanas nozare ir cieši saistīta ar starptautiskajiem pārvadājumiem. Uzlabojoties epidemioloģiskajai situācijai un atceļot ieviestos ierobežojumus, 2021.gadā nozares apjomi strauji pieauga. 2022.gada 1.pusgadā nozares apjomi turpināja palielināties. Pārvadāto kravu apjomu straujš kāpums bija vērojams dzelzceļā un ostās, savukārt autotransporta pārvadājumu kravu apjomi nedaudz samazinājās, ko noteica straujš starptautiskajos pārvadājumos pārvadāto kravu apjomu kritums. Pasāžieru pārvadājumi, atjaunojoties plūsmi pēc Covid-19 ierobežojumu atcelšanas, 2022.gada 1.pusgadā strauji pieauga ostās – par 65,8% un sauszemes pārvadājumos – par 33,3%. Savukārt aviopārvadājumos pasāžieru skaits pieauga vairāk kā piecas reizes, salīdzinot ar 2021.gada 1.pusgadu.

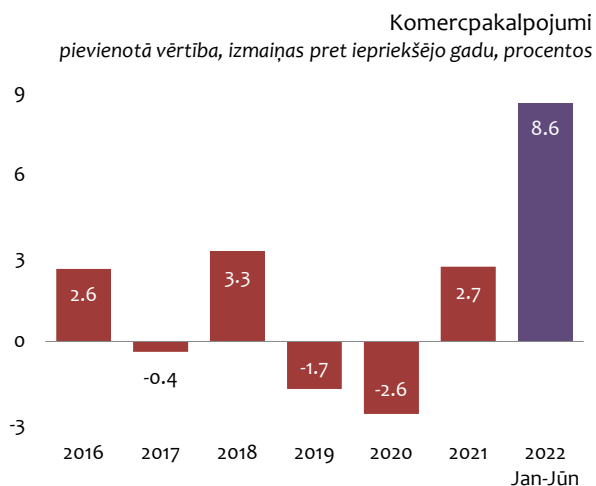
Transporta un uzglabāšanas nozares struktūra
2021.gadā*, procentos

* – EM novērtējums

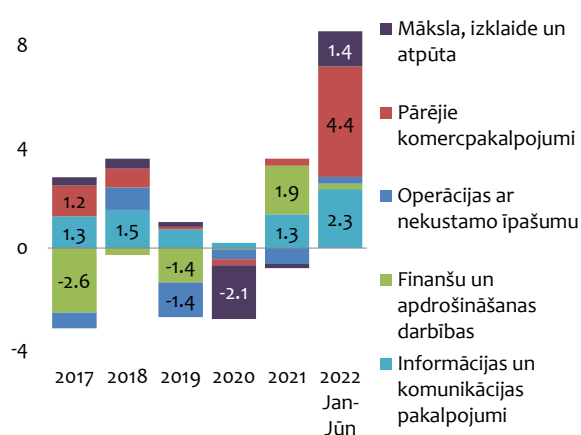
KOMERCPAKALPOJUMI

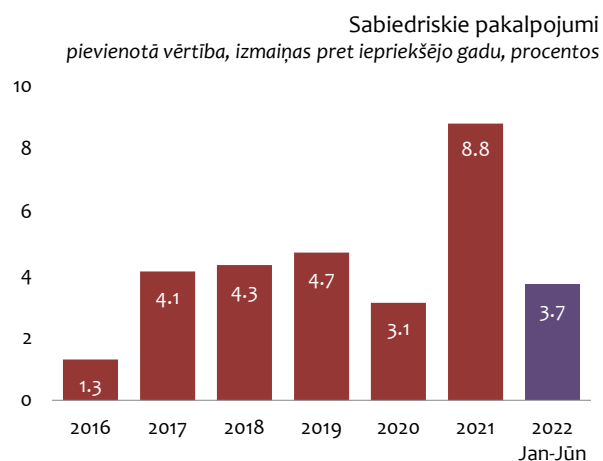
Komerccpalpojumu (informācijas un komunikācijas pakalpojumi, finanšu un apdrošināšanas darbības, operācijas ar nekustamo īpašumu, profesionālie, zinātniskie un tehniskie pakalpojumi, administratīvo un apkalpojošo dienestu darbība, māksla, izklaide un atpūta) nozaru struktūrā dominē operācijas ar nekustamo īpašumu. 2021.gadā, atveseļojoties pēc Covid-19 krīzes, komerccpalpojumu apjomi pieauga. 2022.gada pirmajā pusgadā vērojams straujš apjomu kāpums. Lielākā ietekme bija pakalpojumu apjomu kāpumam profesionālos, zinātniskos un tehniskos pakalpojumos, administratīvo un

apkalpojošo dienestu darbībā, informācijas un komunikācijas pakalpojumos un mākslas, izklaides un atpūtas nozarēs. Lielākais aizņemto darbavietu īpatsvars ir informācijas un komunikācijas pakalpojumos, profesionālos, zinātniskos un tehniskajos pakalpojumos un administratīvo un apkalpojošo dienestu darbībās. 2022.gada 1.pusgadā darbavietu skaits pieauga tikai finanšu un apdrošināšanas un administratīvo un apkalpojošo dienestu darbībās.

Komerccpalpojumu nozaru ieguldījums pieaugumā
procentpunktos

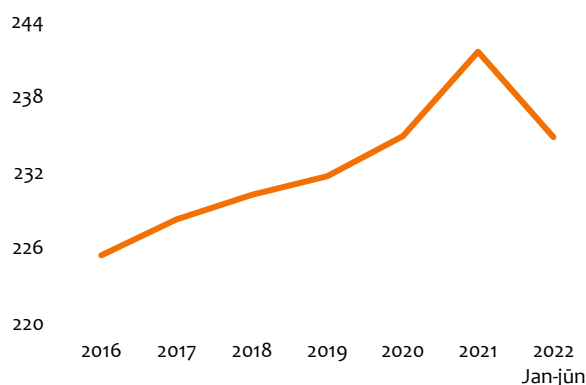
SABIEDRISKIE PAKALPOJUMI

Sabiedrisko pakalpojumu (valsts pārvalde un aizsardzība, izglītība, veselība un sociālā aprūpe) nozaru struktūrā dominē valsts pārvalde un aizsardzība. 2021.gadā kopējiem pakalpojumu apjomiem bija vērojams straujš kāpums, ko noteica apjomu pieaugums veselībai un sociālās aprūpei. Arī 2022.gada 1.pusgadā straujāk apjomi pieauga veselībai un sociālāi aprūpei – par 6,2%, valsts

pārvaldes un aizsardzības apjomi pieauga par 1,4%, bet izglītības pakalpojumu apjomi – par 3,7%. Lielākais aizņemto darbavietu īpatsvars ir izglītībā. Pēc straujā kāpuma iepriekšējos gados, 2022.gada 1.pusgadā darbavietu skaits samazinājās visās nozarēs. Straujākais darbavietu kritums vērojams izglītībā.

Aizņemtās darbavietas sabiedrisko pakalpojumu nozarē
tūkstošos

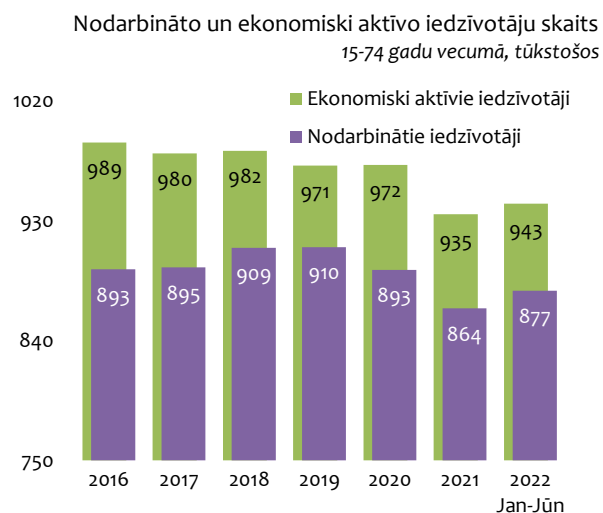

2022 | 2

DARBA TIRGUS

NODARBINĀTĪBA UN BEZDARBS

Līdz ar ekonomisko aktivitāšu palielināšanos, kopš 2021.gada aprīļa mēneša ir atsākusi augt nodarbinātība, kā arī turpina kristies bezdarbs. Vienlaikus, līdz ar darbaspēka pieprasījumu pieaugumu, ar vien jūtams kļūst darba roku trūkums, par ko liecina gan bezdarba rādītāju atgriešanās pirmskrīzes (2019.gada) līmenī, gan vakanču skaita un darbavietu noslodzes pieaugums. Covid-19 krīze kopumā ir atstājusi negatīvu ietekmi uz iedzīvotāju ekonomisko aktivitāti, kas līdztekus demogrāfiskiem procesiem sašaurina darbaspēka piedāvājumu darba tirgū un paaugstina darbaspēka nepietiekamības riskus.

Vienlaikus, neskatoties uz nodarbinātības pieaugumu, kopējais darbaspēka pieprasījums joprojām saglabājas ierobežots, uz ko norāda arī samazinājums kopējā aizņemto darbavietu skaitā. Pieaugot spiedienam no darbaspēka piedāvājuma puses gan cilvēkresursu pieejamības, gan atalgojumā izteiksmē, darba devējiem ir ar vien grūtāk izveidot jaunas darbavietas un piesaistīt tām darbiniekus.

Līdz ar ekonomisko aktivitāšu palielināšanos, kopš 2021.gada aprīļa mēneša ir atsākusi augt arī iedzīvotāju nodarbinātība. Nodarbināto skaits 2022.gada 1.pusgadā ir audzis par 19,8 tūkst. jeb 2,3%, salīdzinot ar 2021.gada 1.pusgadu, savukārt gada 2.ceturksnī tas bija par 23,6 tūkst. jeb 2,7% augstāks nekā gadu iepriekš, kas ir bijis nozīmīgākais nodarbinātības pieaugums ceturkšņu griezumā kopš 2013.gada.

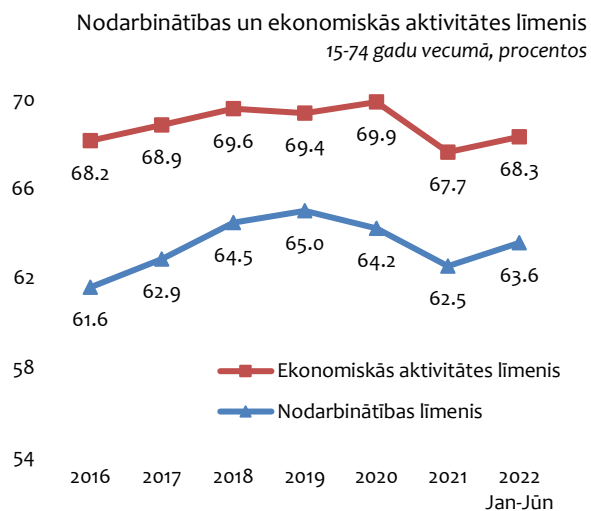
Nodarbināto skaita pieaugumu joprojām lielā mērā nosaka zemās bāzes efekts. Jāatzīmē, ka 2021.gadā nodarbināto

iedzīvotāju skaits sasniedza savu zemāko līmeni kopš 2011.gada (2021.gadā nodarbināti bija 864 tūkst. iedzīvotāju), savukārt atgriežoties ekonomiskajām aktivitātēm tautsaimniecībā, pakāpeniski palielinās arī darbaspēka pieprasījums.

Neskatoties uz straujo nodarbinātības pieaugumu, nodarbināto skaits joprojām atpaliek no 2019.gada atzīmes (pirms Covid-19 krīzes līmeņa) līmeņa. Nodarbināto skaits gada 2.ceturksnī bija par vairāk nekā 20 tūkst. (2,3%) mazāks nekā attiecīgi 2019.gada 2.ceturksnī.

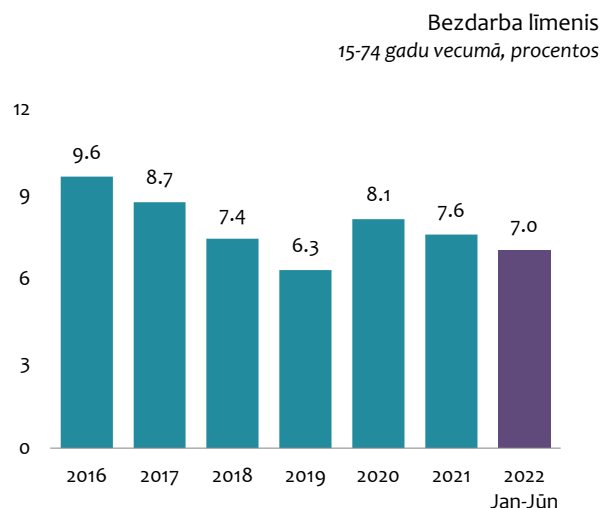
Kopumā 2022.gada 2.ceturksnī bija nodarbināti 885,2 tūkst. iedzīvotāji vecumā no 15-74 gadiem, jeb 64% no visiem iedzīvotājiem privātajās māsaimniecībās vecumā no 15 līdz 74 gadiem. Iedzīvotāju nodarbinātības līmenis gada griezumā palielinājās par 1,7 procentpunktiem, bet no 2019.gada līmeņa tas atpaliek par 0,7 procentpunktiem.

Jāatzīmē, ka nodarbinātības līmenis Latvijā 2022.gada 2.ceturksnī saglabājās ievērojami zemāks nekā kaimiņos – Igaunijā nodarbināto iedzīvotāju īpatsvars šajā laika posmā veidoja 68,8% no iedzīvotāju kopskaita vecumā no 15-74 gadiem, bet Lietuvā – 66,9 procentus.

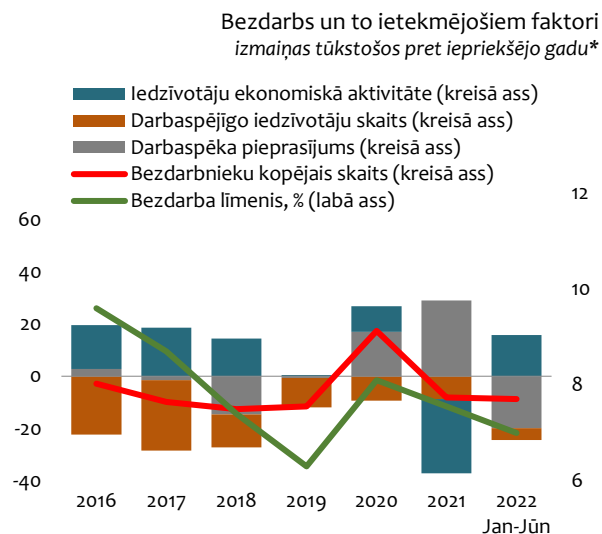

Līdz ar uzlabojumiem epidemioloģiskajā situācijā un aktivitāšu atjaunošanos darba tirgū, ir pieaugusi arī iedzīvotāju ekonomiskā aktivitāte jeb līdzdalība darba tirgū. Iedzīvotāju ekonomiskās aktivitātes līmenis 2022.gada 2.ceturksnī palielinājās līdz 68,5%, kas ir par 0,9 procentpunktiem augstāks nekā pirms gada.

Ņemot vērā iedzīvotāju ekonomiskās aktivitātes palielināšanos, 2022.gada 2.ceturksnī ir palielinājies arī ekonomiski aktīvo iedzīvotāju skaits. Ekonomiski aktīvo iedzīvotāju skaits vecumā no 15-74 gadiem šajā periodā, bija par gandrīz 13 tūkst. (1,4%) lielāks nekā pirms gada un sasniedza 948 tūkst. Jāatzīmē, ka līdztekus iedzīvotāju ekonomiskās aktivitātes pieaugumam, ekonomiski aktīvo iedzīvotāju skaita dinamiku 2022.gada 2.ceturksnī labvēlīgi ietekmēja arī demogrāfijas tendenču uzlabošanās – iedzīvotāju skaits vecumā no 15-74 gadiem palielinājās par aptuveni 0,9 tūkst., salīdzinot ar 2021.gada 2.ceturksni.

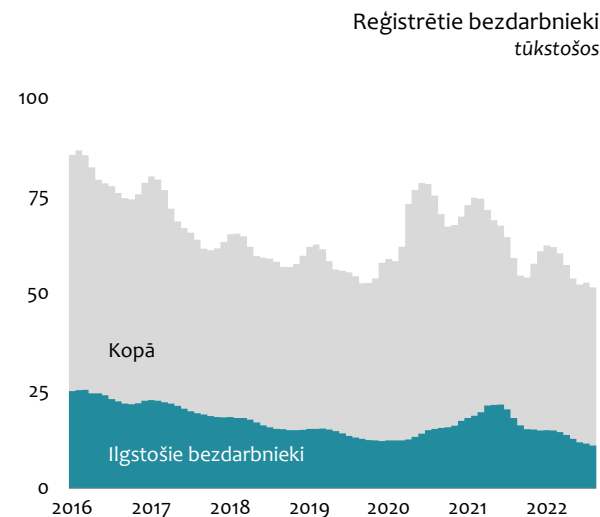
Vienlaikus jāatzīmē, ka ekonomiski aktīvo iedzīvotāju skaits joprojām atpaliek no 2019.gada līmeņa, ko ietekmē gan mazāks darbaspējīgo iedzīvotāju skaits, salīdzinot ar 2019.gadu, gan arī zemāks iedzīvotāju līdzdalības līmenis darba tirgū, kas kopumā joprojām turpina uzturēt negatīvu spiedienu uz darba tirgus piedāvājuma pusi un palielinoties darbaspēka pieprasījumam ar vien būtiskāka problēma iezīmējās kvalificēta darbaspēka nepietiekamība, jo īpaši straujāk augošajās nozarēs.

*2022. gadā 1.pusgadā izmaiņas pret 2021. gada 1.pusgadu.

Kopš 2020.gada vidus saglabājās tendence samazināties bezdarba rādītājiem. Bezdarba līmenis 2022.gada 1.pusgadā samazinājās līdz vidēji 7%, savukārt 2.ceturksnī nokritās līdz 6,6%, kas bija par 1,3 procentpunktiem mazāks rādītājs nekā pirms gada (7,9%). Kopumā 2022.gada 2.ceturksnī darba meklējumos bija 62,8 tūkst. iedzīvotāju vecumā no 15-74 gadiem, kas ir par 14,4% (10,6 tūkst.) mazāk nekā 2021.gada 2.ceturksnī. Kopumā bezdarba līmenis Latvijā 2022.gada 2.ceturksnī saglabājās augstāks nekā Lietuvā (5,3%) un Igaunijā (5,8%).

Līdz ar uzlabojumiem darba tirgū, pozitīvas tendences vērojamas arī ilgstošo bezdarbnieku dinamikā. Gan ilgstošo bezdarbnieku skaits, gan arī to īpatsvars kopējā darba meklētāju skaitā pakāpeniski samazinās kopš 2021.gada vidus. Jāatzīmē, ka gada laikā reģistrēto ilgstošo bezdarbnieku skaits samazinājies par gandrīz 2/5 jeb aptuveni 7 tūkst., kas kopumā norāda uz ar vien izteiktāku darbaspēka rezervju iztukšošanos, ko nosaka darbaspēka nepietiekamības pieaugums straujāk augošajās nozarēs. Kopumā 2022.gada augusta beigās bez darba ilgāk par gadu bija aptuveni 11 tūkst. reģistrēto darba meklētāju jeb aptuveni 21% no visiem reģistrētiem bezdarbniekiem.

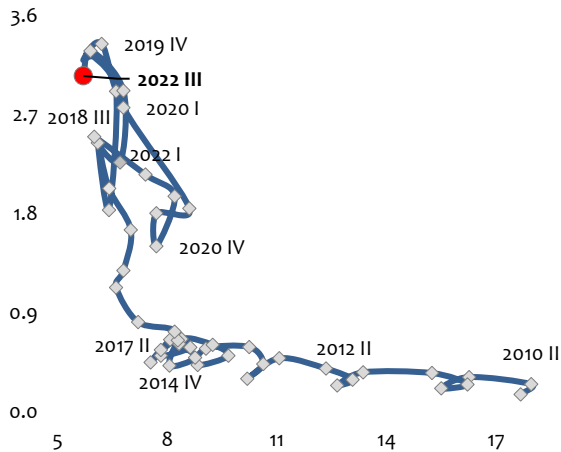
Vienlaikus, neskatoties uz bezdarba samazināšanos, joprojām saglabājās augsts risks, ka daļai no esošiem bezdarbniekiem tuvākajos gados varētu būt problēmas atrast savām prasmēm atbilstošu darbu, jo pilnīga atgūšanās Covid-19 krīzes tieši skartajās nozarēs varētu būt ilgstoša, bet nozarēs, kurās potenciāli var veidoties darba iespējas, iepriekš apgūtās prasmes var nebūt pieprasītas. Jāņem vērā, ka liels ilgstošais bezdarbs var radīt strukturālā bezdarba pieaugumu, proti, jo ilgāk šie cilvēki ir bez darba, jo lielāks risks zaudēt iepriekšējās darba iemaņas un prasmes, kā arī tiem ir grūtāk pielāgoties jaunām darba tirgus vajadzībām.

Jāņem vērā, ka Covid-19 pandēmijas krīze kopumā ir paātrinājusi darbaspēka pieprasījuma strukturālās pārmaiņas, paātrinot darbavietu automatizāciju darbaspēka intensīvajās nozarēs – galvenokārt samazinot zemas un vidējas kvalifikācijas darbaspēka pieprasījumu

bez profesionālām prasmēm, savukārt palielinot augstākās kvalifikācijas darbavieta īpatsvaru, jo īpaši informācijas un komunikācijas pakalpojumos. Līdz ar to būtisks atbalsts strukturālo pārmaiņu pārvarēšanai darba tirgū ir darbaspēka kvalifikācijas paaugstināšanas un pārkvalifikācijas pasākumiem.

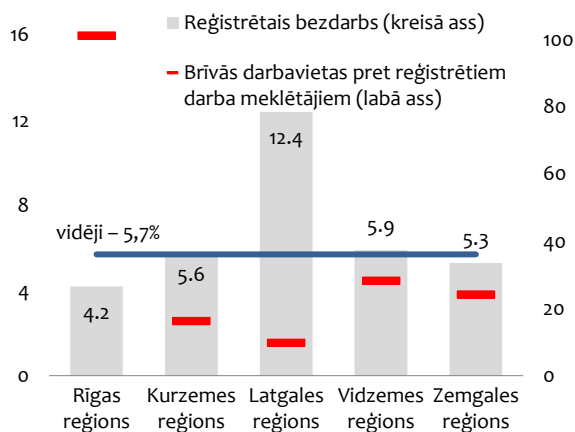
Beveridža līkne

Pa ceturkšņiem, procentos; horizontālā ass – reģistrētais bezdarba līmenis; vertikālā ass – vakanču skaits pret ekonomiski aktīvajiem iedzīvotājiem

Tāpat strukturālās problēmas var padziļināt darba tirgus reģionālās atšķirības, kas nākotnē var kavēt darba tirgus atlabšanu. Lai gan darba tirgus reģionālās disproporcijas krīzes laikā ir nedaudz izlīdzinājušās, tomēr bezdarba līmenis Latgales reģionā joprojām ir vairāk nekā divreiz augstāks nekā vidēji valstī, bet gandrīz 3 reizes augstāks nekā Rīgas reģionā, kas kopā ar zemo darbaspēka ģeogrāfisko mobilitāti, palielina strukturālā bezdarba riskus.

Reģistrētais bezdarbs pa reģioniem 2022.gada septembra beigās, procentos

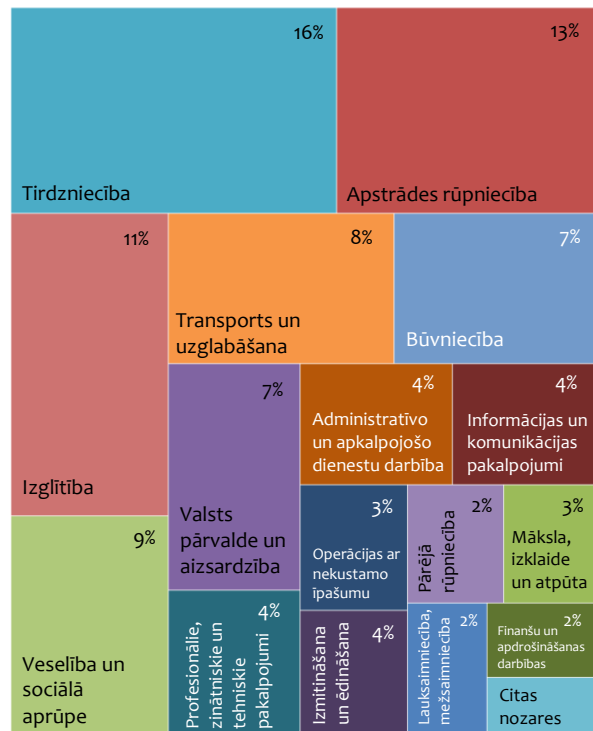

Neskatoties uz iedzīvotāju nodarbinātības pieaugumu, aizņemto darbavieta skaits 2022.gada 2.ceturkšņa beigās samazinājās 893,5 tūkst. – samazinājums par 17,9 tūkst. darbavieta jeb 2%, salīdzinot ar 2021.gada atbilstošo periodu.

Vienlaikus jāatzīmē, ka pieaudzis to aizņemto darbavieta skaits, kur darbinieki nodarbināti pamatdarbā, kā arī palielinājies vidējais darbinieku skaits normālā darba laika vienībās, kas kopumā norāda uz tendenci samazināties gan nepilnas slodzes darbavieta skaitam, gan arī darbinieku skaitam, kas nodarbināti vairākās darbavietās vienlaicīgi. Līdz ar to, lai arī kopējais aizņemto darbavieta skaits samazinās, nodarbināto skaits turpina augt, ņemot vērā 1 darbavietas darbaspēka ietilpības pieaugumu.

Aizņemto darbavieta skaits ar darbiniekiem pamatdarbā 2022.gada 2.ceturksnī palielinājies par 15,5 tūkst. jeb 2,5%, salīdzinot ar 2021.gada 2.ceturksni, kopumā sasniedzot 625 tūkst. darbavietas. Savukārt vidējais darbinieku skaits normālā darba laika vienībās atbilstošā laika periodā palielinājies par vairāk nekā 22 tūkst. jeb 3,1% un 2022.gada 2.ceturksnī kopumā sasniedzot 742,6 tūkst. darbinieku.

Aizņemtās darbavietas pa nozarēm struktūra 2021.gadā, procentos

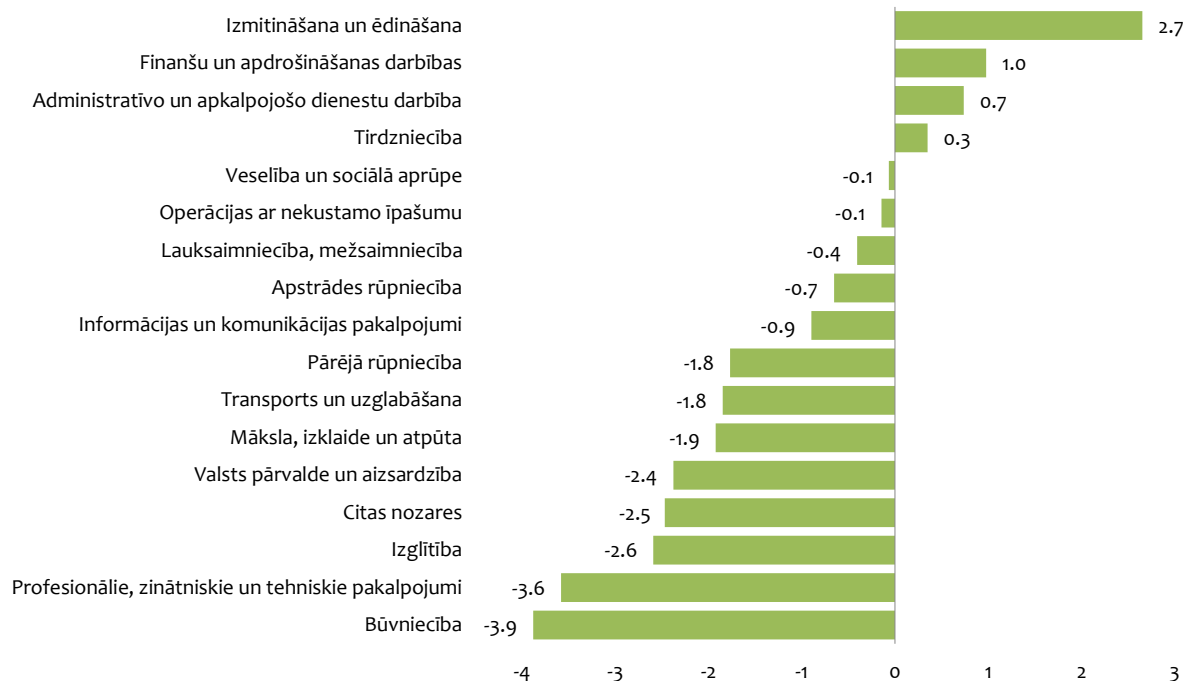

2022.gada 2.ceturksnī būtiskākais aizņemto darba vietu skaita pieaugums bija vērojams Covid-19 krīzes visvairāk skartajās nozarēs - izmitināšanas un ēdināšanas pakalpojumos, administratīvo un apkalpojošo dienestu darbībā, kā arī tirdzniecībā. Tāpat nozīmīgs aizņemto darbavieta pieaugums ir bijis finanšu pakalpojumos. Tomēr neskatoties uz nozaru pakāpenisku atgūšanos, jāatzīmē, ka aizņemto darbavieta skaits tajās joprojām ir ievērojami zemāks nekā tas bija pirms Covid-19 krīzes 2019. gadā. Piemēram, aizņemto darbavieta skaits izmitināšanas un ēdināšanas nozarē 2022.gada 2.ceturksnī joprojām bija par 17% jeb aptuveni 6,5 tūkst. mazāks nekā attiecīgi 2019.gada 2.ceturksnī.

Vienlaikus, ņemot vērā būvniecības apjomu sarukumu, būtiskākais aizņemto darbavietu skaita sarukums 2022.gada 2.ceturksnī bija vērojams būvniecības nozarē, kā arī ar to sastātajās jomās. Kopumā būvniecībā aizņemto darbavietu skaits gada griezumā saruka par 3,9 tūkst. jeb 5,9%, kur aptuveni pusi no kopējā samazinājuma noteica darbavietu sarukums specializētajos būvdarbos.

Tāpat nozīmīgs aizņemto darbavietu skaita samazinājums vērojams profesionālo un zinātniski tehnisko pakalpojumu nozarē – samazinājums kopumā par 3,6 tūkst. darbavietu jeb 8,5%, salīdzinot ar 2021.gada 2.ceturksni. Vairāk nekā 2/5 no kopējā aizņemto darbavietu samazinājuma nozarē noteica darbavietu samazinājums reklāmas un tirgus izpētes pakalpojumos, bet gandrīz 1/5 arhitektūras un inženiertehniskajos pakalpojumos.

Aizņemto darba vietu skaita izmaiņas
2022.gada janvārī-jūnijā, salīdzinot ar iepriekšējā gada attiecīgo periodu, tūkstošos

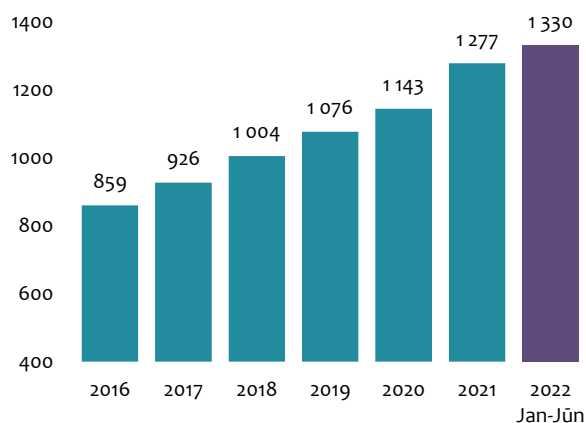
DARBA SAMAKSA

Ņemot vērā aktivitāšu atgriešanos darba tirgū, gan arī pieaugošo darba tirgus piedāvājuma puses spiedienu, straujā tempā turpina pieaug vidējā darba samaksa tautsaimniecībā. Vidējā bruto darba samaksa 2022.gada 1.pusgadā palielinājās par vidēji 7,7%, salīdzinot ar līdzīgu periodu gadu iepriekš. Vienlaikus gada 2.ceturksnī vidējais darba algu pieaugums gada griezumā sasniedza 8,4%, bet vidējā bruto darba samaksa palielinājās līdz 1 362 eiro. Jāatzīmē, ka jau 2021.gadā vidējās bruto darba algas pieaugums sasniedza gandrīz 12%, kas bija straujākais algu palielinājums pēdējo 13 gadu laikā, līdz ar to kopējais algu kāpums aizvadīto 2 gadu laikā pārsniedz 1/5.

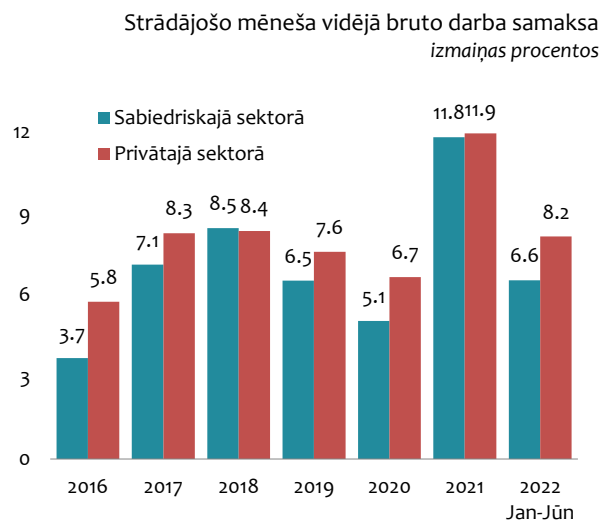
Būtiski vidējās algas pieaugumu 2021.gadā ietekmēja minimālās algas likmes palielināšana par 16,3% – uz 500 eiro no 430 eiro 2020.gadā, kā arī zemāk apmaksātu darbavietu īpatsvara samazinājums, piemēram darbavietu samazinājums tādās nozarēs kā izmitināšanas un ēdināšanas pakalpojumi, transporta pakalpojumi, kā arī administratīvo un apkalpojošo dienestu darbībā. Savukārt 2022.gadā algu pieaugumu lielā mērā turpina noteikt gan akūtais darba roku trūkums, gan arī pieaugošais inflācijas

spiediens. Jāatzīmē, ka inflācijas ietekmē, pirmo reizi kopš 2011.gada Latvijā vērojams reālas darba samaksas samazinājums. 2022.gada 1.ceturksnī reālā darba samaksa samazinājās par vidēji 2,7%, salīdzinot ar attiecīgo periodu gadu iepriekš, bet 2.ceturksnī – par 7,6 procentiem.

Strādājošo mēneša vidējā bruto darba samaksa
eiro

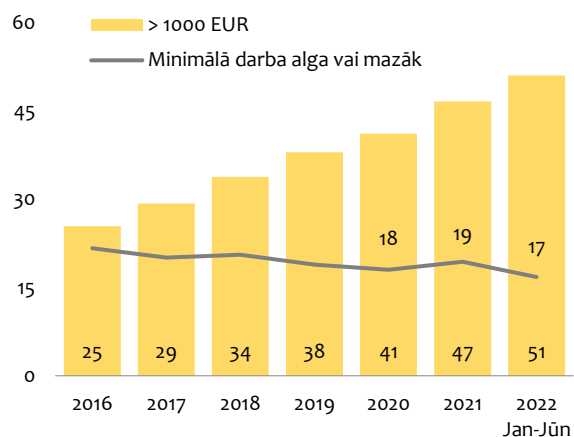

Kopumā 2022.gada 1.pusē darba algas ir augušas gan privātajā, gan sabiedriskajā sektorā strādājošiem. Salīdzinot ar 2021.gada 1.pusgadu, vidējā bruto alga sabiedriskajā sektorā pieauga par 6,6% (līdz vidēji 1 333 eiro), bet privātajā sektorā – par 8,2% (līdz vidēji 1 332 eiro). Savukārt gada 2.ceturksnī vidējā darba samaksa sabiedriskā sektorā strādājošiem palielinājās par vidēji 7% (līdz 1 380 eiro), bet privātajā par 9,1% (līdz 1 358 eiro).

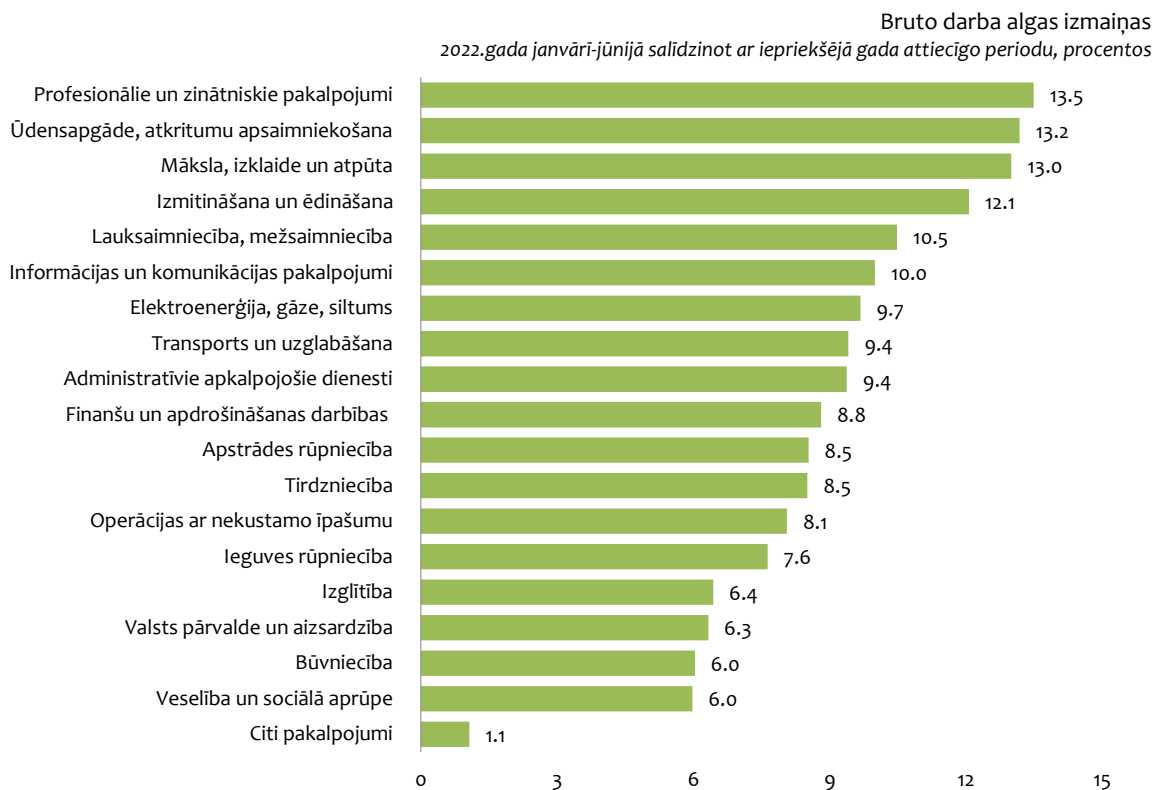
Kopumā joprojām saglabājās tendence samazināties zemi apmaksātu darbinieku īpatsvaram, par ko liecina arvien pieaugoša tendence nodarbināto īpatsvarā, kas saņem algu virs 1 000 eiro mēnesī. 2022.gada 1.pusgadā vairāk nekā pusei no visiem nodarbinātajiem bruto atalgojums pārsniedza 1 000 eiro.

Nodarbināto sadalījums pa bruto algu grupām īpatsvars procentos no kopējā nodarbināto skaita

2022.gada 1.pusē atalgojuma pieaugums bija vērojams visās tautsaimniecības nozarēs. Nozīmīgākais atalgojuma pieaugums bija profesionālos un zinātniskos pakalpojumos – par 13,5%, kā arī tādās nozarēs kā ūdensapgāde un atkritumu apsaimniekošana, māksla un izklaide, kā arī izmitināšanas un ēdināšanas pakalpojumos, kur vidējais atalgojums līdz šim ir bijis jūtami zemāks nekā vidēji tautsaimniecībā.

Augstākais atalgojuma līmenis 2022.gada 1.pusgadā joprojām saglabājās finanšu pakalpojumu nozarē – vidējā mēneša bruto alga 2 494 eiro, savukārt zemākā darba samaksa bija izmitināšanas un ēdināšanas pakalpojumu nozarē – vidēji 836 eiro mēnesī.

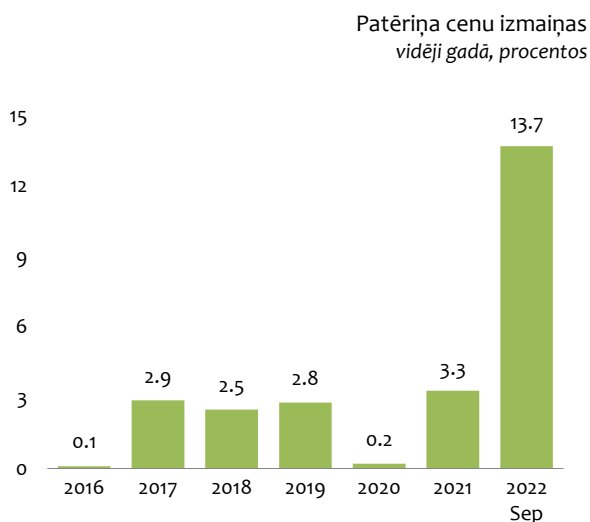
2022 | 2

EKONOMISKĀ STABILITĀTE UN KONKURĒTSPĒJA

CENAS

2021.gadā bija vērojams straujš cenu kāpums. Patēriņa cenas pieauga par 7,9%, bet gada vidējā inflācija bija 3,3%. Būtiska ietekme uz patēriņa cenu līmeni bija pasaules cenu kāpumam ekonomikā atlabstot pēc Covid-19 krīzes.

2022.gada deviņos mēnešos cenas turpināja strauji pieaugt. Patēriņa cenas 2022.gada septembrī, salīdzinot ar 2021.gada decembri, pieauga par 19,1%, kas bija straujākais kāpums janvārī-septembrī kopš 1994.gada. To noteica pasaules cenu kāpums energoresursiem un pārtikai, ko pastiprina arī Krievijas iebrukums Ukrainā. Salīdzinot ar iepriekšējā gada septembri, patēriņa cenas pieauga par 22,2%. Gada vidējā inflācija septembrī bija 13,7 procenti.

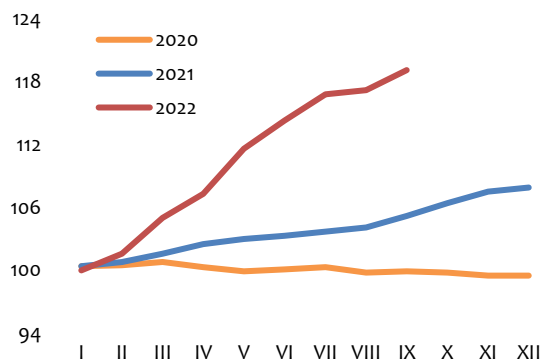

Galvenie cenas ietekmējošie faktori 2022.gada deviņos mēnešos:

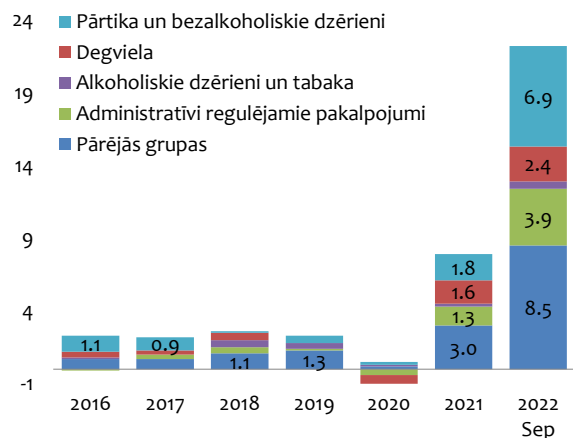
- (1) lielākā ietekme uz vidējo patēriņa cenu līmeni bija cenu kāpumam ar mājokli saistītiem energoresursiem (elektroenerģijai, dabasgāzei, cietajam kurināmajam un siltumenerģijai), ko noteica pasaules cenu kāpums dabasgāzei un naftai;
- (2) cenu kāpums pārtikai, ko ietekmēja pārtikas produktu cenu straujš pieaugums pasaulē 2021.gada otrajā pusē un šī gada sākumā. Lielākā ietekme bija cenu kāpumam maizei un graudaugiem, piena produktiem un gaļai. Pasaules pārtikas cenas kopš 2022.gada aprīļa samazinās un kopumā šī gada deviņos mēnešos pieauga par 2%. Tās pieauga augu eļļām, graudaugiem un piena produktiem, bet samazinājās cukuram un gaļai;

- (3) cenu kāpums degvielai pasaules naftas cenu kāpuma dēļ. Kopumā 2022.gada deviņos mēnešos naftas cenas pieauga par 20%, ko veicināja pieprasījuma kāpums un ierobežota ieguve;
- (4) cenu kāpums pakalpojumiem – lielākā ietekme bija cenu kāpumam ēdināšanas un ambulatoriem pakalpojumiem, atpūtai un kultūrai, autotransporta apdrošināšanai un atkritumu savākšanai.

Patēriņa cenu indekss
iepriekšējā gada decembris = 100

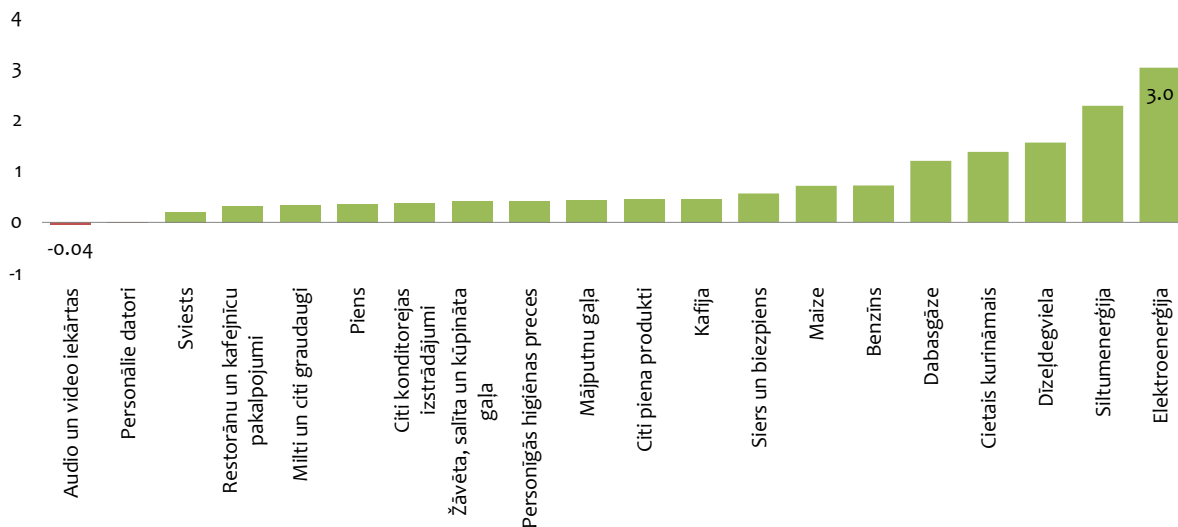

Patēriņa cenas preču un pakalpojumu grupās
ieguldījums 12-mēnešu izmaiņās, procentos

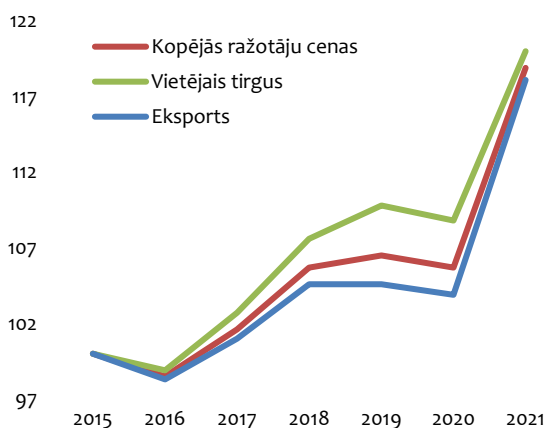
Kopumā 2022.gadā vidējā gada inflācija būs būtiski augstāka par 2021. gadā vēroto. Sagaidāms, ka tuvākajos mēnešos cenu izmaiņas turpinās pārsniegt sezonālo svārstību līmeni, tomēr kopumā cenu kāpums varētu vairs nebūt tik straujš kā bija vērojams iepriekšējos mēnešos. Paredzams, ka 2022. gadā kopumā vidējā gada inflācija varētu sasniegt 16,9 procentus.

Preces un pakalpojumi ar lielāko ietekmi patēriņa cenu izmaiņās ieguldījums 12 mēnešu izmaiņās 2022.gada septembrī, procentpunktos

2021.gadā bija vērojams ļoti straujš ražotāju cenu kāpums apstrādes rūpniecībā.

Ražotāju cenas apstrādes rūpniecībā 2015.gads = 100

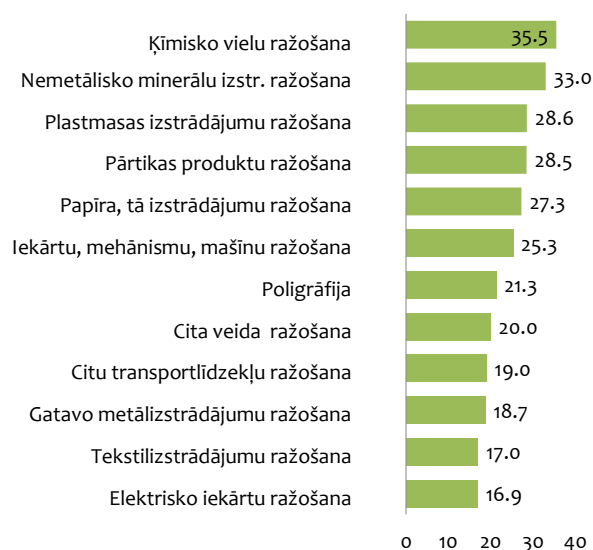
2022.gadā turpinās straujš ražotāju cenu kāpums apstrādes rūpniecībā. Janvārī-augustā tās pieauga par 15,8%. Vietējā tirgū realizētai produkcijai cenas auga par 22,9%, bet eksportētajai produkcijai – par 12,1 procentiem.

Astoņos mēnešos ražotāju cenas apstrādes rūpniecībā pieauga visās nozarēs. Ietekmīgākais cenu kāpums bija kokapstrādē, pārtikas produktu ražošanā, gatavo metālizstrādājumu un nemetālisko minerālu ražošanā.

2022.gadā kopumā apstrādes rūpniecības ražotāju cenas pieaugums straujš. Ražotāju cenu līmeni lielā mērā ietekmē eksportētās produkcijas ražotāju cenu svārstības, ko pamatā nosaka pasaules izejvielu cenu dinamika. Jāatzīmē, ka pasaules enerģijas un izejvielu cenām pašlaik ir

vērojams kritums, kas varētu nedaudz mazināt arī ražotāju cenu pieauguma tempu. Bet būtiska ietekme uz ražotāju cenām joprojām būs ierobežotām izejvielu piegādēm saistībā ar noteiktajām sankcijām Krievijai un Baltkrievijai par agresiju Ukrainā. Savukārt vietējā tirgū realizētajai produkcijai pieauguma tempi nemazinās, ko galvenokārt ietekmē augstās energoresursu un izejvielu cenas gan pasaulē, gan vietējā tirgū, kā piemēram neapstrādāta pārtika, koksne u.c. Vienlaikus vietējā tirgū realizētajai produkcijai ražotāju cenu dinamiku ietekmēs izaugsmes tempi, kas gada otrajā pusē varētu palēnināties.

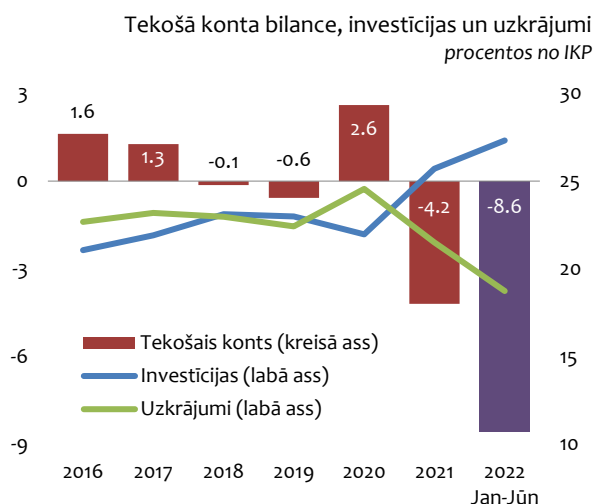
Ražotāju cenu straujākās izmaiņas apstrādes rūpniecības nozarēs 2022.gada augustā pret iepriekšējā gada attiecīgo periodu, procentos

MAKSĀJUMU BILANCE

Ārējo šoku ietekmē ir palielinājušās tekošā konta svārstības. Pirms Covid-19 pandēmijas pēdējos piecos gados tekošā konta bilance vidēji bija pozitīva (0,3% no IKP), ar mērenu lejupvērstu tendenci un salīdzinoši nelielām svārstībām.

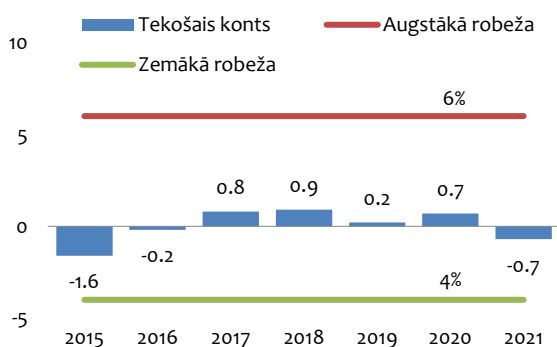
Pandēmijas apkarošanai ieviestie ierobežojumi, kā arī ģeopolitiskie notikumi nevienmērīgi ietekmēja pārrobežu preču, pakalpojumu un ienākumu plūsmas, kas atspoguļojās būtiskās tekošā konta korekcijās.

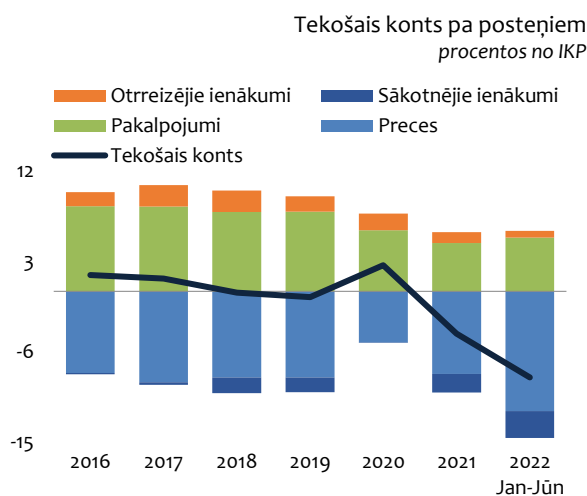
2020.gadā tekošā konta bilance, salīdzinot ar 2019.gadu, uzlabojās, sasniedzot pārpalikumu 2,6% no IKP, savukārt 2021.gadā tā jau bija deficītā – 4,2% no IKP līmenī. 2022.gada 1.pusgadā tekošā konta deficīts palielinājās līdz 8,6% no IKP līmenim.

Neskatoties uz tekošā konta deficīta palielināšanos, tas vēl nepārsniedz ES brīdināšanas mehānismā noteiktos indikatīvos sliekšņus.

ES agrās brīdināšanas mehānismā noteiktais tekošā konta bilances indikatīvais sliekšnis trīs gadu vidējais, procentos no IKP

Pēdējos gados ir vērojama ārējā tirdzniecības plūsmu vājināšanās. To galvenokārt ietekmēja ārējās vides nenoteiktība un ārējā pieprasījuma samazināšanās. Spēcīgu negatīvu ietekmi uz tirdzniecības intensitāti radīja arī pasākumi Covid-19 pandēmijas izplatības ierobežošanai. 2020.gadā ārējās tirdzniecības deficīts sasniedza 5,1% no IKP līmeni. 2021.gadā preču tirdzniecības deficīts palielinājās līdz 8,2% no IKP, ko noteica importa apjoma straujāks pieaugums nekā eksporta. Arī 2022.gada 1.pusgadā, salīdzinot ar 2021.gada atbilstošo periodu, eksporta dinamika bija mērenāka nekā importa, attiecīgi, 32,6% un 36,5% un tirdzniecības deficīts palielinājās līdz 11,9% no IKP līmenim.

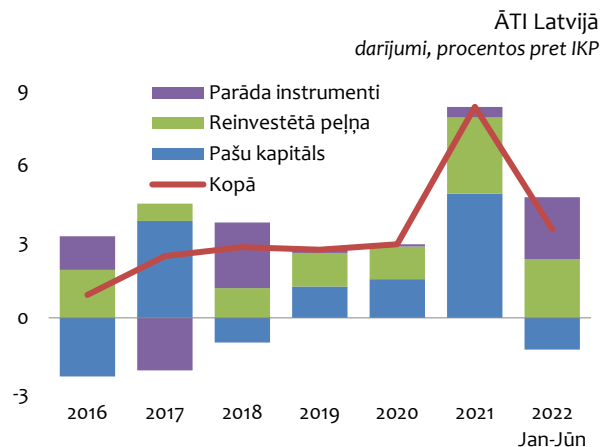
Pakalpojumu pārrobežu tirdzniecību ārējie šoki ietekmē spēcīgāk nekā preču tirdzniecību. Lai arī pakalpojumu bilance ir pozitīva un gandrīz pilnībā nosedz ārējās tirdzniecības deficītu, tomēr ar katru gadu tā sarūk. 2020.gadā bilance bija 6,1% no IKP (2019.gadā – 7,9%) līmeni, ko galvenokārt ietekmēja pārvietošanās ierobežojumi. 2021.gadā pakalpojumu imports pieauga gandrīz 2 reizes straujāk nekā eksports, kas noteica pakalpojumu bilances pārpalikuma sarukumu līdz 4,8% no IKP. 2022.gada 1.pusē eksports pieaugums bija straujāks nekā pirms gada, tomēr joprojām mērenāks nekā imports un pakalpojumu pozitīvā bilance sasniedza 5,4% no IKP.

Ienākumu un kapitāla konta izmaiņas galvenokārt ir saistītas ar ES fondu līdzekļu apgūšanas aktivitātēm. Kapitāla konta bilances pārpalikums 2022.gada pirmajā pusgadā bija 1% no IKP līmenī.

Finanšu konta bilances stāvokli pēdējos gados lielā mērā noteica finanšu sektora stabilizācijas pasākumi, valsts sektora parādu restrukturizācija, Latvijas Bankas pasākumi paplašinātās aktīvu iegādes programmas ietvaros. 2022.gada 1.pusē finanšu konta aktīvi pieauga mērenāk nekā saistības un finanšu konta bilance (ar rezerves aktīviem) bija -3,6% no IKP līmenī.

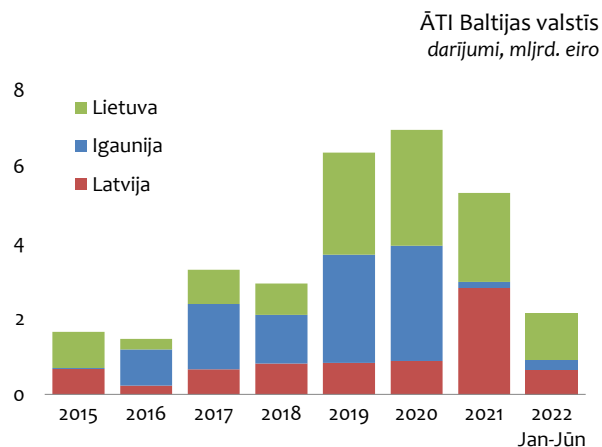
ĀRVALSTU TIEŠĀS INVESTĪCIJAS

Ārvalstu tiešo investīciju (ĀTI) plūsmu intensitāti pēdējos gados ietekmēja Covid-19 pandēmijas izplatīšanas ierobežojumi, kā arī nestabilitāte pasaules ekonomikā.

Baltijas valstīs kopumā tiešo investīciju pārrobežu plūsmas 2022.gada sākumā bija mērenākas nekā pirms gada.

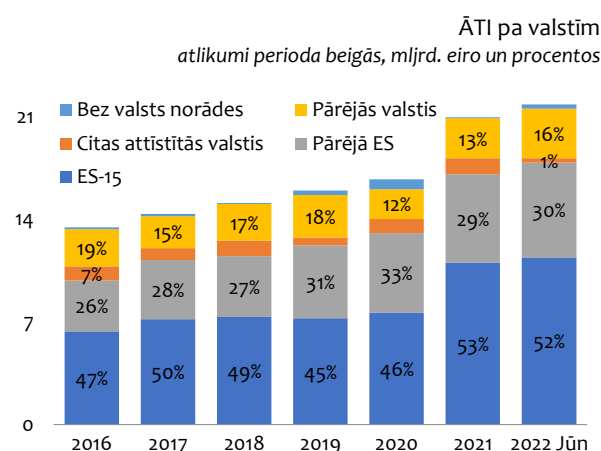
2022.gadā 1.pusgadā Baltijas valstis kopumā piesaistīja ĀTI gandrīz 2,2 mljrd. eiro apjomā (3,3% no IKP), kas ir uz pusi mazāk nekā pirms gada. Lielākais ĀTI darījumu apjoms bija Lietuvas ekonomikā (57,3% no kopējā ĀTI apjoma). Latvijas un Igaunijas daļa ĀTI darījumu kopapjomā veidoja attiecīgi 29,6 un 13,1 procentus.

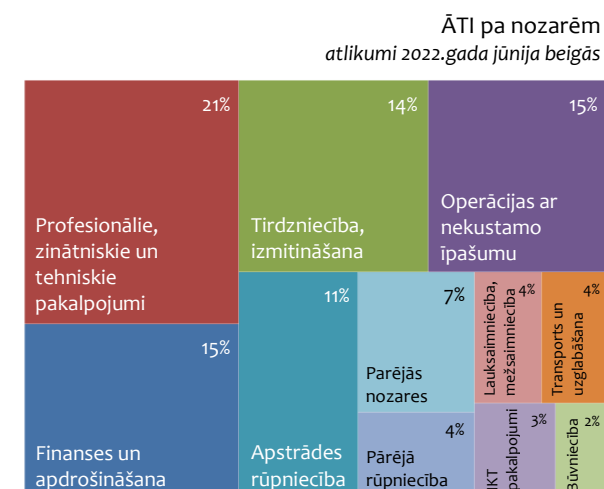
2022.gada 1.pusgadā Latvijā piesaistītās ĀTI neto plūsmas veidoja 3,5% no IKP. Periodā no 2017. līdz 2020.gadam ĀTI plūsmas vidēji bija 2,7% no IKP līmenī. 2021.gadā ĀTI darījumu apjoms būtiski palielinājās, sasniedzot 2809 milj. eiro (8,4% no IKP), ko noteica Zviedrijas uzņēmuma Swedbank AB vērienīgie ieguldījumi Latvijā reģistrēto uzņēmumu pašu kapitālos. 2022. gada 1.pusgadā ĀTI darījumi gandrīz 1,5 reizes bija mazākā apjomā nekā pirms gada. To lielā mērā noteica ieguldījumu negatīvās plūsmas uzņēmumu pašu kapitālos, reaģējot uz ES sankcijām pret

Krieviju. Ārvalstu kapitāla aizplūšanu kompensēja nerezidentu ieguldījumi reinvestētās peļņas un pārada instrumentu veidā.

Uzkrātās ĀTI Latvijas ekonomikā 2022.gada jūnija beigās sasniedza gandrīz 22 mljrd. eiro, t.i. 60% no IKP. Gada laikā tās pieauga par 24%. Lielākā ieguldītājvalsts Latvijas ekonomikā ir Zviedrija. Tās uzņēmēju uzkrātās investīcijas 2021.gada jūnija beigās veidoja 27,5% no kopējām uzkrātajām ĀTI, kas ir divreiz lielākā apjomā nekā pirms gada. Lieli ir arī Igaunijas, Krievijas, Lietuvas, Vācijas, Kipras, Nīderlandes, uzņēmēju ieguldījumi. Šo valstu investīcijas kopumā Latvijas ekonomikā 2022.gada jūnija beigās veidoja 73% no kopējām uzkrātām ĀTI Latvijā.

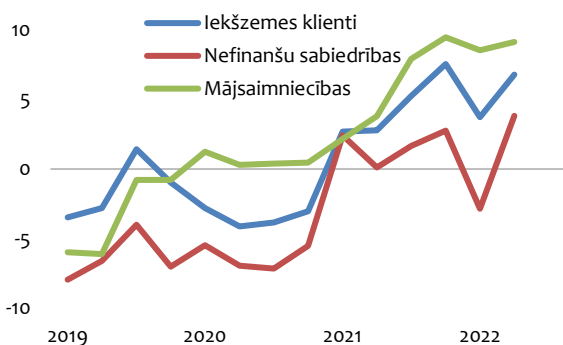
Ir mainījusies uzkrāto ĀTI nozaru struktūra. To noteica apjomīgi ieguldījumi profesionālo, zinātnisko un tehnisko pakalpojumu nozarē un tās daļa 2022.gada jūnija beigās uzkrāto ĀTI kopapjomā palielinājās līdz 20,8%. Ieguldījumi finanšu starpniecībā veido 15% no visām ĀTI, tirdzniecībā (14,4%), darījumos ar nekustamo īpašumu (14,8%) un apstrādes rūpniecībā (11,3%).

MONETĀRIE RĀDĪTĀJI

Finanšu sektors saglabā stabilitāti. Noguldījumu apjomi turpina augt, tomēr kreditēšanā aktivitāte joprojām ir mērena, uzņēmējdarbības kreditēšana vērtējama kā vāja.

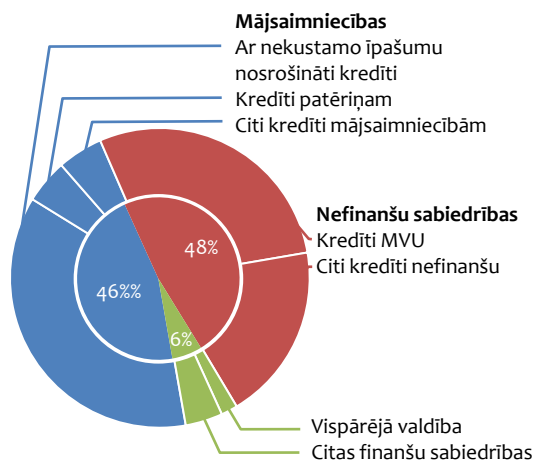
Nebanku klientu kredītu atlikumu dinamika perioda beigās, pret iepriekšējā gada attiecīgo periodu, procentos

Avots: FKTK

Kopējais nebanku klientu kredītportfelis 2022.gada jūnija beigās bija 15,1 mljrd. eiro. Iekšzemes klientu kredītportfelis gada griezumā pieauga par 6,8%. Nefinanšu sabiedrību kredītportfelis pieauga par 3,8%, tomēr mazo un vidējo uzņēmumu kreditēšana joprojām ir negatīva. Straujākais kreditēšanas kāpums ir vērojams mājsaimniecību sektorā – kredītportfelis pieauga par 9,1 procentiem.

Rezidentu nebanku klientu kredītportfelis 2022.gada jūnija beigās, procentos

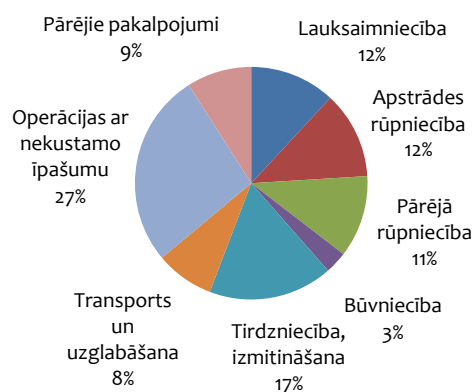
Avots: FKTK

Kredītu sadalījums pa nozarēm nav būtiski mainījies – 2022.gada septembra beigās visvairāk kredītu bija izsniegti operācijās ar nekustamo īpašumu (28% no kopējiem kredītiem) un lauksaimniecība, mežsaimniecība un zivsaimniecības nozares uzņēmumiem (12%).

Pēc Latvijas bankas datiem nefinanšu sabiedrībām eiro izsniegto ilgtermiņa kredītu procentu likmes (atlikumiem) kopš 2016.gada ir bez būtiskām izmaiņām. 2022.gada

augustā ilgtermiņa kredītiem tās bija 2,57%, bet īstermiņa kredītiem nedaudz samazinājās un bija 2,39%. Mājsaimniecībām mājokļa iegādei izsniegto ilgtermiņa kredītu procentu likmju svārstības ir minimālas un augustā bija 2,52%. Īstermiņa kredītu procentu likmes nedaudz saruka un augustā bija 3,33%. Ņemot vērā ECB Padomes septembra lēmumu par bāzes procentu likmju paaugstināšanu 2022.gada beigās un 2023.gadā sagaidāms procentu likmju kāpums.

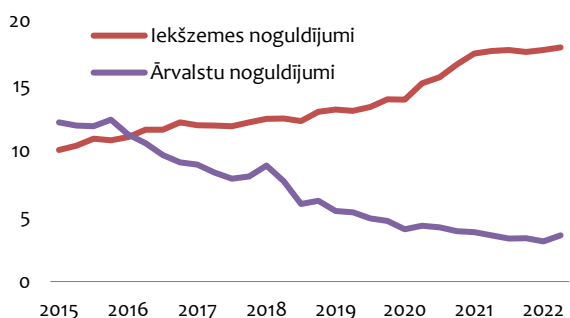
Iekšzemes nefinanšu sabiedrību kredītportfelis pa nozarēm 2022.gada jūnija beigās, procentos

Avots: FKTK

2022.gada jūnija beigās noguldījumu apjomi pieauga līdz 21,5 mljrd. eiro, kas bija par 1,2% vairāk nekā pirms gada. Straujāks noguldījumu pieaugums sākās ar 2020.gada 2.ceturksni, kas sakrīt ar Covid-19 krīzes sākumposmu, kad iedzīvotāji bija piesardzīgāki savos tēriņos un vairāk centās veidot uzkrājumus. Līdz ar iedzīvotāju tēriņu pieaugumu noguldījuma pieauguma tempi kopš 2021.gada ir būtiski vājinājušies. No kopējā noguldījumu apjoma, 16% ir ārvalstu noguldījumi (salīdzinājumam 2015.gada jūnija beigās – 54% no visiem noguldījumiem), kas arvien turpina sarukt. Šī gada jūnija beigās to apjomi bija par 0,4% mazāki nekā pirms gada. Iekšzemes noguldījumi šajā periodā palielinājās par 1,6% un jūnija beigās veidoja 84% no kopējā noguldījuma apjoma.

Iekšzemes un ārvalstu noguldījumi bankās miljardi eiro

Avots: FKTK

KOPBUDŽETS UN VALSTS PARĀDS

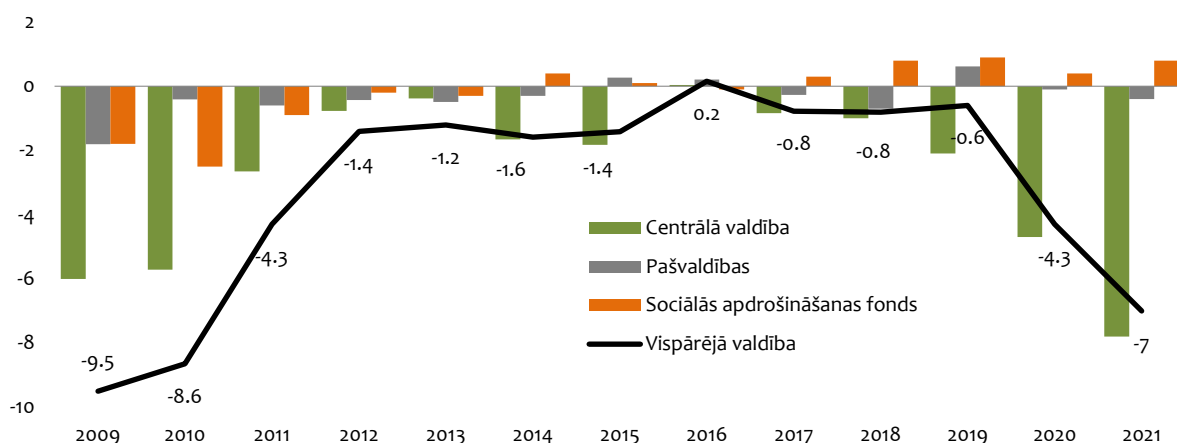
Covid-19 pandēmija ir izraisījusi būtiskas izmaiņas līdz šim īstenojamajā politikā. 2020.gadā ES tika aktivizēta *Stabilitātes un izaugsmes pakta (SIP) vispārējā izņēmuma klauzula*, ļaujot ES valstīm palielināt vispārējās valdības budžeta deficītu 2020.-2022.gadā tādā apmērā, cik ir nepieciešams pandēmijas izsauktā ekonomikas kaitējuma mazināšanai. Ņemot vērā Krievijas-Ukrainas karu un visām ar to saistītajām sekām, SIP vispārējā izņēmuma klauzula būs spēkā arī 2023.gadā. Covid-19 pandēmijas ietekmē budžeta deficīts Latvijā 2020.gadā pieauga līdz 4,3% no IKP jeb 1,3 mljrd. eiro, bet 2021.gadā – līdz 7,0% no IKP jeb 2,4 mljrd. eiro. Covid-19 krīze pamazām beidzas tāpēc atbalsta apjomi samazinās un Saeima 2022.gada budžetu apstiprināja ar deficītu 4,8% jeb 1,6 mljrd. eiro apmērā no

IKP. Tomēr budžeta deficīts Ukrainas kara dēļ varētu būt augstāks.

Vispārējās valdības budžets

	2017	2018	2019	2020	2021
Ieņēmumi, mljrd. eiro	10,2	11,2	11,5	11,5	12,5
% pret IKP	37,9	38,5	37,6	37,8	37,0
Izdevumi, mljrd. eiro	10,4	11,5	11,7	12,7	14,8
% pret IKP	38,7	39,4	38,2	42,2	44,0
Bilance, mljrd. eiro	-0,21	-0,24	-0,17	1,32	-2,35
% pret IKP	-0,8	-0,8	-0,6	-4,3	-7,0

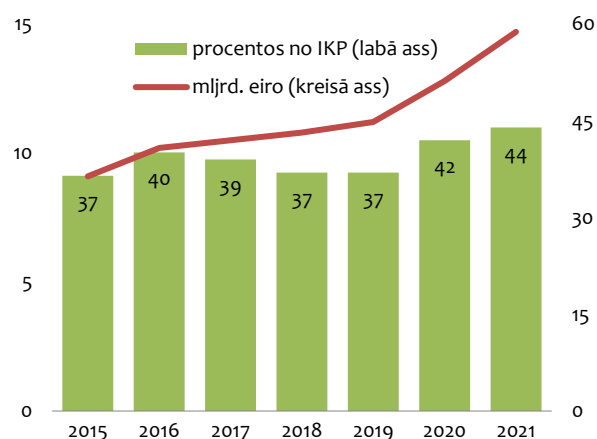
Vispārējās valdības sektora budžeta bilance sadalījumā pa apakšsektoriem procentos no IKP

Neskatoties uz budžeta deficīta pieaugumu pēdējos gados vispārējās valdības parāda līmenis Latvijā ir viens no zemākajiem ES. Covid-19 uzliesmojums izraisīja nepieciešamību ievērojamā apmērā nodrošināt finansējumu Covid-19 izraisītās krīzes ietekmes mazināšanai. Valsts parāda apjoms 2020.gadā pieauga līdz 42,0% no IKP jeb 12,7 mljrd. eiro un 2021.gadā tas turpināja palielināties līdz 43,6% no IKP jeb 14,7 mljrd. eiro.

Saskaņā ar Valsts kases operatīvajiem datiem valsts parāds 2022.gada 2.ceturksnī veidoja 43,7% no prognozētā IKP. Tā kā nominālā IKP pieaugums augstas inflācijas apstākļos ir straujš, sagaidāms, ka parāda apjoms turpmākajos gados stabilizēsies attiecībā pret IKP.

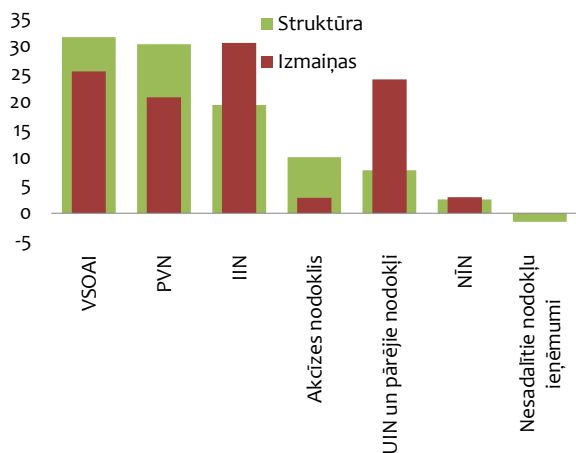
Vispārējās valdības konsolidētais bruto parāds pēc nominālvērtības gada beigās

BUDŽETA IEŅĒMUMI UN IZDEVUMI

Kopš 2011.gada pieaug valsts konsolidētā budžeta ieņēmumi. Covid-19 krīzes rezultātā budžeta ieņēmumi vienīgi 2020.gadā mazliet samazinājās. Ekonomikai atkopjoties pēc šī šoka, pozitīvā dinamika ir atjaunojusies. Budžeta ieņēmumi 2022.gada 8 mēnešos bija par 12,5% lielāki kā 2021.gada attiecīgajā periodā.

Nodokļu ieņēmumi
struktūra un izmaiņas 2022.gada janvāri-augustā salīdzinājumā ar
iepriekšējā gada attiecīgo periodu, procentos

2022.gada 8 mēnešos visās nodokļu grupās var redzēt ieņēmumu pieaugumu. Labvēlīgā darba tirgus situācija un algu pieaugums atspoguļojas nodarbinātības nodokļu izteikti pozitīvajā dinamikā. Ieņēmumi no iedzīvotāju ienākuma nodokļa šajā periodā bija par 30,6% lielāki kā 2021.gada 8 mēnešos, savukārt ieņēmumi no valsts sociālās apdrošināšanas iemaksām – par 25,4 procentiem.

Valsts konsolidētais kopbudžets

	mljrd. eiro		izmaiņas procentos	
	2020	2021	2022 Jan-Aug	2022 Jan-Aug
Ieņēmumi, tai skaitā:	11,3	12,6	9,2	10,9
Nodokļu ieņēmumi, tai skaitā:	9,0	10,0	7,4	14,6
Sociālās apdrošināšanas iemaksas	2,8	3,0	2,3	25,4
Pievienotās vērtības nodoklis	2,5	2,8	2,2	20,8
Iedzīvotāju ienākuma nodoklis	1,8	1,9	1,4	30,6
Uzņēmumu ienākuma nodoklis	0,2	0,3	0,3	21,6
Akcīzes nodoklis	1,1	1,1	0,7	2,7
NĪN	0,2	0,2	0,2	2,9
Pārējie nodokļi	0,3	0,4	0,3	26,3
Citi ieņēmumi	2,3	2,5	1,9	9,0
Izdevumi	12,5	14,4	9,2	1,5

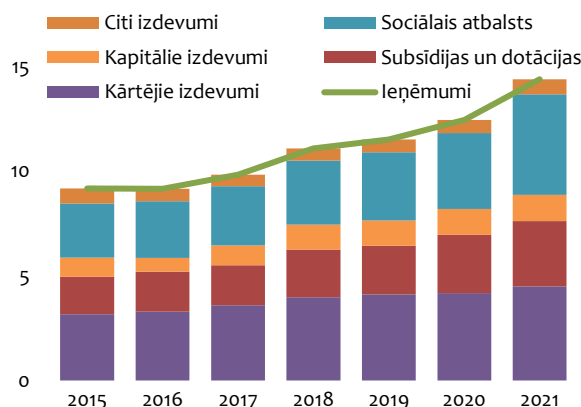
Patēriņa nodokļu ieņēmumus 2022.gadā ietekmēja gan

ekonomiskās aktivitātes palielināšanās, gan vispārējais cenu pieaugums. Ieņēmumi no pievienotās vērtības nodokļa 2022.gada 8 mēnešos pieauga par 20,8%, savukārt no akcīzes nodokļa – par 2,7 procentiem.

Pieaugumu var redzēt arī kapitāla nodokļa ieņēmumu jomā. Uzņēmumu ienākumu nodokļa ieņēmumi 2022.gada 8 mēnešos bija par 21,6% lielāki kā 2021.gada attiecīgajā periodā.

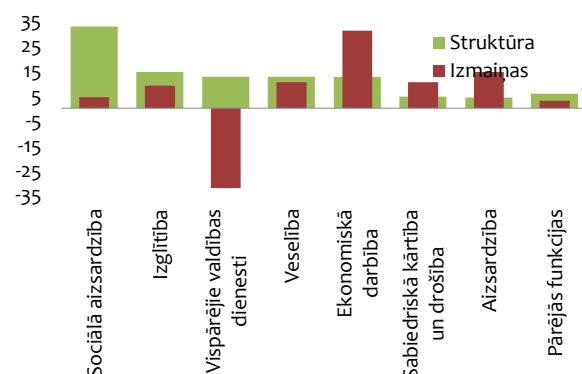
Valsts konsolidētā budžeta izdevumi 2022.gad 8 mēnešos pieauga par 1,5%, salīdzinot ar iepriekšējā gada 8 mēnešiem. Budžeta izdevumu posteņu dinamiku noteica līdzekļu novirzīšana Covid-19 atbalsta pasākumiem, energoresursu cenu kompensēšanai, kā arī Ukrainas atbalstam. Visstraujāk pieauga izdevumi subsīdijām un dotācijām – par 27,6%, bet kārtējie izdevumi – par 10%. Turpretim kapitālie izdevumi un sociālā atbalsta izdevumi šajā periodā samazinājās attiecīgi par 5,4 un 16,2 procentiem.

Valsts konsolidētais kopbudžets pa posteņiem
mljrd. eiro

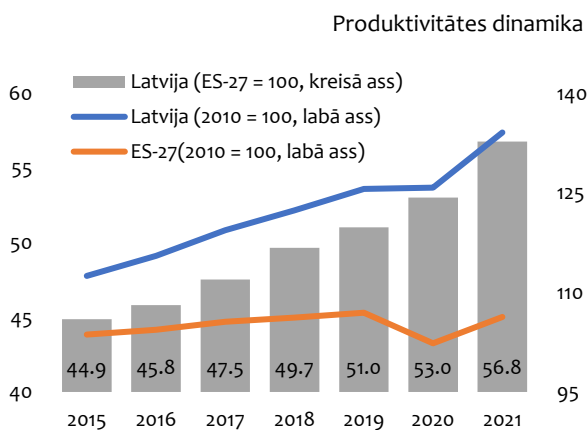
Apskatot budžeta izdevumus pēc funkcionālajām kategorijām var redzēt, ka 2022.gada 8 mēnešos izdevumi straujāk pieauga tādās sfērās, kā ekonomiskā darbība, aizsardzība, veselība, kā arī sabiedriskā kārtība un drošība.

Valsts konsolidētā kopbudžeta izdevumi pa funkcijām
struktūra un izmaiņas 2022.gada janvāri-augustā, procentos

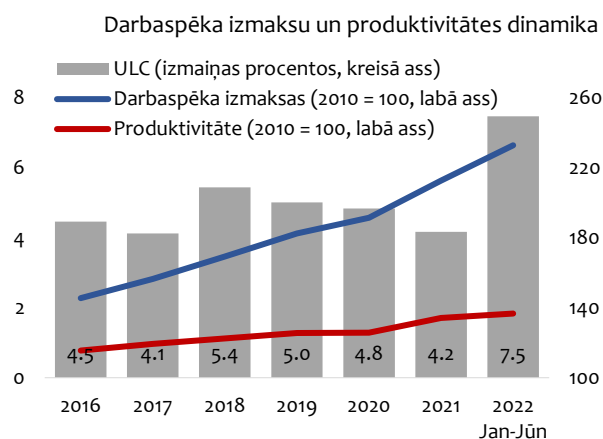
PRODUKTIVITĀTE UN KONKURĒTSPEĀJA

Produktivitātes dinamiku pēdējos gados noteica korekcijas produktu un darba tirgos, reaģējot uz Covid-19 pandēmijas ierobežošanas pasākumiem. 2020.gadā, produktivitāte saglabājās iepriekšējā gada līmenī. 2021.gadā, mazinoties ierobežojumiem un atjaunojoties ekonomiskām aktivitātēm, produktivitāte palielinājās par 6,6% un 2022.gada 1.pusgadā – par 1,8%. IKP uz vienu nodarbināto Latvijas tautsaimniecībā kopumā sasniedza 56,8% (74,8% pēc PPS) no vidējā ES līmeņa. Kopš 2016.gada produktivitātes plaisa ar ES vidējo līmeni (pēc PPS) ir samazinājusies par gandrīz 9 procentpunktiem.

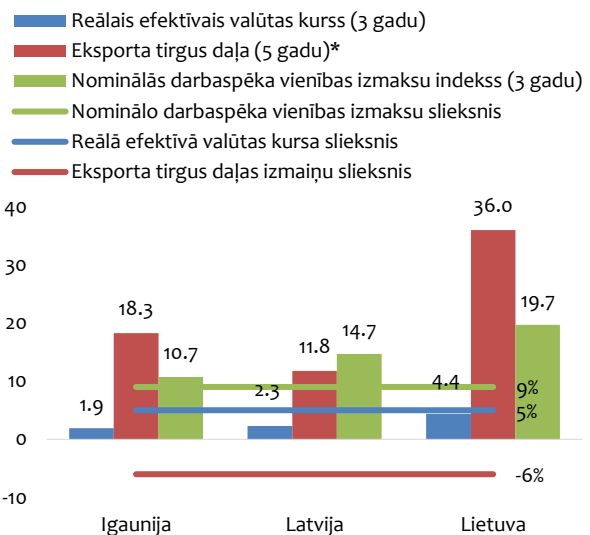
Darbspēka izmaksas turpina pieaugt. Pandēmijas pirmajā vilnī ekonomisko aktivitāšu samazināšanas ietekmē darbspēka izmaksu dinamika nedaudz palēninājās. Tomēr produktivitātei saglabājoties iepriekšējā gada līmenī produkcijas vienības nominālās darbspēka izmaksas (ULC) palielinājās par 4,8 procentiem.

2021.gadā darbspēka izmaksas turpināja strauji pieaugt, par 11% pārsniedzot 2020.gada līmeni. Tas neradīja būtisku spiedienu uz darbspēka vienības izmaksām, pateicoties produktivitātes kāpumam. 2021.gadā ULC palielinājās tikai par 4,2%. 2022.gada 1. pusgadā darbspēka izmaksas pieauga gandrīz piecas reizes straujāk nekā produktivitāte, kas arī noteica ULC kāpumu par 7,5 procentiem.

Straujš nominālā ULC pieaugums ir vērojams visās Baltijas valstīs. 2021.gadā, salīdzinot ar 2018.gadu, nominālais ULC Latvijā pieauga par 14,7%, Igaunijā – par 10,7% un Lietuvā – par 19,7%, kas ir daudz straujāk nekā vidēji ES (6,2%). Šim rādītājam Baltijas valstīs ir pārsniegts ES brīdināšanas mehānisma (MIP) noteiktais sliekšnis (9%).

Konkurences rādītāju izmaiņas procentos

* 2017-2021

Reālais efektīvais valūtas kurss (REER) pieaug. Uz patēriņa cenu indeksa (PCI) balstīts REER pret 42 tirdzniecības partnervalstīm pēdējos trīs gados (2018.-2021.gadā) pieauga par 2,3%, kas ir mazāks par MIP noteikto sliekšni.

Neskatoties uz izmaksu konkurētspējas rādītāju negatīvo tendenci, Latvijas eksporta tirgus daļas ilgtermiņa dinamika uzlabojas. Pēdējos piecos gados (2017.-2021.gads) Latvijas eksporta daļa pasaules tirgos pieauga par 11,8%, ko lielā mērā ietekmēja 2020.gada pozitīvās izmaiņas preču eksporta tirgū. Latvijas daļa preču eksporta tirgū piecos gados (2017.-2021.gads) pieauga par 19,7%. Pakalpojumu pakalpojumu eksporta tirgus daļa pasaulē samazinājās – piecos gados par 5,2%, galvenokārt to noteica tirgus daļas negatīvā dinamika kopš 2019.gada pandēmijas izplatības ierobežojumu dēļ.

Produktivitātes palielināšana ir galvenais konkurētspēju noteicošais faktors. Lai arī Latvijas eksporta daļa pasaules tirgos aug, tomēr konkurētspējas mazināšanas riski saglabājas augsti. Covid-19 izraisītās krīzes ietekmē ir palielinājusies plaisa starp produktivitāti un darbspēka izmaksām. Produktivitātes dinamika ir pozitīva, tomēr darbspēka izmaksas aug straujāk. Produktivitātes noturīgu pieaugumu lielā mērā noteiks strukturālās izmaiņas Latvijas tautsaimniecībā virzībā uz augstākas pievienotās vērtības aktivitātēm un zināšanu ietilpīgām nozarēm.

BRĪDINĀŠANAS MEHĀNISMS

Atbilstoši 2011.gadā pieņemtajiem ekonomiskās un fiskālās politikas uzraudzības noteikumiem tika izveidota makroekonomiskās nesabalansētības procedūra, kuras mērķis ir savlaicīgi identificēt (ar brīdināšanas mehānisma rādītāju saraksta palīdzību) un koriģēt makroekonomiskās nesabalansētības.

2022.gada Brīdināšanas mehānisma ziņojumā Latvija nav atzīmēta to 12 ES dalībvalstu vidū, kurām tika konstatētas makroekonomiskās nesabalansētības un par kurām ir nepieciešama padziļinātā izpētē. Rādītāju sarakstā (skat. tabulu) Latvijai 2020.gadā bija 3 rādītāji, bet 2021.gadā – 4 rādītāji, kas pārsniedza noteiktos sliekšņus.

Reālā efektīvā valūtas kursa izmaiņas pārsniedza sliekšni, jo 2020.gadā to ietekmēja Krievijas rubļa kursa kritums par aptuveni 20%. Nominālās darbaspēka vienības izmaksu indekss 2020.gadā pārsniedza sliekšni, jo turpināja palielināties darba samaksa. To veicināja gan prasmju trūkums, gan ar Covid-19 saistītie darbavietu zaudējumi pārsvarā zemu algu nozarēs. Savukārt, neto starptautisko

ieguldījumu pozīcijas rādītājs turpināja uzlaboties un 2020.gadā vairs tikai nedaudz nepārsniedza sliekšni. Latvijas negatīvo neto starptautisko ieguldījumu pozīciju galvenokārt veido valsts parāds un ārvalstu tiešās investīcijas, kas rada zemu risku pēkšņai kapitāla aizplūšanai un apkalpošanas izmaksu pieaugumam.

Privātā sektora parāda līmenis saglabājās stabils, bet korporatīvajā sektorā kreditēšana bija ierobežota. Finanšu sektors ir stabils un labi kapitalizēts, taču rentabilitāte 2020.gadā ievērojami pasliktinājās.

Nominālā darbaspēka vienības izmaksu indekss arī 2021.gadā pārsniedza sliekšni, jo turpinās algu līmeņu tieksmās uz ES vidējo līmeni. Reālo mājokļu cenu pieaugums 2021. gadā pārsniedza sliekšni. Bezdarba un nodarbinātības rādītāji svārstījās atbilstoši Covid-19 saslimstības viļņiem, tādēļ 3 gadu vidējais rādītājs 2021.gadā uzrādīja pasliktināšanos gan ekonomiski aktīvā darbaspēka līmenim, gan jauniešu bezdarba līmenim.

Makroekonomikas nelīdzsvarotības novēršanas procedūras rādītāju saraksts Latvijai

	Robežvērtības	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Ārējā nelīdzsvarotība un konkurētspēja							
Tekošā konta bilance (% no IKP, 3 gadu vidējais rādītājs)	-4%/6%	-0,2	0,8	0,9	0,2	0,7	-0,7
Neto starptautisko ieguldījumu pozīcija (% no IKP)	-35%	-54,3	-51,5	-45,4	-40,4	-35,1	-28,1
Reālais efektīvais valūtas kurss – 42 tirdzniecības partneri, SPCI deflators (% izmaiņas 3 gadu laikā)	±5%* & ±11%	4,8	1,7	5,1	3,8	5,9	2,3
Eksporta tirgus daļa – % no pasaules eksporta (% izmaiņas 5 gadu laikā)	-6%	9,1	7,3	8,4	3,3	17,5	11,8
Nominālās darbaspēka vienības izmaksu indekss (% izmaiņas 3 gadu laikā)	9%* & 12%	14,9	14,2	14,7	15,3	16,1	14,7
Iekšējās nesabalansētības							
Mājokļu cenu deflācija (% izmaiņas gadā)	6%	7,2	5,3	6,3	5,8	2,7	7,2
Privātā sektora kreditplūsma (izteikta % no IKP, konsolidēta)	14%	2,5	2,8	-0,2	1,1	-1,9	0,9
Privātā sektora parāds (izteikts % no IKP, konsolidēts)	133%	78,3	75,7	69,8	66,2	64,7	58,1
Vispārējās valdības parāds (izteikts % no IKP)	60%	40,4	39,0	37,1	36,7	43,3	44,8
Bezdarba līmenis (3 gadu vidējais rādītājs)	10%	10,2	9,4	8,6	7,5	7,3	7,3
Finanšu sektora saistības kopā (% izmaiņas gadā)	16,5%	4,7	6,2	-3,5	4,6	10,8	13,2
Jauni nodarbinātības rādītāji							
Ekonomiski aktīva darbaspēka līmenis – % no visiem iedzīvotājiem, kuru vecums ir no 15 līdz 64 gadiem (% izmaiņas 3 gadu laikā)	-0,2 procentpunkti	2,4	2,5	1,9	1,1	1,1	-1,8
Ilgtermiņa bezdarba līmenis – % no ekonomiski aktīvajiem iedzīvotājiem (% izmaiņas 3 gadu laikā)	0,5 procentpunkti	-1,9	-1,5	-1,5	-1,7	-1,2	-1,1
Jauniešu bezdarba līmenis – % no ekonomiski aktīvajiem iedzīvotājiem (% izmaiņas 3 gadu laikā)	2 procentpunkti	-5,7	-2,6	-4,1	-4,8	-2,1	2,6

* – eirozonas valstīm.

Piezīme: izceltie skaitļi pārsniedz agrās brīdināšanas mehānismā noteiktās robežvērtības jeb sliekšņus.

Avots: MIP procedūras rādītāji, Eurostat

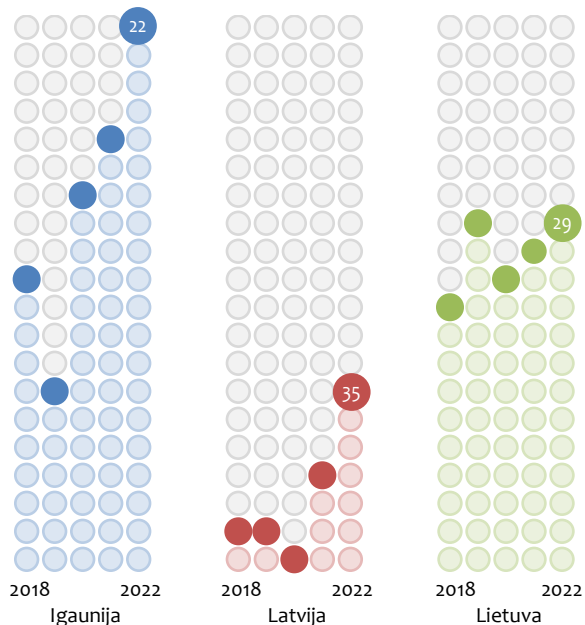
2022 | 2

LATVIJA STARPTAUTISKAJOS REITINGOS

Starptautiskā vadības attīstības institūta, Pasaules Intelektuālā īpašuma organizācijas, Eiropas Komisijas un citu organizāciju veidotie reitingi raksturo Latviju kā valsti, kas ir salīdzinoši stabila un noturīga pret dažādiem ārējiem satricinājumiem, kā arī ietver sevī attīstības potenciālu. Uzrādītais progress pēdējos gados gan nav ļāvis saglabāt sasniegtās vietas vairākos reitingos.

Starptautiskā vadības attīstības institūta (IMD) ikgadēji publicētajā **Pasaules konkurētspējas reitingā 2022** (World Competitiveness Ranking 2022) Latvija 63 valstu vidū ir ierindojusies 35. vietā, uzlabojot savu vietu par 3 pozīcijām salīdzinājumā ar 2021.gadu. Progresu gada laikā ir izdevies sasniegt pateicoties valdības stabilitātei, investīciju pieaugumam ekonomikā, eksporta pieaugumam un uzņēmumu ieguldījumu pieaugumam pētniecībā un attīstībā. Progresu ir bremsējis enerģijas cenu pieaugums, kas ir izraisījis augstu patēriņu cenu inflāciju, kā arī ir pasliktinājušies nodarbinātības rādītāji.

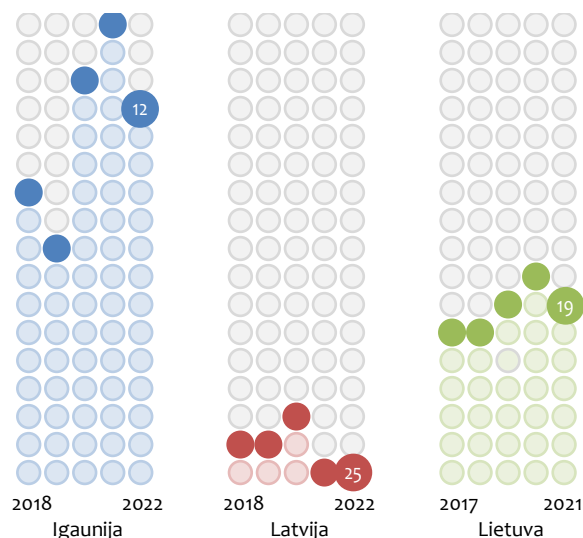
Baltijas valstu vietas Pasaules konkurētspējas reitingā

Avots: IMD, World Competitiveness Ranking 2022

Eiropas Komisijas ikgadēji publicētajā **Eiropas inovācijas rezultātu pārskatā 2022** (European Innovation Scoreboard 2022) Latvija 27 ES valstu vidū ir ierindojusies 25. vietā un atrodas *pietiņģo novatoru* valstu grupā. Pārskatā ir atzīmēts, ka kopumā uzņēmējdarbības vide ir labvēlīga un inovāciju potenciāls ir augsts, bet nav lielu uzņēmumu, kas veiktu ieguldījumus pētniecībā un attīstībā.

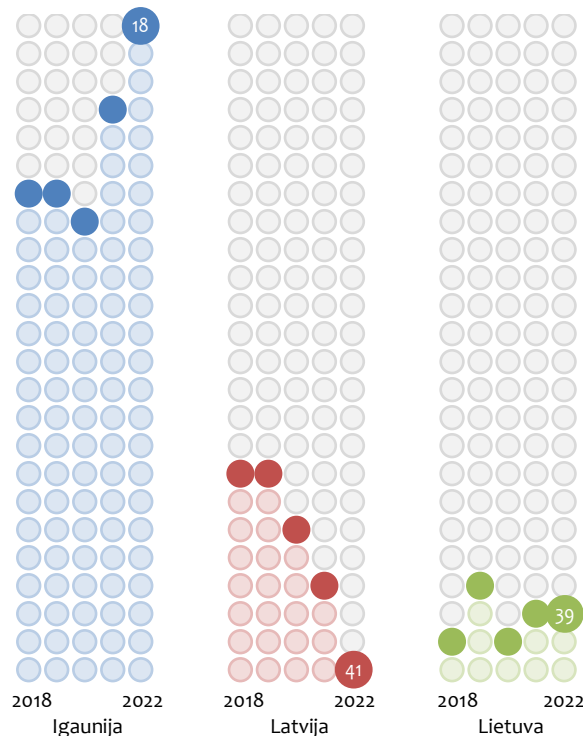
Baltijas valstu vietas Eiropas Inovācijas rezultātu pārskatā*

Avots: European Commission, European Innovation Scoreboard 2022
* kopš 2020. gada bez UK.

Pasaules Intelektuālā īpašuma organizācijas (WIPO) sagatavotajā **Globālajā Inovācijas indeksā 2022** (Global Innovation Index 2022) Latvija ir ierindojusies 38.vietā starp 132 apsekotajām valstīm.

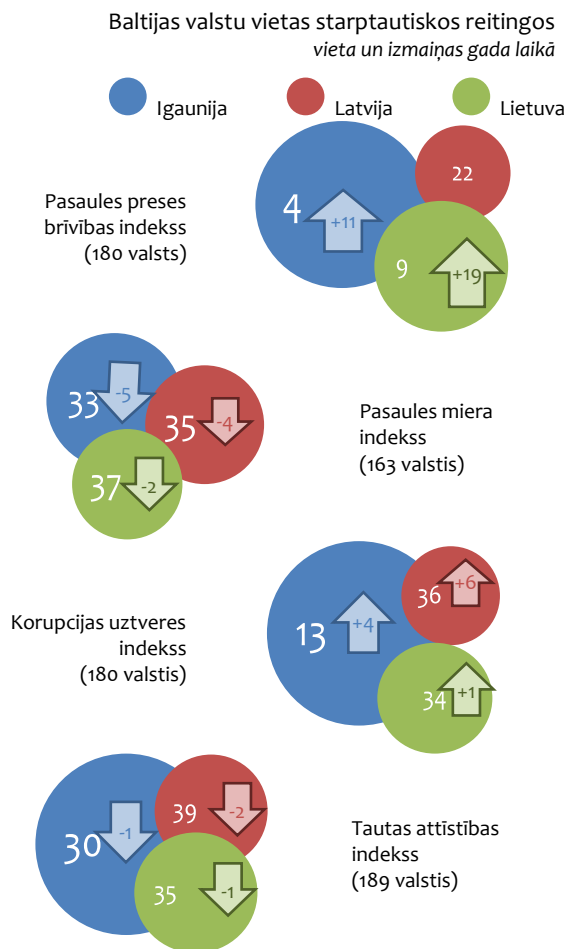
Baltijas valstu vietas Globālajā Inovāciju indeksā

Avots: Cornell University, INSEAD, WIPO, Global Innovation Index 2022: What is the future of innovation-driven growth?

Kā Latvijas stiprās puses ir izceltas: skolēnu un skolotāju attiecība vidējās izglītības iestādēs, augstskolā uzņemto vidējo izglītību ieguvušo īpatsvars, IKT izmantošana, ekoloģiskā efektivitāte, zinātnisko grādu saņēmēšu nodarbināto sieviešu īpatsvars, iekšzemes bruto izdevumi pētniecībai un attīstībai, kas finansēti no ārvalstīm, augsto tehnoloģiju eksports, kultūras un radošo pakalpojumu eksports, nacionālo spēlfilmu skaits, poligrāfijas un citu mediju nozaru īpatsvars, radošo industriju preču eksports.

Starptautiskās preses un vārda brīvības organizācijas "Reportieri bez robežām" veidotajā **Pasaules preses brīvības indeksā** Latvija 2022.gadā ieņēma 22.vietu (apsekotas 180 valstis) saglabājot 2021.gada vietu.

Avots: Reporters Without Borders, 2022 World Press Freedom Index; The Institute for Economics and Peace, Global Peace Index 2022; Transparency International, Corruption Perceptions Index 2021; United Nations Development Programme, Human Development Report 2021/2022.

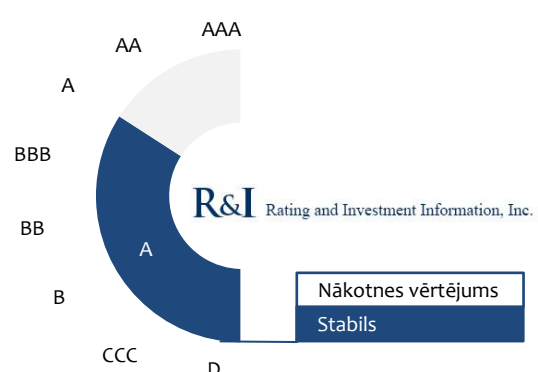
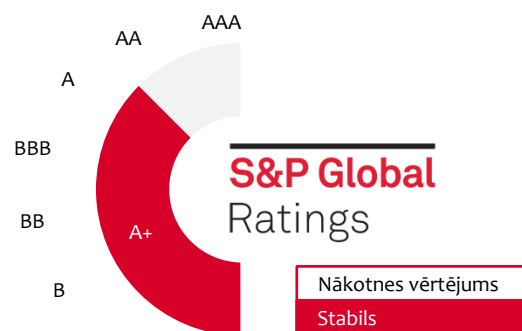
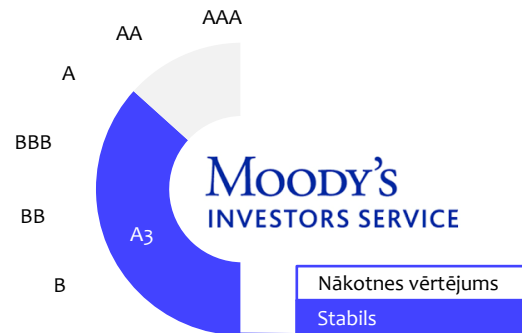
Ekonomikas un miera institūta veidotajā **Pasaules miera indeksā** Latvija 2022.gadā ieņēma 35.vietu (apsekotas 163 valstis). Salīdzinot ar 2021.gadu Latvija ir pasliktinājusi vietu par 4 pozīcijām, jo ir palielinājusi izdevumus aizsardzībai un atrodas blakus karā iesaistītām valstīm.

Starptautiskās pretkorupcijas organizācijas *Transparency International* veidotajā **Korupcijas uztveres indeksā** Latvija

2021.gadā ieņēma 36.vietu (no apsekotajām 180 valstīm), uzlabojot pozīciju par 6 vietām, salīdzinot ar 2020.gadu.

Apvienoto Nāciju attīstības programmas (UNDP) veidotajā **Tautas attīstības indeksā**, Latvija 2022.gadā ieņēma 39.vietu (no apsekotajām 189 valstīm) pasliktinot vietu par 2 pozīcijām, salīdzinot ar 2020.gada rezultātu.

Latvijas kredītreitings ilgtermiņa saistībām ārvalstu valūtā

Avots: Valsts kase

Starptautiskā reitinga aģentūra *S&P Global Ratings* 2020.gada februārī paaugstināja Latvijas kredītreitingu no „A” līmeņa uz „A+” līmeni, kas ir līdz šim vēsturiski visaugstākais Latvijai noteiktais kredītreitinga līmenis. Jaunākajā novērtējumā, kas veikts 2022.gada jūnijā, šī aģentūra apstiprināja, ka Latvija joprojām atbilst „A+” līmenim un stabilam nākotnes vērtējumam. Arī pārējās reitinga aģentūras kopš Covid-19 pandēmijas sākuma savu vērtējumu par reitingiem nav mainījušas.

Vērtējums balstās uz secinājumiem, ka pasākumi Latvijas enerģētiskās atkarības no Krievijas mazināšanai, dalība NATO un Eiropas Savienībā, mērenais valsts parāda līmenis un kopumā efektīvas valsts ekonomikas politikas veidošana, ir pietiekoši.

Krievijas karš Ukrainā ietekmē Latvijas eksporta un importa rādītājus, bet inflācija mazina patērētāju pirktspēju, kas atstāj negatīvu ietekmi uz ekonomikas izaugsmi 2022.gadā. Tomēr aģentūras atzīmē Latvijas tautsaimniecības spēju ātri pielāgoties ārējiem satricinājumiem un uzskata, ka Latvijas uzņēmumi spēs novirzīt lielāko daļu eksporta uz citiem tirgiem, kā arī tuvākajā laikā samazināt importu no Krievijas un Baltkrievijas tirgiem, tādējādi ierobežojot militārā konflikta ilgstošas negatīvas ietekmes risku uz Latvijas ekonomiku.